

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Filozofie

Diplomová práce

Bc. Lucie Lydia Petera

**Otázka kultu osobnosti v dnešní Severní Koreji v kontextu politického
náboženství**

The cult of personality in the DPRK in the context of political religion

Pardubice 2022

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Lydia Petera**
Osobní číslo: **H20434**

Téma práce: **Otázka kult osobnosti v dnešní Severní Koreji v kontextu politického náboženství**
Téma práce anglicky: **The cult of personality in the DPRK in the context of political religion**

Vedoucí práce: **ThDr. Jan Rokyta, Ph.D.**
Katedra filosofie a religionistiky

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce se bude zabývat kultem osobnosti Kim Il-sönga v KLR. V práci se pokusím charakterizovat severokorejský režim a jeho vůdce Kim Il-sönga, a zasadit ho do obecné politické teorie. Cílem této práce bude seznámit čtenáře s režimem KLR a vytvořením silného kultu osobnosti kolem osoby Kim Il-sönga v otázce politického náboženství. Stěžejní otázkou této práce je kult osobnosti v dnešní Severní Koreji v kontextu politického náboženství.

Důraz bude kladen na podrobnější rozbor ideologie čučche, která svým charakterem poskytla velký prostor pro upevnění pozice Kim Il-sönga, a na představení vývoje kultu osobnosti Kim Il-sönga včetně jeho charakteristických rysů, společně s porovnáním s evropským kultem osobnosti J. V. Stalina. Budeme se věnovat analýze otázky politického náboženství v totalitních režimech a jeho chápání v Severní Koreji. Dojde také k analýze propagandických materiálů použitých v KLR a jejich částečné porovnání s materiály užitými v SSSR.

Seznam doporučené literatury:

BAIK, Bong. *Kim Il Sung: Biography I.*. Beirut : Dar Al-Talia, 1973.

BERMUDEZ, Joseph S. *Shield of the Great Leader*. Sydney : Allen & Unwin, 2001.

BONG, Baik. *Kim Il Sung: Biography II*, vyd.1. a Guardian book, New York 1970.

BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje*. vyd. 1. Praha: Jiří Buchal – BB/art, 2003.

HO, Han Myong. *Kim Il Sung – The Great Man of the Century I*, Pchjongjang: Foreign Languages Publishing House, 1993.

HO, Han Myong. *Kim Il Sung – The Great Man of the Century 2*, Pchjongjang: Foreign Languages, 1971.

HUNTER, Helen-Louise. *Kim Il-sung's North Korea*. vyd. 1. Santa Barbara: Prager, 1999.

JOUNGWON , Alexander Kim. *The „Peak of Socialism“ in North Korea: The Five and Seven Year Plans*. Asian Survey. 1965.

KIM, Il Sung. *On Socialist construction in the Democratic people s republic of Korea and the South Korean revolution*. Kim Il-sung selected works, IV, Pyongyang: Foreign language publishing house,1968.

KIM, Jong Il. *On the Juche Idea*. Pyongyang, vyd. 1. New Hampshire: Foreign Languages Publishing House, 1982.

LANKOV, Andrei. *Crisis in North Korea: The Failure of De-Stalinization, 1956*. USA: University of Hawaii Press, 2005.

LANKOV, Andrei. *Form Stalin to Kim Il Söng: the formation of North Korea, 1945–1960*. London : C.Horst & Co., 2003.

LERNER, M., *Mostly Propaganda in Nature, Kim Il-song, the Juche Ideology and the Second Korean War*. Washington: Woodrow Wilson International Center, 2010.

MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. USA: St. Martin's Press, 2006.

MYERS, Brian Reynolds. *Nejčistší rasa*. 1. vydání. Praha: Ideál, 2013.

SCALOPINO, Robert A., CHONG-SIK, Lee. *Communism in Korea, Part I*, vyd.1. Berkley: University of California press, 1972.

SUH, Dae-sook. *Kim Il-sung – The North Korean leader*, vyd. 1. New York: Columbia university press, 1988.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Práci s názvem Otázka kultu osobnosti v dnešní Severní Koreji v kontextu politického náboženství jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Lucie Lydia Petera

NÁZEV

Otázka kultu osobnosti v dnešní Severní Koreji v kontextu politického náboženství

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá kultem osobnosti Kim Il-sönga v Korejské lidově demokratické republice. Práce analyzuje politicko-historický vývoj v Severní Koreji. Popis a analýza vychází z prostudovaného materiálu a je doplněna znalostmi z předešlého studia Koreanistiky. Pozornost je věnována zakladateli tamního režimu.

KLÍČOVÁ SLOVA: totalitarismus, KLDR, vůdce, čučche, Kim Il-söng, komunismus

TITLE

The cult of personality in the DPRK in the context of political religion

ANNOTATION

This diploma thesis focuses on the cult of personality of Kim Il-sung in the Democratic People's Republic of Korea. The thesis analyzes the political-historical development in North Korea. The description and analysis is based on the studied material and is supplemented by knowledge from previous studies in Korean studies. Attention is paid to the founders of the local regime.

KEYWORDS: totalitarianism, North Korea, leader, Juche, Kim Il-sung, communism

PODĚKOVÁNÍ

Velice moc děkuji ThDr. Janovi Rokytovi, Ph.D. za jeho vedení, rady, doporučení a podporu při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Ondřeji Sikorovi, Ph.D. za cenné připomínky. Mé největší poděkování patří Bohu, který mě vede na každém kroku a nikdy mě neopouští, a který mi požehnal a dal mi dokončit tuto práci.

OBSAH

1. Úvod.....	9
2. Metodologie.....	13
2.1 Civil religion.....	14
3. Charakteristika politického náboženství	18
3.1 Totalitarismus	20
3.2 Aplikace na KLRD	22
4. Historický vývoj vlády na korejském poloostrově	26
4.1 Představení komunismu v Koreji	29
4.2 Charakteristika severokorejského režimu.....	32
4.2.1 Sřet severokorejské kultury s učením Konfucia	37
5. Kult osobnosti	39
5.1 Atributy Kim Il-sõngova kultu osobnosti	42
5.2 Vůdce.....	46
5.3 Kult osobnosti J. V. Stalina.....	46
5.3.1 Kult osobnosti v Rusku	50
5.3.2 Stalinismus	53
5.3.3 Vliv Stalina v Asii	54
5.4 Svátky a uspořádaní času.....	55
5.5 Formování osobnosti Kim Il-sõnga - rodičovský vůdce, věčný prezident.....	59
5.5.1 Kim Il-sõngova epiteta.....	63
5.5.2 Kim Il-sõngova mytobiografie.....	68
5.5.3 Vřudypřítomná ctnost.....	71
5.5.4 Národní myslitel	71
5.5.5 Válečný hrdina	73

5.5.6 Otec národa	74
5.5.7 Kontext pojmu „věčný“	75
5.6 Komparace kultu osobnosti Kim Il-sönga, Mao Ce-tunga a J. V. Stalina	78
6. Ideologie Čuče.....	82
7. Oficiální propaganda KLDK.....	86
7.1 Vyobrazení mladého Kim Il-sönga	90
7.2 Oblíbená vyobrazení Kim Il-sönga	91
8. Závěr.....	95
ZKRATKY	100
ZDROJE.....	101

1. Úvod

Kult osobnosti se stal zkoumaným fenoménem především ve 20. století, kdy se uctívání a glorifikace vůdce téměř vždy vyskytovaly v totalitních režimech. Kim Il-söngův kult osobnosti se však posunul na novou úroveň. V předložené diplomové práci s názvem „Otázka kultu osobnosti v dnešní Severní Koreji v kontextu politického náboženství“ se pokusíme charakterizovat a vymezit severokorejský režim a jeho vůdce Kim Il-sönga a zasadit ho do obecné politické teorie. Taktéž se budeme věnovat projevům kultu osobnosti Kim Il-sönga v Korejské lidově demokratické republice.

Sám název práce obsahuje jednu ze stěžejních otázek, a tou je otázka kultu osobnosti v dnešní Severní Koreji v kontextu politického náboženství. Druhou z centrálních otázek bude, jestli režim v Korejské lidově demokratické republice je specifický pro moderní komunismus, či se jedná o systém vycházející z historického pojetí vlády v Koreji, který se schovává pod maskou komunismu. Pro vypracování práce a zodpovězení otázek využiji znalosti z mého předchozího studia koreanistiky, což mi umožní lepší pochopení kontextu.

Budeme se věnovat projevům kultu osobnosti Kim Il-sönga v KLDŘ. Na základě dostupných informací se pokusíme zanalyzovat problematiku vztahující se ke kultu osobnosti a taktéž i politicko-historickou problematiku KLDŘ. K vypracování využijeme deskriptivní metodu důkladné analýzy severokorejského režimu a kultu osobnosti. Kult osobnosti se zapříčinil o bazální změny v rámci politického systému, ekonomického fungování a společenského života. Marxismus-leninismus se stal stavebním kamenem revolučního společenského vývoje a pronikl do všech oblastí veřejného i soukromého života skrze využití severokorejské propagandy. Předkládaná práce se zabývá vývojem kultu osobnosti v KLDŘ. Otázka severokorejského režimu je složitou problematikou, na kterou můžeme nahlížet z několika úhlů. Ucelené uchopení tohoto problému s sebou jistě přináší možná rizika v podobě nepříliš hlubokého a zobecněného podání jednotlivých kapitol. Mezi rizika patří i omezené množství studií a zdrojů na dané téma. Přestože

existuje několik kvalitních děl a studií, některé záležitosti se mohou prezentovat odlišně venkovnímu světu, přičemž skutečné fungování uvnitř Severní Koreje může být odlišné.

Zaměříme se na Kim Il-söngův kult, jeho syna Kim Čong-il a vnuka Kim Čong-ün zmíníme pouze okrajově pro doplnění představy fungování kultu v Severní Koreji. Taktéž porovnáme Kim Il-söngův kult s jinými kulty osobnosti - jako jsou Stalinův a Maův - což bude sloužit k lepšímu pochopení Kim Il-söngova kultu. Osoba Kim Il-sönga a jeho kult vůdce představuje určitý aspekt ve společnosti, udržuje soudržnost a obrací se k lidem. Budeme se snažit zodpovědět otázku, zdali kult Kim Il-söng zaujímá nějakou pozici v KLRD odpovídající náboženství. Prozkoumáme, jaké záležitosti z Kim Il-söngova života jsou vynášeny do popředí a jaké jsou přepsány či vynechány, aby lépe vyhovovaly potřebám režimu. Dále načrtneme základní projevy kultu v severokorejské společnosti. Časově je práce vymezena životem Kim Il-sönga, případně obdobím po jeho smrti, které upřesní dopad jeho kultu na životy Severokorejců ještě dnes.

Cílem předkládané práce ovšem není pouze popsat jednotlivé aspekty kultu, nýbrž podat jeho ucelený obraz plnění funkce ve společnosti a dopad na ní. Práce bude teoreticky vycházet z konceptů politického náboženství, politické propagandy a státní ideologie. Prakticky bude dokazovat jejich dopad na společnost a její fungování. Ideologie čučche a její rozbor bude v práci zmíněn z důvodu jejího dopadu na poskytnutí velkého prostoru pro upevnění pozice Kim Il-sönga a na představení vývoje jeho kultu osobnosti, včetně jeho charakteristických rysů. Pro dotvoření uceleného obrazu je práce rovněž zaměřena na projevy Kim Il-sönga, které byly zmapovány v průběhu jeho života i publikované po smrti. Cílem je analyzovat mechanismy fungování severokorejského režimu a Kim Il-söngovy moci. Práce se věnuje postupnému narůstání jeho kultu, vzniku státní ideologie čučche a jejího vlivu na přepisování korejské historie. Zodpovíme otázku, jak Kim Il-söng využíval kult k upevnění své moci. Práce vychází z teze, že kult osobnosti Kim Il-sönga patří mezi určující prvky severokorejského totalitarismu. Hlavním cílem bude zaznamenat vývoj severokorejského kultu osobnosti a zasadit ho do kontextu politického náboženství.

Tato diplomová práce je rozdělena do dvou částí:

První část práce je zaměřena na vysvětlení termínů totalitarismus a politické náboženství, které bude třeba definovat pro účely této práce. Rovněž bude představen historický vývoj na korejském poloostrově a vznik severokorejského režimu, což nás uvede do kontextu dějin a umožní nám lepší porozumění tomu, jak bylo možné, že tento režim byl vůbec vybudován a přetrval tak dlouhou dobu.

V další části se soustředíme naši pozornost na samotný kult osobnosti a jeho obecnou charakteristiku. Bude následovat podrobný rozbor kultu Kim Il-sönga a jeho komparace s kultem J. V. Stalina a Mao Ce-tunga.

Práce je strukturována do osmi hlavních kapitol: 1. Úvod, 2. Metodologie, 3. Charakteristika politického náboženství, 4. Historický vývoj vlády na korejském poloostrově, 5. Kult osobnosti, 6. Ideologie Čučche, 7. Oficiální propaganda KILDR a 8. Závěr.

Na základě dostupných informací se pokusíme zpracovat politicko-historickou problematikou KILDR a dále problematiku vztahující se k osobě Kim Il-sönga a jeho kultu osobnosti. Výběr aspektů kultu a hloubka zpracování závisí na dostupnosti materiálů, ať už severokorejských nebo jiných. Pro vypracování diplomové práce jsem využila znalosti z mého předchozího studia koreanistiky, což mi umožnilo větší pochopení myšlení Korejců. Vzhledem k malému rozsahu vydané odborné literatury a její dostupnosti na toto téma, vychází tato práce ze sekundární literatury v limitovaném rozsahu.

Práce čerpá z odborné literatury zabývající se režimem v Severní Koreji a Kim Il-söngovou postavou obecně. Této problematice se věnovalo několik významných koreanistů. Hlavními prameny budou díla koreanistů, jakými jsou Suh Dae-sook (Kim Il-sung – North Korean leader), Bradley K. Martin (Under the Loving Care of the Fatherly Leader), Lee Chong-sik (Kim Il-Song of North Korea), Helen Louise Hunter (Kim Il-song's North Korea), Robert Willoughby (North Korea) aj.

Jelikož je Severní Korea uzavřená země a ne všechny veřejně dostupné materiály jsou přeložené do světových jazyků, budeme čerpat i z korejsky psané literatury. Pro lepší vylíčení Kim Il-söngova kultu použijeme následující díla: Han Sor-ja (철로, Hjöollo,

Pokrevní linie), Hwang Čang-jop. (회고록, Högorok, Memoár), Maršál Kim Il-söng je náš otec (김일성 원수님은 우리의 아버지, Kim Il-söng wonsunimun uriui abodži), Studii o titulu a idolizaci severokorejských vůdců (북한 지도자의 호칭과 이상화에 관한 연구, Bunhan čidodžaüi hočchingwa usanghwa kwanahn jöngu)

V celé diplomové práci používáme pro přepis korejských jmen a názvů českou vědeckou transkripci, přičemž se držíme pořadí: oficiální český název, v závorce korejský název, korejská transkripce, případně doslovný český překlad, název v čínských znacích handža. U korejských autorů, kteří píší anglicky, necháváme jejich jména v té transkripci, ve které jsou uvedena v dané publikaci.

2. Metodologie

V této kapitole se budeme věnovat metodologii a postupům použité v této diplomové práci, díky níž se dobereme daných cílů této diplomové práce. Nejprve je třeba zmínit několik pojmů, které nás budou provázet touto prací, a definovat je.

Práce bude vypracována analytickou metodou - srovnáním pramenů a následné vyhodnocením získaných informací s cílem popsat aspekty kultu osobnosti v Korejské lidově demokratické republice a záměrem formulovat jeho fungování.

Ráda bych se vymezila proti případným nedorozuměním: ve své práci se budu zajímat o kult osobnosti zaměřený na postavu Kim Il-söng, jeho syn Kim Čong-il a vnuk Kim Čong-ün budou zmíněni pouze okrajově k doplnění představy fungování kultu. Taktéž zmínky a porovnání s jinými kulty osobnosti - jako Stalinům a Maův - budou sloužit k lepšímu pochopení Kim Il-söngova kultu.

Začneme Durkheimovou definicí, která popisuje náboženství jako systém víry a praktik, které se vztahují k posvátným věcem, a sjednocují své přívržence v jedno společenství. Tato definice není založena na problematickém konceptu bohů či Boha, ale vztahuje se k posvátným věcem, místům a v konečném důsledku ke společnosti. Z Durkheimovy perspektivy společnost tvoří posvátné věci a místa. S Durkheimovým vymezením souvisí funkcionální model náboženství, který náboženství charakterizuje a chápe jako určitý systém, který plní ve společnosti určitou specifickou funkci. V Durkheimově případě patří mezi specifické funkce schopnost vytvořit a udržet sociální kohezi.¹ Což znamená, že náboženství plní určitým způsobem to, co je sociální funkce a sociální soudržnost. Osoba, která je zbožštěna - v této diplomové práci se bude konkrétně jednat o Kim Il-sönga - a kult vůdce představuje určitý aspekt ve společnosti, udržuje soudržnost a obrací se k lidem. Kim Il-söng je v Korejské lidově demokratické republice zbožštěn a vztah k němu je vnímán jako religiózní úcta. Jeho postava nabývá v KLDK náboženských rysů, a z tohoto důvodu je možné aplikovat funkcionální model náboženství,

---

¹ NEŠPOR, Zdeněk R., David VÁCLAVÍK a Iva DOLEŽALOVÁ. *Příručka sociologie náboženství*. str. 122. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008. Studijní texty (Sociologické nakladatelství).

kdy budeme moci pojednávat o určité společenské funkci, kterou postava Kim Il-sönga plní. Budeme tedy hovořit o funkčním, inkluzivním modelu náboženství, který plní v severokorejské společnosti specifickou funkci. V této diplomové práci se budeme věnovat tomu, o jakou funkci se přesněji jedná a zdali se všichni lidé budou vztahovat ke Kim Il-söngovi, kdy on jako vůdce a „věčný prezident“ zajišťuje sociální kohezi, chrání Severní Koreu před napadením a je garantem společenského řádu.

Dále se budeme věnovat definici kultu mrtvých, v jehož rámci je Kim Il-söng chápán. Jedná se o poměrně specifický kult, a stává se součástí náboženství, respektive politického náboženství. Když budeme hovořit o kultu mrtvých v politickém náboženství, metodologicky se budeme odkazovat na případovou studii *Komise pro nesmrtelnost* od Johna Graye, který se věnuje tomu, jaký zaujímali postoj ke smrti v SSSR. Jakým způsobem zaujímalo zbožštění vůdce náboženskou funkci, jak se vyrovnávali se smrtí z hlediska ateistického Svazu sovětských socialistických republik. Podíváme se, jestli se dají najít nějaké podobnosti v zachování Leninova těla a těl severokorejských vůdců, kdy se ustálila myšlenka, že jsou stále živí, a zdali se dají najít podobné aspekty týkající se mrtvého v KILDR a SSSR.

2.1 Civil religion

Pro účely této diplomové práce je také třeba rozlišit „politické náboženství“ v demokratických zemích a v zemích s totalitní vládou. V demokratických zemích se můžeme setkat s civil religion tzv. „občanským náboženstvím“, které do politiky vnáší některé charakteristiky víry. Jako jeden z příkladů lze uvést Spojené státy americké, které se odvolávají k Bohu pro ochranu a prosperitu, očekávání občanů představuje, že Bůh zajistí dodržování zákonů a stabilitu. Bůh v civil religion v demokratickém státu nemá charakter přesně daného konfesního Boha, ale má unitářský charakter. Vírou v něco božského stát

zajišťuje, aby se společnost chovala danými způsoby, morálními principy, kdy jedinec jenom činní oběti ve prospěch společnosti. Přestože je tu vztah mezi politikou a vírou, nedochází k sakralizaci lidí, vůdců, představitelů, prezidentů. Toto umožňuje jedincům si vybrat, co je pro ně vlastní posvátno.²

Pro naše účely v této práci je důležité, abychom od sebe rozlišili civil religion v demokratických systémech a politické náboženství v totalitních systémech. U civil religion v USA si můžeme všimnout, jak se prezident během svých veřejných projevů zmiňuje o Bohu a jedná se tak o sekundárně náboženský projev. Podobné zmínky o Bohu se nachází i v prohlášení jiných neamerických prezidentů. Podle Roberta N. Bellaha civil religion funguje v určité demokratické společnosti, například během ohrožení určitého způsobu života nebo v okamžicích nebezpečí. Američtí prezidenti ve svých proslovech často zmiňují Boha, ale nereferují k určitému náboženství, jejich reference se vztahuje pouze ke konceptu Boha, což může mít mnoho významů. Pojetí Boha je, jak již bylo řečeno, unitářské, kdy se jedná o Boha, který je „pro všechny“.³ V demokratických systémech prezident tvrdí, že Bůh nedopustí špatné věci či zatracení určitého způsobu života. Zatímco v diktátorských režimech se setkáváme s otázkou: „Co si počneme až náš vůdce (Stalin, Kim Il-söng) umře?“ Úcta se váže k určité osobě. V demokratických systémech v pojetí civil religion je Bůh tím, který zajišťuje blahobyt a bezpečí národa, pokud prezident zemře, Bůh nedopustí, aby řád zanikl. V KLDŘ tomu bude jinak, Kim Il-söng bude tím, kdo zajišťuje řád a blahobyt, jak se později dočteme v této práci.⁴

Rozdíl je mezi pojetím „občanského náboženství“ v demokracii a tím, s čím se setkáváme v KLDŘ nebo s čím jsme se mohli setkat v bývalém SSSR. V demokracii do jisté míry existuje sakralizace, ale je tu stále svoboda, kdy sakralizace nepohoršuje lidi, přispívá k stabilitě společnosti a nevede k násilí. Zato v totalitním státě jako je KLDŘ má „politické náboženství“ některé vlastnosti, které jsou obecně považované za negativní,

---

² GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 14. Přeložil Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

³ BELLAH, N. Robert. *Biblical Religion and Civil Religion in America*. str. 2. Journal of the American Academy of Arts and Sciences. Winter 1967. Vol. 96., No. 1, pp. 1-21.

⁴ Tamtéž, str. 6.

příkladem jsou netolerance, fanatismus a iracionalita.⁵ V diktátorských režimech, ve kterých vládli vůdci jako Stalin a Kim Il-sŏng, neexistuje soukromý život či svobodné myšlení. V rámci totalitního státu nemáme nárok na osobní prožívání, vždy se vztahuje k něčemu nebo někomu - k vůdci, k vítězství pracujícího lidu atd. Osobní prožívání není osobní. Zato v civil religion je oddělené a privátní sféra je uchována.

My si položíme otázku, zdali Kim Il-sŏng zaujímá nějakou náboženskou pozici v KLR. Političtí vůdci v Korejské lidově demokratické republice se těší velké míře respektu, která je jiným jedincům odepřena. Proto je důležité si uvědomit a vzít v potaz existující rozdíly mezi „občanskými náboženstvími“ v demokratických zemích a „politickými náboženstvími“ v zemích s totalitní vládou. Totalitarismus je politickým zřízením, který má zcela jistě náboženskou povahu, v čele jsou lidé, kteří jsou považováni za moudré a jsou držiteli nezpochybnitelné pravdy. Tito vůdci jsou považováni za charismatické, svoji pozici zastávají na doživotí, jejich chování je pokládáno za dokonalé ztělesnění vůle společnosti a mají privilegium být osloveni titulem „Vůdce“. Hnutí takového vůdce nepřipouští opozici a jakýkoliv náznak alternativní politiky je odmítnut, v zásadě se jedná o vládu jedné strany.⁶ Totalitáři využívají monopolní kontrolu výroby a distribuce, vzdělání, aj. k dosažení absolutní kontroly nad všemi aspekty každodenního života.⁷

Daniel Kahneman ve své knize *Myšlení rychlé a pomalé* mluví o snaze, jak se některé kultury snaží o vytvoření připomínky respektu, neustále připomínají členům společnosti Boha, zatímco jiné vzbuzují poslušnost velkými obrazy svých vůdců. Tyto všudypřítomné obrazy v totalitních režimech předávají zprávu o tom, že se jejich národní vůdce neustále dívá, stejně tak vedou i k omezení nezávislého jednání a spontánních myšlenek.⁸ Tím je všem občanům nepřetržitě připomínán vzkaz „*Velký bratr tě sleduje.*“⁹.

---

⁵ GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 15-16. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

⁶ Tamtéž, str. 16-17.

⁷ Tamtéž, str. 18.

⁸ KAHNEMAN, Daniel. *Myšlení: rychlé a pomalé*. str. 64. Přeložila Eva NEVRLÁ, přeložil Jan MELVIL OGROCKÝ. V Brně: Jan Melvil publishing, 2012.

⁹ ORWELL, George. 1984. str. 7. Překlad Eva ŠIMEČKOVÁ. Nakladatelství: Československý spisovatel, 2009.

Tento postoj také odliší politické náboženství diktátorských režimů od civil religion v demokratických systémech. Zbožštění vůdce, které je v dané společnosti bráno se vším všudy vážně, může být v demokratické společnosti bráno v rovině humoru nebo zcela cynicky.

Jedou z našich centrálních otázek bude, jestli režim v Korejské lidově demokratické republice je specifický pro moderní komunismus, či se jedná o systém obsahující prvky charakteristické pro pojetí vlády z historie Koreje - jako je například dynastičnost Kimů. Na začátek však můžeme říci, že Kim Il-söngův kult osobnosti není pouze fanatismem, ale jedná se o zajištění společenské koheze, což dokážeme dále v této práci. S jistotou můžeme také říci, že je rozdíl mezi „občanským náboženstvím“ (civil religion) v USA a formou „politického náboženství“ v KLLDR.

3. Charakteristika politického náboženství

David Hume v 18. století uznával, že občané potřebují víru, aby mohli náležitě fungovat. Zastával názor, že by se nikomu neměl vnučovāt žádný systém a lidé by měli mít svobodu si zvolit jakoukoliv víru, dokud tím není poškozován jiný člověk.¹⁰ Doporučoval, aby jedna dominantní moc neměla kontrolu nad politickým systémem, a tak si nenárokovala právo vnučovāt svůj pohled občanům, což by vedlo pouze k ohrožení svobodného myšlení, svědomí a svobodné volby. Proto navrhoval politické uspořádání, v němž by existovalo právo zákonného nesouhlasu jako je dnešní systém brzd a protivah.¹¹

Na politické náboženství je pohlíženo jako na fenomén, který se vyskytl ve 20. století. Politická náboženství mají sekulární povahu a některé své vlastnosti sdílí v obecném slova smyslu právě s náboženstvím. Je třeba si uvědomit rozdíly mezi politickými náboženstvími v demokraciích a politickými náboženstvími totalitních systémů. Politické náboženství v daném nedemokratickém systému podněcuje lidi k určitému smyslu pro povinnost, občané konají různé rituály - ať už skupinové či individuální - což vzbuzuje, obnovuje i udržuje pocit jejich kolektivní identity. Politickým vůdcům je tak zajišťován respekt ze strany veřejnosti.¹² Marxismus byl prvním dokonale systematickým praktikovaným příkladem toho, co bychom v dnešní době označili za politické náboženství.¹³ Ve skutečnosti rozměr politického náboženství v sobě měla již francouzská revoluce.¹⁴

V současné době spojení náboženství a politiky je považováno za něco zastaralého a mnoho jedinců si představí, že se jedná o teokracii či státní náboženství. Ačkoliv se náboženství se jako neprivatizované vrací - diskuze o manželství ve veřejném prostoru.

---

¹⁰ GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 27. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

¹¹ HUME, David. *A Treatise of Human Nature*. str. 564. Oxford: Clarendon Press, 1978

¹² GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 15-16. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

¹³ Tamtéž, str. 120.

¹⁴ BURLEIGH, Michael. *Pozemské mocnosti: politická náboženství od Velké francouzské revoluce do 1. světové války*. Přeložil Alena FALTÝSKOVÁ. Voznice: Leda, 2016.

Ideologie má původ v náboženství. V některých aspektech ideologie a náboženství jedná stejně - za základ považují pravdy, které mohou být poznatelné člověkem a nemají být zpochybňovány, dalším je vize konečného vykoupení lidstva byť v podobě sekularizované křesťanské eschatologie. Politické náboženství je součástí kultu osobnosti charismatického vůdce, který je předurčen k vyvedení společnosti z krize. Na politické náboženství se lze dívat jako na prostředek, ale také jako na cíl, jenž nahrazuje rozpadlé tradiční náboženství, a udává lidem účel v podobě jiných mýtů, víry a symbolů. S tímto koresponduje i chápání pojmu charisma, který je ztotožňován s kultem osobnosti a sakralizací vůdce. V tomto pojetí je politické náboženství prvkem totalitarismu.¹⁵

Náboženství i politika se pokouší o minimalizaci negace a maximalizace blaženosti. Otázkou je, zdali by se politika neměla snažit pouze o eliminaci možných konfliktů, které by mohly ve společnosti nastat, místo, aby si za cíl pokoušela stanovit ideální uspořádání společnosti. Náboženství a politické náboženství spojuje víra v dogmata, která nemají být zpochybňována. Politická náboženství mají rysy totalitní ideologie zahrnující společnost, do jejíhož popředí se staví skupina lidí nebo jedna osoba, která si klade nárok na absolutní pravdu, což znamená absolutní ovládnutí všech aspektů lidského života danou ideologií.

Civilní náboženství v demokratickém systému (např.: USA) nepotřebuje kult osobnosti ke svému fungování, ale může si odvodit svoji legitimitu z křesťanské tradice. Civilní náboženství je výsledkem nejsilnějšího nebo převládajícího tradičně zakořeněného společenského přesvědčení, jenž směřuje k jisté formě politiky. Podle Robert Bellaha náboženství slouží jako prostředek k národnímu sebeporozumění.¹⁶

---

¹⁵ GENTILE, Emilio. *Politická náboženství: mezi demokracií a totalitarismem*. str. 115-116. Přeložila Hana MONDELLI LHOTÁKOVÁ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008.

¹⁶ BELLAH, Robert. *Civil Religion in America*, in: *Dædalus, Journal of the American Academy of Arts and Sciences*, vol. 96, no. 1. str. 7. 1967.

3.1 Totalitarismus

Totalitarismus v sobě zahrnuje politické náboženství, jež je jeho zásadní součástí. Totalitarismus je provázán s institucionálními a ideologickými rysy politických náboženství. Tím se totalitní režimy podobaly novým církvím, inkvizici nebo sektě¹⁷, které představovaly nezpochybnitelnou pravdu svých ideologií, oslavovaly kultu sakralizovaných osobností a pronásledovaly jedince, kteří nevěřili. Sakralizace politiky začala být chápána jako hrozba pro tradiční náboženství. Totalitní režimy pronikaly do oblastí soukromého a veřejného života obyvatel a snažily se je ovládnout. Osoba vůdce byla přetvořena v žijícího Boha, vzbuzovala nadšení lidu a vyvolávala fanatismus.¹⁸ Politické náboženství formuje veřejné mínění a snaží se společnost naklonit režimu, ospravedlňuje moc jedné strany a stanovuje vůdce jako zdroj zákonů.¹⁹ V případě moderních diktaturách se jedná o politická náboženství. Pro totalitní režimy je hrozbou tradiční náboženství, což je důvodem proč křesťanství a jiná náboženství jsou zakázána v totalitní KLDŘ.

Totalitarismus je politické uspořádání, ve kterém dochází k naprosté kontrole a ovládnutí společnosti a člověka. Totalitarismus má bezpochyby náboženskou povahu a v jeho vedení stojí charismatický vůdce, který je moudrý, ve svých úsudcích se nikdy nemýlí, celkově je vlastníkem nezpochybnitelné pravdy a svoji pozici zastává doživotně. Vůdcovo chování je považováno za perfektní ztělesnění vůle společnosti. A naopak, vůdce a strana se s lidem souzní a navzájem se ztotožňují. Úsilí je vynaloženo na vládu jedné strany, která se nesetkává s žádnou možnou opozicí - politické prostředí totalitního státu pokládá opozici za neslušnou až za nemorální. Jakákoliv opozice je produktem zlovolnosti nebo nevědomosti a vyžaduje převýchovu či potrestání. Totalitní režim se snaží o kontrolu nad každým aspektem běžného života a jeho blahobytem, výsledkem ale bývá pouhý pocit

---

¹⁷ Komunistická strana se někdy podobala uzavřené sektě. Včetně toho, co bylo záležitostí vlastního zpytování svědomí.

¹⁸ GENTILE, Emilio. *Politická náboženství: mezi demokracií a totalitarismem*. str. 75-76. Přeložila Hana MONDELLI LHOTÁKOVÁ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008.

¹⁹ Tamtéž, str. 95.

společensví. Režim se bude odlišovat v intenzitě, míře, vražednosti a četnosti trestů.²⁰ V totalitarismu je veškerá svoboda a práva jednotlivce potlačena. Důležité jsou vize a ideologie, které směřují k vytyčenému cíli, metody a způsoby používané k dosažení cílů je možné označit jako děsivé a zastrašující.

Avšak je třeba poznamenat, že ne každý nedemokratický politický režim se znaky totalitního režimu je možné označit za totalitarismus. Existuje šest hlavních rysů totalitního režimu, které uvedeme níže:²¹

1. Existuje oficiální ideologie, kterou jsou nuceni všichni členové společnosti přijímat a dodržovat. Cílem je nahradit společnost novou ideální společností. Ideologii využívá vládnoucí vrstva k odůvodnění svých nároků na výkon moci.
2. Jedna jediná hierarchicky uspořádaná masová strana v čele s jedním vůdcem ovládá společenský a politický život. Strana je hierarchicky uspořádána, skutečnou moc v případě komunistických a socialistických režimů drží v rukách ústřední výbor strany v čele s předsedou, nebo generálním tajemníkem. A stranickému zájmu je podřízeno pojetí práva a spravedlnosti.
3. Absolutní monopol kontroly ozbrojené moci a armády, který spočívá v rukou strany, vůdce, nebo loajálních přívrženců strany. Předseda strany může taktéž mít funkci vrchního velitele armády.
4. Přítomnost monopolní kontroly prostředků informačních zdrojů a masové komunikace prostřednictvím oddaných stranických kádrů, tisku, rádia a filmů.
5. Existuje „systém teroristické policejní kontroly“ s úkolem boje proti odpůrcům režimu prostřednictvím poznatků z psychologie, kterou provádí čelní představitelé

---

²⁰ GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 16-18. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

²¹ FRIEDRICH, Carl J. a BRZEZINSKI, Zbigniew. *Totalitarian Dictatorship and Autocracy*. 2nd ed. str. 9-10. New York: Praeger, 1962.

BALÍK, Stanislav a KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. str. 12, 36-37, 167. Praha: Dokořán, 2004.

BUDIL, Ivo T. *Totalitarismus*. str. 82-90. Západočeská univerzita, Fakulta filozofická, 2005.

CABADA, Ladislav a KUBÁT, Michal. *Úvod do studia politické vědy*. str. 362-377. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007.

politické strany, nebo státního aparátu. Tajná policie patří mezi nejmocnější složky v zemi, velitel těchto jednotek bývá druhým nejmocnějším mužem režimu.

6. Hospodářství a ekonomická činnost je centrálně plánována, řízena a kontrolována. Její plánování je součástí stranických sjezdů.

3.2 Aplikace na KLDR

Tyto zmíněné body jsou základem pro další výzkum totalitarismu. S ohledem na uvedené základní charakteristiky se pokusíme je aplikovat na KLDR s vědomím na délku trvání režimu. Následující sekce bude pokus o obecné vyjádření stavu bez odrazu konkrétních etap.

1. V KLDR existuje oficiální ideologie marxisticko-leninského typu, která byla zpracována pro specifické podmínky Severní Koreje. Později se vyvinula v ideologii zvanou čučche, která zasahuje do všech sfér života severokorejských obyvatel a řízení státu.
2. V KLDR je jedna určující a řídicí politická strana - touto stranou je Korejská strana práce (KSP, 조선로동당, čosŏn rodongdang, 朝鮮勞動黨).
3. Již od vzniku KLDR byl Kim Il-sŏng nejvyšším velitelem Korejské lidové armády (조선인민군, čosŏn inmingun, 朝鮮人民軍), což mu napomáhalo udržet si svoji politickou moc. Korejská lidová armáda je vedena Korejskou stranou práce (조선로동당, čosŏn rodongdang, 朝鮮勞動黨), což je zakotveno v severokorejské ústavě. V některých asijských zemích má armáda i během období míru podstatně vyšší funkci, což je případem KLDR, armáda není dočasnou složkou společnosti, ale je její trvalou složkou a podílí se i na ekonomickém životě státu. Tomuto říkáme politika sŏngun (선군정치, sŏngun čŏngčchi, armáda na prvním místě, 先軍政治). Jedná se o oficiální doktrínu vycházející z teorie, že obranyschopnost státu je ze

všeho nejdůležitější, a kvůli tomu je Korejská lidová armáda klíčovou složkou režimu. Severní Korea upřednostňuje armádu ve státních záležitostech a přidělovém systému, sŏngun ji zajišťuje primární postavení ve vládě a společnosti.²² Armáda je určující silou ve státě. Kořeny sŏngun lze dosledovat až k partyzánským aktivitám Kim Il-sŏnga proti Japoncům během 30. let 20. století. Během této doby Kim Il-sŏng začal věřit, že suverenita, nezávislost a prosperita národa závisí na existenci organizované a dobře vyzbrojené vojenské síly.²³ V roce 1962 Kim Il-sŏng celkově implementoval politiku „čtyř vojenských linií“ (사대군사노선, sadägunsa nosŏn, 四大軍事路線), která byla předchůdcem sŏngunu. Cílem této politiky bylo vyzbrojit veškeré obyvatelstvo, opevnit stát, vychovat každého vojáka, aby se stal stranickým kádrem a modernizovat armádu. Jedná se o militarizaci společnosti, jelikož všichni obyvatelé KLDK jsou povinni sloužit v armádě. Politika sŏngun se objevila jako oficiální vládní politika až v roce 1994 po smrti Kim Il-sŏnga, kdy byla představena Kim Čong-ilem s tím, že je jako „revoluční myšlenka přikládat velký význam armádě“ a „politika zdůrazňující dokonalou jednotu a jednomyslnou jednotu strany, armády a lidu“.²⁴

4. V KLDK je kontrola veškerých komunikačních sfér považována za samozřejmost. Masová média a jakékoliv jiné komunikační prostředky slouží výhradně Korejské straně práce, která je využívá k ovlivňování obyvatelstva prostřednictvím propagandy. Jako prostředky jsou využívány plakáty, denní tisk, knihy, stavby, malířství, sochařství, rozhlas a televize. V pozdější době se k propagandě přidává i severokorejská kinematografie a hudba. V Čínské lidové republice a Sovětském svazu probíhal srovnatelný vývoj v oblasti masové komunikace a propagandy. V roce 1940 Mao Ce-tung začal objevovat na propagandických plakátech

---

²² PARK, Jae Kyu. *North Korea since 2000 and prospects for Inter Korean Relations*. Korea.net [online]. 2006 [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: http://www.korea.net/News/Issues/IssueDetailView.asp?board_no=11037 PIKE, John. *Military. Songun Chongch'i [Army First]*. Globalsecurity.org [online]. 2019 [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://www.globalsecurity.org/military/world/dprk/songun-chongchi.htm>

²³ WILLOUGHBY, Robert. *North Korea (2nd ed.)*. str. 21-26. Chalfont St. Peter: Bradt Travel Guides, 2008.

²⁴ LIM, Jae-Cheon. *Kim Jong Il's leadership of North Korea (Routledge Contemporary Asia Series)*, vyd. 1. str. 47. Abingdon: Routledge, 2009.

a v polovině 60. let dosáhlo jeho zobrazování nejintenzivnějších forem.²⁵ Mao Ce-tung, Stalin i Kim Il-söng byli vždycky vyobrazováni se zářivým úsměvem, který symbolizoval dobrotivost velkých vůdců, téměř nikdy neměli na oděvu medaile či vyznamenání, aby to dokázalo snahu se nevyvyšovat nad okolím.²⁶

5. Za účelem upevnění moci se Korejská strana práce uchýlila k represivním akcím. Severokorejský režim je v dnešní době považován za jeden z nejrepresivnějších režimů vůči svému vlastnímu obyvatelstvu. Toto potlačování a donucování bylo zahájeno hned roku 1945, s návratem Kim Il-sönga do Koreje. Za pomoci Sovětského svazu Kim Il-söng získal vliv, což mu umožnilo se zbavit třídních nepřátel, potencionálních odpůrců a později emigrantů z řad korejských dobrovolníků Čínské lidově-osvobozené armády. V roce 1956 proběhla největší čistka proti odpůrcům a kritikům kultu osobnosti.²⁷
6. Ideologie čučche, která se stala oficiální státní ideologií a součástí ústavy v roce 1972, ovládá státní ekonomiku. Kim Il-söng zahájil industrializaci, mobilizaci pracovních sil a centralizaci plánování výroby - toto probíhalo v pětiletce mezi lety 1956 a 1961. Kim Il-söng zaváděl své pětileté plány podle sovětského vzoru. V Severní Koreji je známé hnutí Čchöllima²⁸ (천리마, 千里馬) v oblasti hospodářství, které se snažilo zavést některé zásady čučche do praxe. Čchollima sdílí některé srovnatelné charakteristiky se Stalinovými ekonomickými postupy v oblasti industrializace a kolektivizace a s čínskou hospodářskou

---

²⁵ The Mao Cult. Cineseposters.net [online]. Let's Encrypt, 2019 [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://chineseposters.net/themes/mao-cult>

²⁶ viz kapitola 5. Kult osobnosti

²⁷ *Aktuální problémy zemí východní Asie*. Katedra Sinologie nástěnka [online]. str. 126. Praha: FFUK, 2011 [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: https://ksi.ff.cuni.cz/oppa/files/aktualni_problemy.pdf

²⁸ **Čchöllima** doslovně znamená kůň, který urazí tisíc li. Jedná se o mýtického okřídleného koně ze staré čínské literatury. Podle legendy je tento kůň příliš rychlý a vznešený na to, aby ho byl schopný osedlat obyčejný smrtelník.

Počátek tohoto hnutí bylo historiky později posunuto do roku 1956, aby nevypadalo jako napodobenina čínskému protějšku.

politikou „velkého skoku“. Severokorejská ekonomika se svého růstu nikdy nedočkala, i přes zahraniční podporu a plnou zaměstnanost obyvatelstva.²⁹

Základním pilířem totalitarismu je ideologie, která zastiňuje snahu o dosažení daných cílů. Příkladem je termín Stalinismus, který je používán k označení jednoho typu totalitarismu v Sovětském svazu. Celková charakteristika „velkého vůdce“ Kim Il-sönga a severokorejského režimu je složitá. Totalitní moc postavená na ideologickém principu vyvrcholila v KLDK v roce 1972, kdy byla vyhlášena nová socialistická ústava a v SSSR dosáhl vrcholu mezi lety 1934-1953 za vlády J. V. Stalina. Sovětský stalinismus se řadí mezi klasické totalitní režimy, jehož uplatňování kompletně změnilo politiku a každodenní život celého Sovětského svazu. Vláda komunistické strany v čele s vůdcem, jehož moc je neomezena, je ukázkou praktického a teoretického využití ideologie totalitarismu.

---

²⁹ LEE, Chong-sik. *Kim Il-Song of North Korea*. Asian Survey, Vol. 7, No. 6. str. 380. University of California Press, 1967. JSTOR [online] [cit. 2021-12-09] Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2642612>.

4. Historický vývoj vlády na korejském poloostrově

Korejský poloostrov byl pro Sovětský svaz dlouhou dobu strategicky zajímavým územím. Tento zájem vzrůstal od druhé poloviny 19. století, kdy se území carského impéria rozšířilo na východ do přímořských provincií za pomoci Transsibiřské magistrály. Podobné ambice o získání korejského území projevovalo Japonsko. Napětí mezi Ruskem a Japonskem neustále vzrůstalo, až se konflikt obou zemí začal schylovat k válce, jejímž výsledkem byl roku 1904 krvavý střet v Port Arthur a tím došlo k vytěsnění jakéhokoliv vlivu Ruska z korejského poloostrova na následujících čtyřicet let.³⁰

Doba japonské koloniální éry³¹ v Koreji je víc komplexnější, než si mnozí lidé myslí. Po značně dlouhou dobu korejských dějin byla severní hranice země nestabilní a národní identita vzdělaných Číňanů a Korejců byla těžce rozlišitelná. Korejci věřili, že jejich země byla založena po vzoru Číny tzv. říši středu a přijímali konfuciánský pohled na svět. Korejci trpěli xenofobií, ale nedalo se říci, že by se jednalo o nacionalismus.³² Teprve s příchodem Japonců na poloostrov se mezi obyvateli začalo šířit povědomí národní hrdosti.³³ Japonsko plánovalo osvobodit Korejský poloostrov od nadvlády Číny za účelem

---

³⁰ ECKERT, Carter J. *Offspring of Empire: The Koch'ang Kims*. str. 240. University of Washington Press, 1991.

³¹ **Koloniální éra** trvala od 1910 do 1945. Roku 1905 byla podepsána smlouva, která prohlásila Koreu za japonský protektorát a vyvrcholila anexí v roce 1910, tímto byla ukončena vláda dynastie Čosŏn, která trvala od 14. století.

Sdílí obecné charakteristiky koloniálního jednání: odstranění nebo zavraždění vzdorujících vůdců - císařovna Mjŏngsŏng (명성태황후, Mjŏngsŏng tchähwanghu, 明成太皇后), snaha o kolaboraci místních regionálních vládců, rozdělení moci, ekonomické vykořisťování, otrocká práce - ve smyslu otroctví jako sociální smrti, vědomí kulturní nadřazenosti Japonců vůči Korejcům, stereotypní zobrazování.

³² Korejská společnost měla stoleté vztahy se sousedními čínskými státy a obrátil se zde k vlivu Japonska a Mandžuska. Díky těmto tradičním spojením se sousedními státy a přejatými tradicemi si Korejci nevytvořili pocit národní hrdosti. Xenofobní se cítili k západnímu světu a jiné rasové skupině než mongoloidní rasy. V Koreji během koloniální éry docházelo k násilné japanizaci Korejského obyvatelstva - zákaz korejského jazyka, nucené přejmenování na japonská jména atd - a v ten moment se postupně začalo vytvářet vědomí o národní hrdosti.

³³ ECKERT, Carter J. *Offspring of Empire: The Koch'ang Kims*. str. 226. University of Washington Press, 1991.

vlastní nadvlády, ke které došlo roku 1905, kdy Japonsko vyhlásilo protektorát nad Koreou, a v roce 1910 došlo k anexi území.

Odpor vůči japonské nadvládě vyvrcholil 1. března 1919 tzv. hnutím prvního března (삼일 운동, samil undong, 三一 運動), kdy první vlastenci veřejně přečetli prohlášení o nezávislosti a spustilo se celonárodní povstání, na které úřady reagovaly ukázkou brutality a násilného potlačení. Nacionalisté využívali tiskovin psaných v korejštině, ale s japonskou propagandou se nemohli měřit. Nacionalisté se snažili oživit pocit korejskosti svého národa a navrátili se k legendě o Tangunovi³⁴. Tento mýtus jim dal pocit jejich vlastní korejské identity s čistým rodokmenem a jedinečností korejské kultury s tisíciletou historií. Historie a historický mýtus je považován za legitimizační prostředek.

Ve 30. letech 20. století se objevují první levicovní autoři, kteří se postupně začali zapojovat do korejsky psaných novin Meil sinbo (매일신보, denní zprávy, 每日申報 / 每日新報), kam postupně psali spisovatelé všech ideologií - komunisté, liberálové, nacionalisté - za účelem sjednocení a podpoření systému.³⁵ Korejská komunistická oligarchie byla složena ze čtyř rozdílných částí - domácích komunistů, bývalých mandžuských partyzánů, korejských partyzánů jenanské skupiny a Sovětokorejců³⁶. Nejvýznamnější skupinu představovali domácí komunisté, kteří bojovali v Koreji po většinu času japonského koloniálního období. Druhou významnou skupinou byli mandžusští partyzáni, které vedl Kim Il-söng. Třetí skupinou byla skupina jenanská, která sdružovala korejské komunisty, kteří odešli z Mandžuska do Jenanu ve 30. letech a bojovali tam pod vedením Komunistické strany Číny (중국 공산당, 中國共產黨) proti Japoncům a čínským

---

³⁴ **Tangun** (단군왕검, 檀君王儉) hrdina korejské mytologie. Tangun je zakladatel prvního korejského státu Kočoson (고조선, 古朝鮮) 2333 př. n. l. Podle legendy syn vládce nebes Hwanung (환웅, 桓雄) sestoupil na horu Pektusan (백두산, 白頭山), kde se setkal s medvědicí a tygrem, kteří si přáli stát se lidmi. Hwanung jim nařídil, aby 100 dní přetrvali v jeskyni a živili se pouze česnekem a pelyňkem. Tygr nedokázal dodržet nařízení Hwanunga, pouze medvědice to dokázala a proměnila se v ženu, její jméno bylo Ungnjö (웅녀, 熊女). Ungnjö a Hwanung spolu zplodili polobožského syna Tanguna, který se stal prvním vládcem Korejců.

³⁵ SONG, Min-ho. "Ildžemal amhukki munhak jongu". 일제말 암후기 문학 은수. *Konec japonské koloniální nadvlády*. str. 288. Soul. 1989.

³⁶ jedná se o terminus technicus

nacionalistům. Poslední skupinu tvořili Sovětokorejci, kteří se skládali ze sovětských kádru a stranických korejských funkcionářů.³⁷ Problémem je pozdější interpretace ze strany USA - osvobozené a antikoloniální hnutí je chápáno jako komunistické.

Vývoj druhé světové války začal mít špatný dopad na japonskou propagandu, kdy se šířil značný pocit zoufalství. Koncem druhé světové války, když se blížil kolaps Japonska, Moskva se opětovně začala zajímat o korejský poloostrov. V roce 1945 přečetl japonský císař Hirohito kapitulační řeč. V této době byla správa Korejského poloostrova již rozdělena podél 38. rovnoběžky mezi USA a SSSR na dobu neurčitou bez jakéhokoliv souhlasu Korejců. Američtí vojáci si podrobili Sŏul spolu s jižní částí poloostrova, zatímco Rudá armáda okupovala severní část poloostrova se sídlem v Pchjongjangu. Sovětsko-americká okupace Koreje byla z velké části ovlivněna studenou válkou. V té době se začalo formovat odlišné spravování a fungování severní a jižní části poloostrova, které vedlo k rozdělení jednoho národa a založení dvou států s odlišnými ideologiemi.

13. srpna 1948 bylo vyhlášeno založení Korejské republiky I Sung-manem (이승만, 李承晩). Po tomto prohlášení sovětské představitelé v Pchjongjangu přestali doufat na sjednocení Severu a Jihu poloostrova a předali moc Kim Il-sŏngovi. Sever na tuto událost reagoval oficiálním založením Korejské lidově demokratické republiky 9. září 1948 a vztyčil novou vlajku v komunistickém stylu s ústředním bodem rudé hvězdy³⁸. Koncem roku 1948 se sovětské jednotky postupně stahovaly z poloostrova a Kim Il-sŏng začal usilovat o podporu Moskvy pro sjednocení země. Moskva se souhlasem Stalina vyslala posily, zbraně a poradce na Sever a KĽDR se postupně začala připravovat na blížící se konflikt skrze propagandistický aparát, který tvrdil, že bratři na Jihu přešli z utrpení pod nadvládou Japonců do nadvlády Američanů a je potřeba je skutečně osvobodit. 25. června 1950 korejská lidová armáda (조선인민군, čosŏn inmingun, 朝鮮人民軍) překročila 38. rovnoběžku a tímto začala válku, která je známá jako „válka za osvobození vlasti“.

---

³⁷ BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje*. 1. vyd. str. 25-26. Přeložil Jiří GOJDA. Praha: BB art, 2003.

³⁸ Do té doby po dobu tří let Jih i Sever Koreje používal stejný symbol jinu a jangu.

4.1 Představení komunismu v Koreji

Po vypuknutí první světové války a vzniku Sovětského svazu, který se prezentoval jako zastánce utlačovaných národů, se korejští intelektuálové - z korejského poloostrova i exilu - začali zajímat o socialismus, který nabízel odlišný pohled na svět pro lidi, kteří usilovali o osvobození národa a společensko-ekonomické reformy. Po roce 1910 se mezi Korejci v exilu, kteří žili na ruském Dálném východě, Sibiři, v Číně a později i v Japonsku, postupně šířil socialismus. Nacionalisté v exilu měli příležitosti se zapojovat ve skupinách, které se hlásily k marxismu-leninismu. První organizované socialistické skupiny Korejců vznikly v Mandžusku a Rusku. Roku 1918 I Tong-hü³⁹ (이동휘, 李東輝) založil první Korejskou socialistickou stranu (한인사회당, hanin sahödang, 韓人社會黨), toho samého roku Nam Man-čchun⁴⁰ (남만춘, 南萬春) založil korejskou sekci komunistické strany v ruském městě Irkutsku na severu Mongolska. I Tong-hü byl součástí skupiny nacionalistů v Šanghaji, kteří zastávali socialistickou revoluci a ozbrojený boj. Avšak po několika sporech v Prozatímní vládě⁴¹ se rozhodl založit první Komunistickou stranu Koreje (고려공산당, korjŏ kongsandang, 朝鮮共產黨). Nicméně spor mezi irkutskou a šanghajskou skupinou se nadále vyvíjel až dospěl v krvavý konflikt roku 1921 v Alexejevsku, tento Alexejevský incident přesvědčil korejské komunisty o tom, že Sovětský svaz je jejich

---

³⁹ **I Tong-hü** (이동휘 (李東輝) korejský socialistický politik, jednou z nejznámějších postav korejského hnutí za nezávislost a první premiér prozatímní vlády Koreje. V roce 1911 byl poslán do exilu v Mandžusku. V letech 1919-1921 byl ministrem obrany exilové vlády v Šanghaji. I Tong-hü zemřel roku 1935 ve Vladivostoku a byl znovu pohřben v Jižní Koreji v roce 2007.

⁴⁰ **Nam Man-čchun** (남만춘, 南萬春), rusky známý jako Pavel Nikiforovič Nam, byl účastníkem korejského revolučního hnutí na Dálném východu a jeden ze zakladatelů Korejské komunistické strany. Během první světové války byl mobilizován do Rudé armády

⁴¹ Prozatímní vláda vytvořená 9. dubna 1919 v Šanghaji byla exilovou prozatímní vládou (임시정부, imsidžongbu), která byla jedním z prvním veřejným projevem nesouhlasu s Japonskou anexí Koreje. Vláda byla pod vedením I Süng-mana. Její efekt byl minimální a na mezinárodní rovině nebyla velmocemi příliš uznávána.

spojencem v boji proti Japonsku. Naneštěstí tyto skupiny komunistů, které šířily myšlenky socialistické revoluce, zapříčinily vznik menších organizací, jejichž zájmem byl anarchismus a jiné radikální ideologie. Také korejští studenti v Japonsku začínali tvořit organizované radikální skupiny, kde se mohli seznamovat s revolučními ideologiemi. Roku 1921 studenti vytvořili Soulskou asociaci mládeže (서울 청년회, Sŏul čchongnjonhŏ) a Ligu korejské mládeže (사회주의 동맹, sahödžuui tongmäng). Revoluční myšlenky v Koreji získávaly na popularitě, umírnění nacionalisté byli kritizováni levicovými intelektuály. Noviny, které byly vedeny levicí, - například Nový život (신생활, Sinsānghwal, 新生活), Proletář (무산자, Musandža, 無産者) - byly zakázány kvůli svému radikálnímu obsahu. Avšak až roku 1925 došlo k úplnému oddělení komunistického hnutí od nacionalistického kvůli ideologickým sporům, které byly vyprovokované revolučními myšlenkami.⁴² V roce 1927 vznikla Společnost nové elity (신간회, singanhŏ, 新幹會), která byla činná do roku 1931 a sdružovala mládež, rolnické a dělnické skupiny a intelektuály - jejím úkolem byla koordinace nacionalistické činnosti a sloužila k dosahování cílů levice i pravice. Společnost nové elity představovala pro komunisty legální pole působnosti, jejíž zásluhou mohli získat kontrolu nad národně-osvobozeneckým hnutím.⁴³ V Koreji se komunismus začal vyvíjet jako radikální reakce na kolonialismus a korejští komunisté se rozdělili do skupin podle svých cílů a zkušeností jako tomu bylo u nacionalistických skupin. Ze strany komunistické ideologie se jednalo o využitý nástroj pro budování vlivu ze strany sovětských komunistů.

6. září 1945 bylo rozhodnuto o vytvoření Korejské lidové republiky (조선인민공화국, Čosŏn inmin konghwaguk, 朝鮮人民共和國), na kterou je pohlíženo jako na komunistickou frontu, jejímž úmyslem bylo založit revoluční komunistický stát. Nicméně Korejci nebyli ochotni podpořit program Komunistické strany Koreje.⁴⁴ Podobný vývoj byl ve východní Evropě, kdy Sověti došli k závěru, že „volbami to nevyhrajeme“, a proto se

---

⁴² ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. str. 214-216. Přeložily Marta BUŠKOVÁ a Štěpánka HORÁKOVÁ. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států.

⁴³ Tamtéž, str. 216-218.

⁴⁴ Tamtéž, str. 241.

sovětská správa se snažila o „lidovou revoluci“, která v té době již probíhala ve většině východní Evropy a na Severu poloostrova. Začala se formovat koalice mezi komunisty a jinými stranami, ze kterých byl vytvořen monolitní komunistický režim. Avšak v té době na Severu bylo velké množství konzervativců a křesťanů a nedostatek levicově smýšlejících lidí. Sovětský svaz musel budovat komunistickou stranu od základů, když se nejprve pokoušela o koalici s pravicovými partnery.⁴⁵ 14. října 1945 vystoupil třiatřicetiletý kapitán Rudé armády Kim Il-söng poprvé na veřejnosti během masového shromáždění na počest sovětských osvoboditelů v Pchjongjangu. Kim Il-söng bojoval proti Japoncům jako jeden z velitelů Mao Ce-tungovy armády, v roce 1937 se proslavil útokem na císařskou základnu na jihu od řeky Ja-lu, období druhé světové války však strávil v SSSR.⁴⁶ Přestože Kim Il-söng strávil několik let v SSSR je velmi pravděpodobné, že jeho znalosti ruského jazyka nebyly dostatečné, aby porozuměl Marxovým textům. Údajně toužil po vojenské kariéře, ale jelikož Sověti nenašli lepšího kandidáta byl přesvědčen, aby zaujal post ve vedení nového státu. Komunita, která se začala tvořit kolem Kimovy moci, se skládala z partyzánských soudruhů, kteří neměli znalosti komunistické ideologie. Přestože ideologické povědomí obyvatel na Severu nebylo dobré, strana pracujících musela počkat až do roku 1948, kdy se konalo první školení v marxismu-leninismu.⁴⁷ Jednalo se o podobný paradox jako v Sovětském svazu, kdy venkovské obyvatelstvo mělo dělat to, co podle Marxe mělo přijít ve vysoce indistrualizované společnosti. Venkovské obyvatelstvo je tím, kdo na Severu vyrábí revoluci proletariátu.

Druhá světová válka způsobila změny, které se zapříčinily o rozšíření stalinismu po Evropě. V roce 1949 Mao Ce-tung vyhlásil vítězství revolučního marxismu v Číně.⁴⁸ Pokud jde o severokorejský socialismus, je nápadně protiindividualistický - zdůrazňuje všechno kolektivistické a komunitní. Jelikož komunismus - kromě revizionistické varianty - nechápe

---

⁴⁵ LANKOV, Andrei. *From Stalin to Kim Il Söng: the formation of North Korea, 1945–1960*. str. 9-10. London : C.Horst & Co., 2003.

⁴⁶ Tamtéž, str. 49-76.

⁴⁷ Tamtéž, str. 39-40.

⁴⁸ GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 301. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

individuum, jde vždy o třídu. Konec druhé světové války v historii zahájil sekulární náboženství nové doby - mezi nejdramatičtější vývoj patřil ve státech, které byly považovány za obecně marxistické a marxisticko-leninistické - v jihovýchodní, východní a střední Evropě to byly Albánie, Bulharsko, Jugoslávie, Maďarsko, Československo a východní Německo, v Asii téměř identické atributy měla Čínská lidová republika, Korejská lidově demokratická republika, Laos a Severní Vietnam, tyto systémy se postupem času stále více standardizovaly.⁴⁹

4.2 Charakteristika severokorejského režimu

Je mnoho spekulací o Korejské lidově demokratické republice, čemu ale Severokorejci skutečně věří? A jak vnímají svět kolem sebe a sami sebe? KLTR je velmi známá díky svému kultu osobnosti, a přestože jsme se s kultem osobnosti mohli setkat i v jiných zemích - jako je bývalé SSSR, Kuba, Čínská lidová republika aj. - tyto kultury se liší od pchjongjangského. Jaký je základ pro možná přehnanou úctu k severokorejskému vůdci? Položíme si také otázku, zdali se v severokorejské ideologii vyskytují prvky komunismu či prvky konfucianismu, který byl vládnoucí ideologií a dominoval v politickém systému na území Korejského poloostrova od konce 14. století do začátku 20. století. V roce 1948 byla vyhlášena Korejská lidově demokratická republika a mezi lety 1950 a 1953 na poloostrově proběhla korejská válka.

Na nám známém levo-pravém spektru by dávalo víc smysl zasadit KLTR do extrémní pravice než ji označit jako levici. Podotkneme, že země měla ideologicky blíže k americkému protivníkovi z druhé světové války než ke svému komunistickému sousedu Číně či bývalé východní Evropě. Toto vnímání nám pomůže lépe pochopit loajalitu, která je v KLTR projevovaná. Vůdčím principem politiky KLTR, který v případě nutnosti udržení

---

⁴⁹ GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 292. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

moci učinil odchylky od ideologických zásad, byl již od začátku paranoidní nacionalismus založený na rase⁵⁰.⁵¹ Američané - muži, ženy i děti - byli líčeni jako zvrácená rasa. V literatuře se setkáváme s mnoha vyobrazeními Američanů jako nepozemských „zrůd“ včetně zoomorfními zobrazeními. Jeden z autorů v díle Vlci (Sungnjangi) z roku 1951 popsal americké misionáře, kteří zabili korejské dítě tím, že mu injekcí vpravili bakterie do těla.⁵² Válkou vyčerpaný Kim Il-söng v roce 1952 požádal Čínu, aby pomohla zprostředkovat příměří v korejské válce, ale Stalin i Mao na Kim Il-sönga naléhali, aby ve válce vytrval.⁵³ V květnu 1953 Moskva povolila jednat o příměří s nepřítelem, které bylo podepsáno 27. července 1953 mezi KILDR a Čínou na jedné straně a USA na straně druhé. V KILDR se od té doby oslavuje toto datum jako datum kapitulace nepřítele.⁵⁴

Od podepsání příměří se severokorejská propaganda začala věnovat stále více korejským ctnostem, omezil se překlad zahraničních děl a zakázala se produkce sovětských divadelních her.⁵⁵ Vzdělávací činnost strany kladla důraz na čistotu korejské krve místo toho, aby se orientovala na studium děl marxismu-leninismu. Vznášely se i obvinění ze „zrady rasy“ proti severokorejským ženám, které se provdaly za pracovníky z Východní Evropy.⁵⁶ Roku 1956 Kim Il-söng provedl první čistku ve straně, během které byla odstraněna sovětsko-korejská a jenanská⁵⁷ frakce, a nahradil je svými soudruhy z doby

---

⁵⁰ Pro Severokorejce je jediná čistá rasa považována korejská rasa. Co se týče japonských Korejců a Japonců je na ně pohlíženo jako na podřazenou třídu ve společnosti. Toto vymezení rasy je biologické vymezení nikoliv kulturní.

⁵¹ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 6. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

⁵² MYERS, Brian R. *Han Sorya and North Korean Literature: The Failure of Socialist Realism in the DPRK*. str. 157-188. Cornell University - Cornell East Asia Series, 2010.

⁵³ SHEN, Zhihua. *Sino-North Korean Conflict and its Revolution during the Korean War*. str. 19-20. Cold War International History Project Bulletin, 2004.

⁵⁴ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 38. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

⁵⁵ LANKOV, Andrei. *Crisis in North Korea: The Failure of De-Stalinization, 1956*. str. 29. Honolulu, 2004.

⁵⁶ SCHÄFER, Bernd. *Weathering the Sino-Soviet Conflict: The GDR and North Korea, 1949-1989*. str. 39-40. Cold War International History Project Bulletin, (zima 2003-jaro 2004).

⁵⁷ pročínská

partyzánských bojů.⁵⁸ Režim začal prosazovat kolektivizaci zemědělství, která zacházela do extrémů i na poměry SSSR, a v roce 1958 KLTR započala napodobování čínské kampaně radikální industrializace hnutím Čchöllima⁵⁹ (천리마, 千里馬), v jehož rámci byli křesťané odváženi do vězeňských táborů. V této době měla Korejská republika větší počet obyvatel a mohla by uplatnit silnější nárok na legitimitu, proto se od ní Kim Il-söng potřeboval odlišit a zajistit, že do KLTR bude stále proudit diplomatická, ekonomická a vojenská podpora ze zahraničí. Nicméně korejská xenofobie neustále narůstala: děti na ulici házely kamení na východoevropské diplomaty a pokřikovaly na ně nadávky, Severokorejci, kteří vstoupili do sňatku s Evropany byli nuceni k rozvodu nebo byli vykázáni z Pchjongjangu - byla vynaložena snaha na to, aby se vyvarovalo míšení rasy, což by vedlo ke ztrátě korejské ctnosti a čistoty.⁶⁰ Režim se snažil docílit, aby lid nebyl schopný rozlišit mezi přáteli a nepřáteli. Rozvinula se démonizace protivníka. Paranoia ze strachu z cizinců měla v SSSR a KLTR podobné rysy, kdy i oslovení cizincem znamenalo téměř degradování v sociálním systému.

Když skončila druhá světová válka korejský poloostrov byl rozdělen 38. rovnoběžkou na jižní a severní část. Jižní část byla pod vlivem USA a severní pod vlivem SSSR. Což poukazuje již na možné zárodky pro budoucí totalitu. Pro pretotalitní režim je podstatný trvalý proces, který vede k uchopení moci jednou vlivnou politickou skupinou a snahou neutralizovat ostatní uskupení či instituce. Wolfgang Merkel řadí KLTR mezi komunistické totalitní režimy již od roku 1945.⁶¹

---

⁵⁸ SZALONTAI, Balazs. *Kim Il Sung in the Khrushchev Era: Soviet-DPRK Relations and the Roots of North Korean Despotism, 1953-1964*. str. 98-100. Washington, DC, 2005.

⁵⁹ **Čchöllima** doslovně znamená kůň, který urazí tisíc li. Jedná se o mýtického okřídleného koně ze staré čínské literatury. Podle legendy je tento kůň příliš rychlý a vznešený na to, aby ho byl schopný osedlat obyčejný smrtelník.

Počátek tohoto hnutí bylo historiky později posunuto do roku 1956, aby nevypadalo jako napodobenina čínského protějšku.

⁶⁰ SCHÄFER, Bernd. *Weathering the Sino-Soviet Conflict: The GDR and North Korea, 1949-1989*. str. 30. Cold War International History Project Bulletin, (zima 2003-jaro 2004).

⁶¹ BALÍK, Stanislav a KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*, vyd. 1. str. 44-47. Praha: Dokořán, 2004.

Podle typologie Juana José Linze bychom severokorejský režim mohli zařadit mezi totalitní režimy již v období 1948-1955. Režim KILDR splňoval Linzova kritéria, co se týče ideologie (čučche⁶² jako jednotné doktríny), existence jedné politické strany (Korejská strana práce), vlády jednoho vůdce s omezenou mocí a z ohledu participace občanů prostřednictvím politické strany, která byla vytvořena a schválena režimem.⁶³

Postupně se začaly projevovat první známky Il-söngova kultu osobnosti. Započal první pokusy o centrální plánování a začal s budováním své image „velkého vůdce“. Když zemřel Stalin v roce 1953, Kim Il-söng a Mao Ce-tung se ideově rozešli a severokorejský režim se od okolního světa izoloval. Mao Ce-tung měl ambice stát se světovým komunistickým vůdcem, ale se smrtí Stalina v SSSR došlo k odsouzení Stalinova kultu a tomu, že další kult osobnosti není žádoucí. Kim Il-söng se soustředil na upevnění své pozice v KILDR a prosazení ideologie čučche (주체사상, čučche sasang, 主體思想). Kim Il-söng nepřijal jakékoliv argumenty mířené proti Stalinovi a jeho éře, a zahájil nové období politických čistek proti svým politickým odpůrcům. Život společnosti byl v období od roku 1955 do 1972 zcela ovládnut ideologií čučche. Severokorejský režim se vypořádával s nepřizpůsobivými občany a pokračoval s propagandou a plánovaným hospodářstvím.⁶⁴

Roku 1966, když Mao Ce-tung zahájil kulturní revoluci v Číně, vztahy mezi Pchjongjangem a Pekingem se zhoršily. Kim Il-söng se oprávněně obával možného vyvolání převratu v zemi a následného vpádu čínských vojenských jednotek na Sever, neboť Čína v té době podnikla již několik provokativních výpadů přes hranici KILDR.⁶⁵ Na tyto události Kim Il-söng reagoval dalším upevněním vnitrostátní bezpečnosti, došlo ke sčítání lidu a následnému rozdělení do tří tříd podle sociálního, politického a ekonomického pozadí předků na tzv. songbun (성분, původně 출신성분, čchulsin söngpun, 出身成分):

---

⁶² viz kapitola Ideologie čučche

⁶³ BALÍK, Stanislav a KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*, vyd. 1. str. 26. Praha: Dokořán, 2004.

⁶⁴ BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje*. 1. vyd. str. 30-36. přeložil Jiří GOJDA. Praha: BB art, 2003.

⁶⁵ SCHÄFER, Bernd. *North Korean "Adventurism" and China's Long Shadow, 1966-1972*. str. 3-16. pracovní studie č. 44, Cold War International History Project. Washington, DC, říjen 2004.

hlavní přátelskou třídu vysoce postavených, neutrální třídu obyčejných občanů a třídu nepřátelskou. Jakékoliv vzepření vůči státu bylo trestáno odepřením potravinových přidělů. Režim využíval především kult osobnosti k získání podpory režimu.⁶⁶ Myšlenkový komunismus prosazuje beztřídní a internacionální fungování ve společnosti, ale realita je odlišná.

Severokorejský režim se nacházel ve fázi prosazování mezi lety 1955 a 1972, kdy se snažil upevnit svoji moc prostřednictvím čistek, koncentračních a pracovních táborů.⁶⁷ Zlomovou událostí bylo vyhlášení nové ústavy v roce 1972, což přivedlo KILDR do fáze stabilizace, která trvala od roku 1972 do 1994.⁶⁸

V době před Kim Il-söngovou smrtí bylo téměř jisté, že Kim Čöng-il převezme moc po svém otci. V roce 1991 převzal vedení nad ozbrojenými silami KILDR, v roce 1992 k příležitosti jeho padesátých narozenin došlo k masivní oslavě, jejíž součástí bylo zcela neokonfuciánské divadlo, pro které Kim Il-söng sepsal chvalo zpěv na vlastního syna⁶⁹.⁷⁰ Před smrtí Kim Il-söng předává defenzivu země svému „geniálnímu“ synovi Kim Čöng-illovi. Po Kim Il-söngově smrti v červenci 1994 „drahý vůdce“ Kim Čöng-il převzal moc, aniž by oficiálně svého otce nahradil. Jednalo se o rodového nástupce oproti komunistické straně, která měla být vedoucí silou ve státě. Kim Il-söng dodnes přetrvává „věčným prezidentem“ Korejské lidově demokratické republiky.

Ve stejném roce, kdy Kim Il-söng zemřel, zkolaboval přidělový systém ve všech oblastech Severní Koreje kromě Pchjongjangu. Režim se zahraničnímu světu tuto krizi pokoušel utajit a hlásal zprávy o rekordních sklizních.⁷¹

---

⁶⁶ HWANG, Čang-jop. „Högorok.“ 회고록. *Memoár.* str. 187. Soul. 2006.

⁶⁷ SARTORI, Giovanni. *The Theory of Democracy Revisited: Part One: The Contemporary Debate, Vol. 1.* str. 199-201. CQ Press; 1st edition, 1987.

⁶⁸ BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje. 1. vyd.* str. 48. přeložil Jiří GOJDA. Praha: BB art, 2003.

⁶⁹ jednalo se o neokonfuciální stylistiku

⁷⁰ *Čchinehanun čidodža Kim Čöng-il tongdžiui tchanseng 50 tol.* (film, 70 minut). Pchjongjang, 1992.

⁷¹ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět.* str. 50. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

4.2.1 Střet severokorejské kultury s učením Konfucia

Dědičné nástupnictví je součástí severokorejské kultury, kde je rodina Kimů spjata s legitimitou a identitou KLDŘ. Korejská lidově demokratická republika je často nazývána „Kim Il-söngovou zemí“ a pro nikoho kromě vládnoucího klanu Kimů není možné převzít vládu nad KLDŘ bez intenzivního zpochybňování jeho vlády. To je důvodem proč během dvou předchozích převzetí vlády příslušníci vládnoucí elity neprojevíli jakýkoliv náznak opozice.⁷²

KLDŘ na sebe často pohlíží a označuje se jako „mateřská země“. Velký počet lidí ze zahraniční audience pohlíží na Severní Koreu jako na konfuciánsko-stalinistický stát, což by znamenalo, že by ji Severokorejci měli nazývat otcinou. Ale v propagandistických textech se vždy, když se zmiňuje Korea, používá termín „mateřská vlast“.⁷³ Mark Clifford v jedné ze svých knih o Severní Koreji píše, že se jedná o konfuciánské muzeum pokryté silnou, ale povrchní vrstvou marxismu-leninismu.⁷⁴ Mnoho odborníků - jako je Thomas Hosuck Kang a Selig Harrison - se přiklání k tomu, že režim přežíval dlouho z velké části právě díky tomu, že využíval této prastaré tradice.⁷⁵ Ve skutečnosti je oficiální kultura KLDŘ ve střetu s učením Konfucia. Jedním z hlavní rozdílů je, že Konfucius pečlivě dbal

---

⁷² MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 63-64. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

⁷³ například: HARRISON, Selig S. *Korean Endgame: A Strategy for Reunification and U.S. Disengagement*. str. 21-24. Princeton University Press. 2003.

CUMINGS, Bruce. *Korea's Place in the Sun: A Modern History*. str. 415-418. W. W. Norton; Updated edition, 2005.

KANG, Thomas Hosuck. *Why the North Koreans behave as they do*. Center for Dao-Confucianism; 1st edition, 1994.

⁷⁴ CLIFFORD, Mark. *A Nation of Famine and Adulation: Letter from Pchjongjang*. Business Week, 18.prosince 2000.

⁷⁵ HARRISON, Selig S. *Korean Endgame: A Strategy for Reunification and U.S. Disengagement*. str. 21. Princeton University Press. 2003.

na sebezdokonalování prostřednictvím studia, zatímco režim Kim Il-sönga vyzývá obyvatele Koreje k tomu, aby přetrvali co nejvíce spontánními a dětskými.

Konfucius se domníval, že si jsou všechny rasy rovné a žádná není lepší než jiná, zatímco KLDR vnímá svůj severokorejský lid jako jedinečně ctnostný a nadřazený jiným rasám. Pro konfucianismus jsou důležité obřady uctívání předků - těmto obřadům se stále připisuje značně velká vážnost v Korejské republice - naproti tomu Strana práce Severní Koreje obřady uctívání předků netoleruje. Jediným možným důvodem, proč je na KLDR takto pohlíženo, by byly konfuciánské tendence se značným použitím symboliky spojené s rodinou. Avšak to, že by došlo k jakémukoliv vlivu konfucianismu na severokorejský kult osobnosti, je nepravděpodobné, neboť oficiální propaganda Severní Koreje sotva kdy označuje velkého vůdce jako otcovskou postavu či patriarchu.⁷⁶

Ve staré Číně hrál roli takzvaný mandát Nebes (天命, tiānmìng), jednalo se o politické chápání božského oprávnění panovníka vládnout v zemi. Nebesa byla tím, kdo propůjčovali moc panovníkovi. Panovník, který obdržel mandát Nebes, byl schopný vládnout spravedlivě, v souladu s přírodním a mravním řádem. Pokud panovník nekonal podle mravních norem či konfuciánské tradice, Nebesa mu mohly mandát odebrat a předat je jinému panovníkovi, tímto způsobem byl obhajován nástup jiného rodu k moci. Odebrání mandátu Nebes byl jediným legitimním důvodem ke svržení vlády. Mandát Nebes zdůrazňuje absolutní svrchovanost vladaře, který vládne všemu pod nebem. Od vládce se vyžadovalo uctívání předků, což bylo projevem synovské oddanosti v konfucianismu. Tento koncept byl adaptován na území Koreje, kde dynastie Čosön z mandátu Nebes učinila státní ideologií. Vladaři se po staletí odvolávali na mandát Nebes, když se jednalo o nějaká více drastičtější rozhodnutí. Této obhajoby vlády využívá severokorejský režim, kdy se tvrdí, že dynastie Kimů byla vyvolena a její vláda je považována za svatou.

---

⁷⁶ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 95-96. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

5. Kult osobnosti

Vztah mezi diktaturou a kultem osobnosti je velmi úzký i když nikoliv implikativní. Kult osobnosti se stal zkoumaným fenoménem především ve 20. století, jedná se o jeden z nejstarších jevů, který se pojí s udržení moci jedné osoby. Ve 21. století se takovýto kult osobnosti všeobecně považuje za vynucené uctívání dané osoby, heroizaci daného jedince a idealizaci vůdce za pomoci propagandy a médií.⁷⁷ Za příklady lze uvést V. I. Lenina a J. V. Stalina v Sovětském svazu, Adolfa Hitlera v nacistickém Německu, v Asii se jednalo o extrémní kult osobnosti Mao Ce-tunga v komunistické Číně a uctívání dynastie Kimů v Severní Koreji. Tato glorifikace a uctívání vůdčí osobnosti se, až na pár výjimek, vyskytuje především v nedemokratických režimech, což nás vede k tomu, že se jedná o určitý způsob strategie udržení moci. Mezi nejznámější kult osobnosti patří Stalinův, určitou obdobou je Charles de Gaulle v demokracii, který byl ve Francii po válce nedotknutelný.

Sakralizace politiky je podstatným aspektem komunistických režimů, které vznikly za období studené války a kopírovaly tak sovětský model, výjimkou nebyl ani severokorejský režim sakralizující postavu Kim Il-sönga. Režim vystupující na severu korejského poloostrova se tváří jako komunistický režim, nastolil povinný systém přesvědčení, symbolů a mýtů, který představil vedoucí úlohu Korejské strany práce a rodiny Kimů jako nesporný zdroj moci. Ideologie čučche⁷⁸ byla proměněna v dogma nezpochybnitelné a absolutní pravdy. Svoji moc a pravdu si střeží pomocí vojenské síly a ideologické orthodoxy, jež se opírá o nepřetržitý dohled a pronásledováním.

Nejzásadnější podstatou kultu osobnosti je kontinuálně vystupovat lidem co nejvíce na očích - vůdci se pravidelně objevují v médiích, vystavují své portréty na veřejných prostranstvích, jako jsou školy a úřady. Monumentální pomníky, sochy a stavby jsou využívány k jejich glorifikaci. Využívají atmosféry strachu k udržení minimálního počtu

---

⁷⁷ RANDÁK, Jan. *Kult osobnosti*. str. 7. Praha: Fakulta ČVUT v Praze, Katedra spol. věd, 2007.

⁷⁸ viz kapitola 6. Ideologie Čučche

svých odpůrců a svoji funkci zastávají až do konce života.⁷⁹ Právě vůdcovo charisma je jedním z prvků, který zajišťuje jeho legitimitu. Jedná se o záměrně zkonstruovaný a řízený mechanismus zajišťující udržení vůdcovy moci.⁸⁰ Spontaneita je zde budována a je umělá.

System kontrolující společnost je řízen jednou politickou stranou, která je strukturovaná hierarchicky a vedená jednou vůdčí osobou, ke kontrole jsou využívány ozbrojené jednotky, policejní složky a masmédiá.⁸¹ Je vybudována a udržována loajalita obyvatelstva. Jako druhý důležitý nástroj pro legitimizaci moci totalitní režim využívá státní ideologii. Soubor myšlenek a názorů slouží k objasnění politického jednání. Ideologie většinou bývá úzce spjata s kultem osobnosti, jedná se o výjimečnost vůdce a klade důraz na jedinečnost a výjimečnost dané společnosti - v případě KLTR se jedná o jedinečnost a nadřazenost korejské rasy.

Severokorejský stát ztělesňuje sám „velký vůdce“ Kim Il-sŏng a víra v něho, jakožto někoho, kdo je pověřen obranou a upevňováním orthodoxy. Aby se tato víra dala udržet, vyžaduje propracovaný aparát vnitřní bezpečnosti, která je tvořena tajnou policií a rozsáhlou sítí občanského dohledu. Víra v kult osobnosti s božským přesahem a něco božského vede občany k tomu, aby se ve svém chování řídili kolektivním svědomím, kolektivními morálními principy a veřejným právem. Kult je nástrojem podněcujícím jednotlivce k obětem pro blaho společnosti. Veřejné slavnosti nabývají bohoslužebných podob, symboly a úřady nabývají zvláštních významů a vyžadují od občanů mimořádný respekt a úctu. A právě skrze kult osobnosti si severokorejský režim získává náležitou kontrolu nad veřejným cítěním a dále se jedná o záležitost vybudovanou politickým náboženstvím, které následovně podněcuje masy k poslušnosti a obětem, režim tak může svým občanům vštěpovat společenskou odpovědnost, zbožnou poslušnost a ochotu k sebeobětování.

---

⁷⁹ Souhrně k problematice kultu osobnosti viz: APOR, Balazs, BEHRENDIS Jan C., JONES, Polly. *The Leader Cult in Communist Dictatorship*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005.

⁸⁰ APOR, Balazs, BEHRENDIS Jan C., JONES, Polly. *The Leader Cult in Communist Dictatorship*. str. 3-4. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005.

⁸¹ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií*. str. 239. Praha: Portal, 2000.

Uctívání osobnosti je důsledkem programového rozhodnutí a samotná organizace kultu je dokonale promyšlenou záležitostí - její propaganda, mýty, velké množství různých slavností, ceremonií a ikonografie.⁸² Kim Il-sŏng přenesl svůj kult i do státních svátků a symbolů, vytvořil svátky, které oslavují jeho osobu nebo celou jeho rodinu. Severokorejští představitelé jsou oslavováni v rámci kultu osobnosti a jsou popisováni jako polobohové, všudypřítomní, vševědoucí a vševidoucí. Rodina Kimů svou existencí tak nabízí spásu pro celý korejský národ. Kult osobnosti organizuje čas, uspořádání prostoru a mizí hranice mezi veřejným a soukromým - city a poezie jsou veřejné a podléhají vůdci.

Charakteristikou pro kult osobnosti je submisivní postoj občanů⁸³ vůči vůdci, nadměrná přítomnost citátů a jeho portrétů, nekritické přijímání jeho projevů. Hlavní charakteristiky kultu osobnosti shrneme v následujících bodech:

1. Ve své mocenské skupině je vůdce absolutně autoritářský bez toho, aniž by se musel smysluplně zodpovídat, jelikož nemá ani nikomu.
2. Vůdce má obavy z vnějšího světa v podobě možného pronásledování či spiknutí vůči své osobě, a proto je izolován od reálné společnosti.
3. Vůdce činí nepřímou totalitní manipulaci s občany země a přímou totalitní manipulaci se členy mocenské skupiny. Vyvolává a vládne v atmosféře hlubokého strachu.
4. Mezi svými stoupenci vůdce vytváří atmosféru, kde se nikdo nemůže vyrovnat jeho osobě a jeho zásluhy jsou nepřiměřeně idealizovány.
5. Vůdce má vždy absolutní pravdu a je jediným zprostředkovatelem jejího poznání. Jakýkoliv jiný průběh poznání pravdy je považován za nepřijatelný. Vůdce sám rovněž určuje i metody poznání pravdy.
6. Tolerance vůči kritice a dotazům je z perspektivy vůdce nulová. Vůdce sám někdy kritiku vytváří.

---

⁸² KOLEKTIV autorů. *Kult osobnosti*. Vyd. 1. str. 9. Praha: ČVUT, 2007.

⁸³ nejedná se občany v demokratickém smyslu.

7. Vůdce ovládá dozor nad množstvím informací a nad propagandou, do které spadá i jeho osoba.
8. Žádný legitimní důvod není akceptovatelným pro vůdcův odchod, naopak jeho opuštění mocenské skupiny v lidech vzbuzuje strach.⁸⁴

5.1 Atributy Kim Il-söngova kultu osobnosti

V historii Koreje hrálo náboženství velký význam a bylo součástí životů každého Korejce. Nejprve pronikal šamanismus do každodenního života lidí prostřednictvím folklóru a zvyků. Později ustoupil buddhismu a konfucianismu, ale i tak jeho praktikování a vliv v Koreji přetrvával. Buddhismus měl velký vliv během doby Tří království a Gorja, kdy zasahoval i do politických záležitostí států. Později byl nahrazen konfucianismem, který měl vliv od 14. století během dynastie Čosön až do japonské okupace. Koncem 19. století přišel protestantismus na území korejského poloostrova a postupně se rozšířil natolik, že se v první polovině 20. století Pchjongjangu přezdívalo Jeruzalém Východu a na jeho území bylo vybudováno mnoho kostelů a působil zde velký počet misionářů ze Západů. S Kim Il-söngovým režimem bylo náboženství zakázáno a jeho praktikování se přísně trestalo. Náboženství se pokusil nahradit ideologií čučche a sebe samého postavil do středu tohoto nového „náboženství“.⁸⁵

Ke Kim Il-söngovi je spíše než k prezidentovi referováno jako k vůdci (수령, surjöng). Toto označení surjöng se používalo i v případě Lenina a Stalina. Během sovětské okupace Kim Il-söng nazýval Lenina „naš velký surjöng“ a Stalina nazýval „naš drahý a respektovaný surjöng“. S Kim Il-söngovou osobou se pojila i jiná pojmenování, která

---

⁸⁴ APOR, Balazs, BEHRENDIS Jan C., JONES, Polly. *The Leader Cult in Communist Dictatorship*. str. 298-299. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005.

⁸⁵ BUBLÍK, M. *Severokorejská strategie pro přežití režimu*. Praha, 2011. str. 60. Diplomová práce na oboru International Relations and European Studies na Metropolitní univerzitě Praha. Vedoucí diplomové práce: Miriam Löwensteinová.

poukazovala na jeho nekritické uctívání - například národní hrdina, velký vůdce, jedinečný vlastenec, slunce národa, vynikající vůdce mezinárodního hnutí atd.⁸⁶ Od 70. let se postupně začal objevovat titul „otec“ (아버지, abödži), tento titul se často kombinuje s předchozími pojmenováními, propaganda se snažila vyobrazit Kim Il-sönga jako otcovského vůdce, který pečuje o severokorejský lid jako otec o své děti.⁸⁷ Obraz pečujícího otce spadá do konfuciánské tradice na korejském poloostrově, tato tradice udílí otcovi zodpovědnost za zajištění rodiny, zatímco děti musí svému otcovi projevat bezpodmínečnou úctu - na základě této tradice Kim Il-söng vyžadoval od každého severokorejského občana loajalitu. Pro Kim Il-sönga je nejčastěji používaný titul „velký vůdce“ (위대한 수령, üdähan surjöng, skvělý vůdce) nebo „vážený a milovaný vůdce“ (경애하는 수령, kjöngähanün surjöng, vážený vůdce).⁸⁸

Severokorejský režim se snaží glorifikovat „velkého vůdce“ v jakékoliv jeho činnosti, přestože je mnoho údajů o jeho životě smyšlených, jeho odhodlání a pracovitost mu nelze upřít. Kim Il-söng strávil velké množství času na poválečné obnově KILDR a především Pchjongjangu. Konal tzv. „instruktáže na místě“ (현지지도, hjöndži čido, 現地指導), jedná se o metodu politického vedení prováděnou, jak Kim Il-söngem, tak i později Kim Čong-ilem. Tyto instruktáže se konaly v továrnách, kulturních a obchodních podnicích, družstevních farmách, vojenských základnách, vzdělávacích institucích, výstavních sálích a koncertních sálech. Přestože účelem „instruktáží“ bylo prodiskutovat a vyřešit problémy, skutečným a důležitějším účelem bylo prohloubit osobní zbožštění Kim

---

⁸⁶ I Kim Il-söngův syn Kim Čong-il se taktéž zasloužil různých označení. Zpočátku se mu říkalo „tangčunggang“ (당중강, střed strany, 黨中康), později se s ním spojil titul „drahý vůdce“ (친애하는 지도자, čchinähanünčidodža, 親愛하는 指導者).

⁸⁷ “Jönil ‘Kim Čong-un surjöng’ ttüunün pä... pongjök Kim Il-söng, Kim Čong-ilgwa čchabjölhwa nasöna.” 연일 ‘김정은 수령’ 띄우는 北..본격 김일성·김정일과 차별화 나서나. *Severní Korea, která každý den pluje jako „vůdce Kim Čong-un“*, se snaží odlišit od plnohodnotného Kim Ir-sena a Kim Čong-ila. hankyung.com. [online]. 11. listopadu 2021. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://www.hankyung.com/politics/article/202111111725i>

⁸⁸ “Bunhan čidodžaüi hočchinggwa usanghwa kwanahn jöngu.” 북한 지도자의 호칭과 이상화에 관한 연구. “Studie o titulu a idolizaci severokorejských vůdců.” KCI 통합검색 “Integrované vyhledávání KCI”. [online]. 2019. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artiId=ART002507658>

Il-sõnga. Před každou návštěvou místa Kim Il-sõng strávil hodiny studiem pojmů a klíčových technik, aby na místě mohl dokázat svou genialitu. Svě instruktáže doplňoval technickými otázkami mířenými na příslušné pracovníky, což jeho genialitu demonstrovalo víc. Šíření zpráv o těchto instruktážích prostřednictvím svědků a médií, vytvářelo obraz „geniálního vůdce”.⁸⁹ Instruktáže dávali Kim Il-sõngovi příležitosti se v očích lidu projevit v roli vlídného otce, kdy při otázkách, proč dané místo nefunguje na plný výkon nebo proč nemá dostatek materiálních zdrojů, Kim Il-sõng mohl okamžitě zajistit přísun daných prostředků, což vedlo k představě, že se „velký vůdce” stará o štěstí lidu jako otec se stará o své děti.⁹⁰ Ve skutečnosti je viditelné, že touha po neomezené vládě ovládla Kim Il-sõnga, a tak jeho snaha vybudovat silný kult osobnosti také vzrůstala. „Velký vůdce” prohlašoval, že si přeje sloužit lidu, ale reálně to byl severokorejský lid, který sloužil jemu. V osobě vůdce je spojen mikro a makro manažment - vůdce zná všechno, má univerzální poznání a v něm je centralizováno. Běžný člověk není schopný rozlišovat mezi tím, co je důležité a co není.

Severokorejci již od mateřské školky memorují velké množství idealizovaných příběhů o Kim Il-sõngových hrdinských činech i činech jeho syna Kim Čong-ila. Přednášky na univerzitách, předmluvy knih i začátky článků začínají citátem od „velkého vůdce” nebo „drahého vůdce”. 60. léta přinášejí Kim Il-sõngovy portréty do veřejných prostorů - kanceláří, tříd, obchodů, úřadů, domácností - najdeme je také ve veřejné dopravě (metro, tramvaje). Na konci 80. let k portrétu Kim Il-sõnga byl přidán portrét Kim Čong-ila. Podobizny obou Kimů jsou v KLRD předmětem opravdové náboženské úcty. Jakékoliv poničení či zničení obrazů je považováno za politický zločin, jejich čištění probíhá pravidelně speciálními kartáči, které jsou uchovávány ve střežených boxech.⁹¹ Jedná se o náboženskou úctu k obrazům. O „velkém vůdci” Kim Il-sõngovi jsou psány písně, eseje a básně, před národní hymnou se hraje píseň o maršálu Kim Il-sõngovi. Dokonce jsou i po

---

⁸⁹ “Hjõndži čido.” 현지지도(現地指導). Instruktáže na místě. 한국민족문화대백과사전 The Academy of Korean Studies. [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0063437>

⁹⁰ LEE, Chong-sik. *Kim Il-Song of North Korea*. Asian Survey, Vol. 7, No. str. 374-382. Published by: University of California Press, 1967. [online]. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/2642612>.

⁹¹ LANKOV, Andrei. *The Official Propaganda in DPRK: Ideas and Methods*. 1995.

obou vůdcích pojmenované květiny kimilsöngie (김일성화, 金日成花) a kimčöngilie (김정일화, 金正日花).⁹² Veřejný prostor ztrácí jakoukoliv neutralitu, nejedná se již o platformu pro diskuzi.

Květiny kimilsöngie a kimčöngilie nejsou národními květinami KLLDR, ale jejich význam je velký. Existuje nespočet věcí, které jsou po „velkém vůdci“ Kim Il-söngovi pojmenovány, ale kimilsöngie je jedna z mála věcí, které je možné si odnést do svých domácností. Příběh této květiny je z roku 1965, kdy Kim Il-söng jel do Indonésie navštívit socialistického prezidenta Sukarna, během své návštěvy se „velkému vůdci“ zalíbila tato květina a na Kim Il-söngovu počest ji indonéský prezident nechal po něm pojmenovat.

Roku 1988 se začal konat každoroční festival kimilsöngie u příležitosti oslav Dne Slunce (태양절, täjangdžol, festival slunce, 太陽節), kde je možné zakoupit semínka této významné květiny. Kimčöngilie byla pojmenována japonským botanikem Matoteru Kamo (加茂 元照) po Kim Il-čongovi k jeho 46. narozeninám roku 1988, symbolicky představuje severokorejskou ideologii čučche. Kimčöngilie jsou pravidelně vystavovány a v Den zářící hvězdy (광명성절, kwangmjöngsöngdžol, festival světla, 光明星節), se jí Korejci mezi sebou obdarovávají.⁹³ V době narozenin obou vůdců je možné navštívit výstavní síň na břehu řeky Tädong (대동강, 大同江) a prohlédnout si propracované květinové výstavy kimilsungie a kimjongilie.⁹⁴ Hranice kulturní, politická a přírodní je tímto setřena, kdy například zmíněné květiny ztrácí neutralitu.

---

⁹² SUH, Dae-sook. *Kim Il-sung - The North Korean leader*. str. 316, 443. Columbia University Press; Revised ed. edition, 1988.

⁹³ Kimilsungia Flower | North Korea Travel Guide - Koryo Tours. Koryo Tours North Korea & International Tour Experts (2021-2022) - Koryo Tours [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <https://koryogroup.com/travel-guide/kimilsungia-flower-north-korea-travel-guide>

⁹⁴ Kimilsungia - Kimjongilia flowers Exhibition House | KTG®. North Korea Travel offered by KTG® | private and group budget tours to the DPRK [online]. Copyright © Copyright 2008 [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <https://www.north-korea-travel.com/kimilsungia-kimjongilia-exhibition-house.html>

5.2 Vůdce

Autoritářství využívá princip sociální dominance, který je často charakterizován: agresivitou vůči všemu, co se odchyluje od nařízení autority či zavedených norem; lpěním na sociálních normách a tradicích; podrobením se vůči dané autoritě, která je legitimní.⁹⁵ Vůdce vyžaduje poslušnost, která se projevuje chováním, jenž daná autorita vyžaduje. A může vyvrcholit v slepou poslušnost, kdy lidi následují příkazy dané autority, přestože to znamená katastrofální následky pro jiné lidi.⁹⁶

Vůdce lidem dává dojem příslušnosti k jisté skupině, avšak tato příslušnost zvyšuje riziko iracionálního chování a myšlení. Takovéto skupiny se projevují iluzí nezranitelnosti, skupina je přesvědčena o tom, že je výjimečná a nemůže se dopustit chyby, může vyvrcholit v takzvaný „mýtus vyvolenosti“, kdy je daná skupina přesvědčena o svém předurčení k naplnění vyšších cílů. Dále věří v kolektivní racionalizaci chybných rozhodnutí, a to, že skupina je více než samotný jedinec. Dochází k autocenzuře, kdy nežádoucí myšlenky člena skupiny jsou potlačeny. Členové skupiny nevyjadřují své skutečné pocity ani názory, ale dochází k iluzi jednomyslnosti. Názory nekonformních členů jsou potlačovány, aby se udržel pocit harmonie skupinového myšlení. Skupina je lhostejná ke katastrofálním následkům svých rozhodnutí, získané informace si skupina často volí a zkresluje.⁹⁷

5.3 Kult osobnosti J. V. Stalina

V případě Sovětského svazu, neměla z formálního hlediska komunistická strana žádného vůdce. Po smrti Vladimira Iljiče Lenina v roce 1924 začaly probíhat neformální boje

---

⁹⁵ ŠEDÝ, Jiří. *Kritické myšlení*. str. 94. Praha: Galén, 2021.

⁹⁶ Tamtéž, str. 97.

⁹⁷ Tamtéž, str. 103-104.

o nástupnictví, v té době Josif Vissarionovič Stalin využil pravomocí své pozice tajemníka komunistické strany, aby posílil svůj vliv a svou vlastní pozici tím, že začal dosazovat své stoupence do organizací a sjezdů.⁹⁸ Stalin nejprve upřednostnil boj s vnitřními nepřáteli státu a poté se zahraničními nepřáteli, neboť vnitřní bezpečnost státu znamenala zabezpečení Stalinovi osobní moci.⁹⁹ Stalin byl oficiálním generálním tajemníkem od roku 1922 do 1952, nicméně od 30. let byl uznáván jako nejvyšší vůdce strany. Tohoto dosáhnul díky využití byrokratické struktury. Respekt, který k němu byl vyjadřován, se postupně začal formovat do kultu osobnosti, přestože Stalin veřejně tento kult nikdy neschvaloval, s jistotou s ním souhlasil, a jelikož se projevoval mnoha narcistními rysy, je více než pravděpodobné, že skrytě tento svůj kult podporoval.¹⁰⁰

Stalinovo období je charakterizováno industrializací, investicemi do průmyslu a vědy, což umožnilo Světskému svazu vstoupit mezi jaderné mocnosti světa. Stalin toužil po dosažení velikosti, kterou se snažil vyhledávat v historických analogiích, našel si svůj vzor v Petru Velikém, kterého se snažil napodobit a překonat. Toto odlišovalo Stalina od Lenina, neboť pro Lenina Petr Veliký nebyl žádným hrdinou. V roce 1924 se v básni *Rusko* objevil verš „Petr Veliký byl prvním bolševikem“. Ve 20. letech 19. století Stalin četl literaturu, která vychvalovala Petra Velikého, tyto knihy o Petru Velikém ho líčily jako dělnického cara a panovníka s revolučními sklony. Prostředek přeměny společnosti a hospodářského rozvoje Petrova revolučního státu byl srovnatelný se Stalinovým postupem. Stalin měl ambice odstranit dojem, že Rusko je zastaralé. A napodobení Petra Velikého mělo sloužit k dosažení cílů, kterých Petr Veliký dosáhnout nedokázal.¹⁰¹ Neboť v totalitním státu se historie, vnitřní prožívání, poezie podřizuje státu a jeho ideologii.

Pro stranickou elitu Stalin vystupoval jako rozhodující osoba, charakteristická svojí rozhodností, prohnantostí, inteligencí a bystrostí, stejně tak schopností tvrdě pracovat,

---

⁹⁸ FITZPATRICK, Sheila. *Každodenní stalinismus: obyčejný život v neobyčejné době: Sovětské Rusko ve 30. letech*. str. 64. Přeložil Tadeáš TRUSÍNA. Praha: Academia, 2018. Šťastné zítřky (Academia).

⁹⁹ MASTNÝ, Vojtěch. *Studená válka a sovětský pocit nejistoty: 1947-53, Stalinova léta*. str. 19-20. Praha: Aurora, 2001.

¹⁰⁰ VOLKOGONOV, Dmitri. *Stalin: Triumph and Tragedy*. str. 75-77. Prima Lifestyles, 1992.

¹⁰¹ TUCKER, Robert C. *Stalin na vrcholu moci: Revoluce shora 1928-41*. str. 84-88. Přeložil Zdeněk HRON. Praha: BB/art, 2000.

s vynikající pamětí, averzí vůči projevům osobní okázalosti a schopností nezapomínat jakékoliv křivdy či urážky vůči němu. Tento charismatický vůdce byl ve 30. letech v očích veřejnosti vnímán jako dřívější carové, byl považován za zdroj spravedlnosti, laskavého a milosrdného ochránce slabých. Jeho osoba byla často fotografována s venkovany a dětmi, na které se otcovsky usmívá.¹⁰² Tohoto si můžeme povšimnout i u kultu Kim Il-sönga, který byl na fotografiích a obrazech taktéž zobrazován s otcovským úsměvem, obklopen dětmi a venkovany, kteří k němu vzhlížejí. Samotná postava vůdce je zárukou spravedlnosti a řádu. Stalinova popularita u lidí rostla, obyvatelé o něm s láskou a srdečně mluvili. V jejich očích Stalin nenesl vinu za špatnosti, které se děly, vina byla svalena na „darebáky“, kterými byl obklopen. Stalin a vše, co dělal, v lidech vyvolávalo dojem „laskavého a dobrotivého cara“ a nevhodné lidi vyobrazovalo jako „zlomyslné bojary nesoucí zodpovědnost za všechnu nespravedlivost“.¹⁰³ V totalitním státu nemůže za chyby vůdce ani strana ani ideologie, viníkem je nepřítel - i vnitřní nepřítel ve straně.

Stalin využíval různé strategie pro udržení moci, jednou z jeho oblíbených technik pro udržení kontroly nad svými spolupracovníky, bylo vyhrožování jejich rodinným příslušníkům, tato technika vyvrcholila až do určité formy sadismu. Právě Stalin byl jeden z nejzřetelnějších příkladů fyzického a duševního sadismu v historii. Jako první nařídil mučení politických vězňů a jeho specialitou byl především duševní sadismus. Stalinův oblíbený postup probíhal v následovných fázích: ujištění oběti o naprostém bezpečí, následované zatčením o den či dva později, Stalin již v momentě, kdy ujišťoval svou oběť o své přízni, věděl, co s dotyčným učiní. Jinou vypočítavou formou sadismu, kterou měl Stalin v oblibě, bylo zatýkání žen a dětí nejvyšších stranických funkcionářů a jejich následné posláním do pracovních táborů, což vedlo k podrobení se mužů, kteří pokračovali ve své práci, fungovali jako Stalinovy loutky a museli souhlasit se zatčením svých příbuzných jako oprávněných, neboť s jeho oprávněností k zatčení svých příbuzných, neboť se provinili proti straně. Stalinova nevypočitatelnost byla dalším projevem jeho sadismu.

---

¹⁰² CHLEVŇUK, Oleg. 1937-j: *Stalin, NKVD i sovětskoje občestvo*. str. 30. Moskva, 1992.

¹⁰³ FITZPATRICK, Sheila. *Každodenní stalinismus: obyčejný život v neobyčejné době: Sovětské Rusko ve 30. letech*. “Šťastné zítřky“ str. 72-73. Přeložil Tadeáš TRUSINA. Praha: Academia, 2018.

Můžeme se setkat s případy lidí, které Stalin nechal zatknout, mučit a odsoudit k tvrdým trestům, ale po několika měsících či letech je propustil a jmenoval je do vysokých pozic bez jediného vysvětlení.¹⁰⁴ Pracovníci v jeho okolí si nemohli být jistí, zdali právě oni nejsou tím dalším, kdo upadne v jeho nemilost. Většinou k tomu docházelo postupně v náznacích se zvětšujícím oslabováním jejich vlivu, vyloučením ze setkání Stalinova blízkého okruhu či pohrdavými poznámkami mířenými proti nim ve veřejných denících.¹⁰⁵ Počet Stalinových obětí různého druhu represí dosáhl desítek milionů lidí.

Ukázkové politické procesy vedené Stalinem se transformovaly v monstrprocesy, kde byly předem stanoveny role, podle kterých soudce, prokurátor i obžalovaný postupovali, s vyvrcholením ve formě přiznání obžalovaného. Odhalovali se viníci, kteří nesli zodpovědnost za nedostatky a nezdary ohrožující hospodářství.¹⁰⁶ Jednalo se o politické náboženství, ve kterém zde mělo vše určitou ritualizovanou formu přiznání. V poválečném období byl Stalin nucen reagovat na mezinárodní vývoj a kroky západních spojenců SSSR. Uvnitř Sovětského svazu se postaral o to, aby jakékoliv snění o demokracii bylo zastaveno ještě před jeho rozšířením. V poválečném období se cenzura soustředila na úpravy vzpomínek na válku. V okamžiku, kdy válka dospěla do konce, Stalin zahájil čistku ve stranickém vedení a v armádě, kdy za největší hrozbu byli považováni „liberální“ reformátoři. První na řadu přišli vojenští velitelé, kteří získali svoji popularitu zásluhou válečných vítězství.¹⁰⁷

Výrazným prvkem Stalinova charakteru bylo odhodlání ukázat lidem jeho absolutní moc a nadvládu nad nimi - v jeho božské moci bylo je ochránit, ale i zabít, odměnit je nebo je zničit. Jeho božská moc nad životem a smrtí mu umožňovala léčit i působit bolest.¹⁰⁸

---

¹⁰⁴ FROMM, Erich. *Anatomie lidské destruktivity: můžeme ovlivnit její podstatu a následky?*. str. 284-286. Přeložil Bedřich PLACÁK. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

¹⁰⁵ FITZPATRICK, Sheila. *Každodenní stalinismus: obyčejný život v neobyčejné době: Sovětské Rusko ve 30. letech*. “Šťastné zítřky“ str. 67-68. Přeložil Tadeáš TRUSÍNA. Praha: Academia, 2018.

¹⁰⁶ TUCKER, Robert C. *Stalin na vrcholu moci: Revoluce shora 1928-41*. str. 194-195. Přeložil: Zdeněk HRON. Praha: BB/art, 2000.

¹⁰⁷ FIGES, Orlando. *Šeptem: Soukromý život ve Stalinově Rusku*. str. 406-407. Přeložila Petruška ŠUSTROVÁ. Pavel Dobrovský - BETA s.r.o. a Jiří Ševčík, 2009.

¹⁰⁸ FROMM, Erich. *Anatomie lidské destruktivity: můžeme ovlivnit její podstatu a následky?*. str. 287. Přeložil Bedřich PLACÁK. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

Vůdce je jako arbitr řádu - řád již nezajišťuje něco neutrálního, ale v tomto případě je to osoba vůdce.

5.3.1 Kult osobnosti v Rusku

Již od počátku měl komunistický režim sklony ke kultovním praktikám. Po bolševické revoluci se setkáváme s idealizovaným obrazem Vladimira Iljiče Lenina a snahou komunistické strany vybudovat mýtus o jeho výjimečnosti, který stabilizuje politický systém a upevní jeho moc. Doufalo se, že personifikací strany a emočního vztahu k Leninovi se lidé se stranou ztotožní.¹⁰⁹ Po Leninově smrti v Moskvě na Rudém náměstí vzniklo dřevěné prozatímní mauzoleum, do kterého bylo umístěno Leninovo tělo, a následovně byla vybudována stavba považována za poutní místo - Leninovo nabalzamované tělo symbolizovalo věčný život a nesmrtelnost. Tento posmrtný kult Lenina byl využit k legitimizaci J. V. Stalina, neboť byl prezentován jako žák a dědic Lenina - jedná se o prvek učedníka a mistra. Kult osobnosti Stalina se začal rodit v pozdních 20. letech - padesáté narozeniny Stalina byly jedním z výrazných projevů jeho uctívání. Legitimita Stalinova režimu nespočívala v pouhé propagandě, ale i v reálných úspěších, které byly identifikovány s vůdcem - příkladem je moskevské metro, nové továrny, atd. Stalin reprezentoval jednotu společnosti, ztělesňoval stát, vystupoval jako válečný vůdce a vítěz.¹¹⁰ Jelikož vítězství státu je úspěchem vůdce.

Stalin zaujal roli prvního žijícího marxistického filozofa, svými slovy se vyjadřoval autoritativně. Leninovo vůdčí postavení ve filozofii bylo Stalinovým nástrojem k prosazení svého vlastního postavení. Začala se objevovat posvátná čtveřice ve složení Engelse,

---

¹⁰⁹ HANUŠ, Jiří a VLČEK, Radomír. *Lenin: kontinuita a/nebo diskontinuita ruských dějin?* "Dějiny a kultura." str. 117-129. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013.

¹¹⁰ REES, Edward Arfon. *The Leader Cult in Communist Dictatorships: Stalin and the Eastern Bloc.* str. 3-22. Palgrave Macmillan, 2004.

Marxe, Lenina a Stalina, která symbolizovala jádro stalinské kultury a stalinského myšlení. Stalin se stal prvním filozofem komunismu, který následoval po Marxovi, Engelsovi a Leninovi. Prvek, který rozlišoval předstalinský bolševismus, byl režim jediné autority. Stalinovým rozhodnutím bylo využít dějiny komunistické strany pro vybudování svého kultu osobnosti.¹¹¹ Dějiny jako kontinuita - vůdce pokračuje v díle - v tomto případě je pojetí některých postav jako proroků a interpretaci dějin.

30. léta se začaly věnovat zkoumání dějin marxistického hnutí.¹¹² Stalin si vytvořil svou vlastní strategii pro formování kultu osobnosti, a to dosazením se do pozice prvního ze stranických historiků.¹¹³ Historie je zdrojem legitimizace a právě historie se přepisuje, aby došlo k legitimizaci vůdce a jeho kultu, lidé mizí z historie a fotografií. To samé se stávalo i v případě Kim Il-söngova kultu, kdy z historie a fotografií postupně mizeli lidé, a především představitelé Sovětského svazu. Růst Stalinova kultu osobnosti zapříčinil značné úpravy Leninova kultu, k zániknutí jeho uctívání však nedošlo. Tyto dva kultury se nerozvíjely každý samostatně, ale došlo k jejich propojení a vytvoření kultu neomylného Lenina-Stalina. Lenin se tak stal původním stalinistickým a skutečným bolševikem. Pro Leninovu idealizaci byly vybrány pouze části z jeho života, které se daly spojit se Stalinem, na některé části Leninova života byl kladen důraz, jiné byly přizpůsobeny nebo upraveny, aby do idealizovaného obrazu mohl vstoupit i Stalin. Stalin se tak ze dne na den stal spoluúčastníkem Leninových výkonů, jeho pravou rukou a osobou, na kterou se obracel pro podporu a rady během rozhodujících okamžicích. Díla Marxe, Engelse, Lenina a Stalina se běžně začaly považovat za klasická. Ve velkém množství se vydávala sbírka *Problémy leninismu* se Stalinovými projevy a články.¹¹⁴ Idealizovaný Stalin, kterého líčil kult osobnosti, byl pro veřejnost normou, kterou by se každý sovětský občan a komunista měl

---

¹¹¹ TUCKER, Robert C. *Stalin na vrcholu moci: Revoluční shora 1928-41*. str. 178-179. Přeložil: Zdeněk HRON. Praha: BB/art, 2000.

¹¹² Tamtéž, str. 179.

¹¹³ Tamtéž, str. 182.

¹¹⁴ Tamtéž, str. 189-190.

řídít.¹¹⁵ Stalinovo jméno získalo významu jakéhosi talismanu a jeho kult vůdce se rozrůstal. Stíhací letouny přelétaly nad Rudým náměstím ve formaci S T A L I N, sportovci ve stejné formaci pochodovali po náměstí, Kazachští básníci opěvovali Stalinovo jméno. Sovětský kult osobnosti byl dvojjediný, ale osoba Stalina se postupně stávala středem pozornosti.¹¹⁶

Kult osobnosti byl využíván k legitimizaci postavení osobnosti vůdce a politického uspořádání, sloužil k udržení vztahů ve společnosti a politickému vedení na základě emocí vztažených k vůdci. Po druhé světové válce Leninův a Stalinův kult osobnosti byl exportován do dalších států východního bloku a bylo doporučeno tamním komunistickým vůdcům vybudovat své vlastní kultury osobnosti.¹¹⁷ Kult osobnosti byl propagován různými způsoby, ale emoce, které byly vzbuzovány v prostém lidu, byly obvykle předstírané. Stalin se zaštitil novou „šlechtou“, která ho obklopovala a byla mu věrná. Vyvrcholením Stalinova kultu osobnosti byl jeho životopis, kde byl vylíčen jako politický hrdina, který byl pracovitý a často chodíval spát až ve čtyři hodiny ráno, ale jeho jemnost a laskavost dělala dojem na jeho okolí.¹¹⁸

Stalinovo vystupování na veřejnosti bylo umělým výtvozem oficiální sovětské propagandy. Stalin byl vyobrazován, jak stojí na břehu, když připlouvá loď a všichni pasažéři volají slávu „Děkujeme, soudruhu Staline, za radostný život.“ Stalinovy fotografie se v sovětském tisku objevovaly denně - vyobrazovaly Stalina, jak drží v náruči děti, nebo jak mu předávají květiny.¹¹⁹ Jeho vyobrazení nemělo hloubku, byl líčen s obecně pozitivními vlastnostmi. Stalinův obraz pronikal do prozaických textů i pohádek, kde představoval hlavního hrdinu - rádce a vševědoucího. Častou formou byla epika z pohledu osoby, která psala o dojmech ze setkání s ním, vzpomínala na něj, což vyvolávalo pocit důvěryhodnosti. V dobovém pojetí nemohla Stalinův odkaz ani oslabit ani zničit jeho

---

¹¹⁵ TUCKER, Robert C. *Stalin na vrcholu moci: Revoluce shora 1928-41*. str. 192. Přeložil: Zdeněk HRON. Praha: BB/art, 2000.

¹¹⁶ Tamtéž, str. 370.

¹¹⁷ REES, Edward Arfon. *The Leader Cult in Communist Dictatorships: Stalin and the Eastern Bloc*. str. 18. Palgrave Macmillan, 2004.

¹¹⁸ TUCKER, Robert C. *Stalin na vrcholu moci: Revoluce shora 1928-41*. str. 371, 375. Přeložil: Zdeněk HRON. Praha: BB/art, 2000.

¹¹⁹ Tamtéž, str. 369.

samotná smrt, měl být považován za věčného. A stejně tomu bylo u Lenina, na kterého je pohlíženo jako na věčně živého.¹²⁰

5.3.2 Stalinismus

Stalinismus vychází z komunistické ideologie Karla Marxe a Friedricha Engelse v 50. letech 19. století. Ideologie marxismu vysvětluje důvody a nutnost, proč kapitalismus musí být nahrazen socialismem. Ideologie marxismu-leninismu se stala základním vzorem a doktrínou pro mnoho komunistických států po celém světě. Leninova teorie volala po mezinárodní revoluci, zatímco ideologie Stalina byla založena na budování socialismu v jednom státě^{121, 122}

Komunistický totalitní režim Sovětského svazu byl postaven na ideologickém základě marxismu s doplněním o vize a myšlenky V. I. Lenina s cílem absolutní proměny společnosti za použití nátlaku a násilí. Stalinistický politický systém převzal model státního zřízení, které bylo nastaveno Leninem.¹²³ Ačkoli sovětský komunistický režim se dovolával marxismu, některé jeho skutečnosti byly v rozporu s klasickou ideologií marxismu - příkladem byl policejní teror a čistky, které byly praktikovány nejvyšším představitelem a mířeny i do řad komunistické strany.¹²⁴ Komunistická totalita řídila, manipulovala a kontrolovala sféru veřejného i soukromého života. Stalinův režim byl pro

---

¹²⁰ EDELE, Mark. *Stalinist Society: 1928-1953*. str. 174. Oxford University Press; Illustrated edition, 2011.

¹²¹ Stejně téma světové revoluce můžeme najít i u L. D. Trockého.

¹²² HEYWOOD, Andrew. *Political Ideologies: An Introduction*. str. 114, 116. Palgrave Macmillan; 3rd edition, 2003.

¹²³ BALÍK, Stanislav a KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. str. 125-126. Praha: DOKOŘÁN, 2004.

¹²⁴ ÁRON, Raymond. *Demokracie a totalitarismus*. str. 167-168. Přeložil Vladimír JOCHMANN. Brno: Atlantis, 1993.

severokorejský lid přitažlivý, neboť nabízel možnosti pro pracující, věrné a ambiciózní lidi.¹²⁵

5.3.3 Vliv Stalina v Asii

Sovětská zahraniční politika a Stalin sám měl vliv na vývoj situace na korejském poloostrově, angažoval se při pokládání základů komunistické strany v roce 1921 v Čínské lidové republice. Vztah mezi oběma zeměmi byl stabilní a během posledního roku druhé čínsko-japonské války¹²⁶ sovětská armáda obsadila Mandžusko a pomohla čínské komunistické straně v boji proti Kuomintang¹²⁷ (中國國民黨). Během Korejské války Sovětský svaz a Čínská lidová republika společně podporovali nově založenou Korejskou lidově demokratickou republiku, která hned od svého vzniku v roce 1948 byla závislá na ekonomické, politické a vojenské podpoře Sovětského svazu. KLDK byla sovětským satelitem a její zahraniční politika byla prakticky nerozeznatelná od té sovětské.¹²⁸

V 60. letech došlo k zhoršení vztahů SSSR a ČLR, což uvedlo KLDK do komplikovanější pozice a období. Sovětsko-čínský konflikt trvající od roku 1960 do 1989, uvalil severokorejskou zahraniční politiku do složité situace. Kim Il-sŏng však tuto situaci využil ve svůj vlastní prospěch a zajistil si ekonomickou a vojenskou podporu od obou zneprátelených mocností.¹²⁹ V roce 1960 došlo k veřejné distanci ČLR od ideologie Sovětského svazu, kdy čínský tisk publikovat hanopis „Ať žije leninismus“, kde byly

---

¹²⁵ EDELE, Mark. *Stalinist Society: 1928-1953*. str. 163. Oxford University Press; Illustrated edition, 2011.

¹²⁶ **Druhá čínsko-japonská válka** byl válečný konflikt mezi Čínskou republikou a Japonským císařstvím v období od 7. července 1937 do 2. září 1945.

¹²⁷ **Kuomintang** (KMT) také známo jako Čínská národní strana, je čínská konzervativní politická strana působící dnes v Čínské republice na Tchaj-wanu.

¹²⁸ KIM, Tok-chung. *Foreign relations of North Korea: During Kim Il Sung's last days*. "Introduction: Change and Continuity in North Korea's Foreign Policy." str. 5. Seoul: Sejong Institute, 1994.

¹²⁹ BRZEZINSKI, Zbigniew. *Sovětský blok: dokončení*. str. 515-516. Přeložily Zina FREUNDOVÁ a Anna GRUŠOVÁ. Praha: Svoboda, 1970.

vyjádřeny ideologické rozpory se SSSR.¹³⁰ Sovětsko-severokorejské vztahy se zhoršily a s nástupem Nikity Sergejeviče Chruščova a poskytovaná pomoc KLDK byla přerušena, což automaticky vedlo k přiklonění se KLDK k ČLR.¹³¹ Severokorejská zahraniční politika se tak měnila v závislosti na změnách sovětsko-čínských vztahů.

5.4 Svátky a uspořádání času

V Severní Koreji je dohromady 19 státních svátků, mezi ně patří tradiční korejské svátky jako je Lunární Nový rok, Čchusök (추석, podzimní večer, 秋夕) a samozřejmě i narozeniny dvou bývalých vůdců Kim Il-sönga a Kim čong-ila. Narození obou severokorejských vůdců je považováno za významné v KLDK, oba tyto dny jsou vyhlášenými státními svátky a mají svá pojmenování. Narozeniny Kim Il-sönga jsou jedním z nejvýznamnějších svátků Severní Koreje, připomínajícím „věčného prezidenta“ Korejské lidově demokratické republiky, slaví se 15. dubna a Severokorejci ho nazývají „největším svátkem korejského lidu“.¹³² Význam tohoto svátku by se dal chápat jako Vánoce pro západní svět.¹³³ Jedná se o synkretismus, kdy původní svátky jsou někdy přeznačeny a zároveň vytvoření nových svátků. V politickém náboženství je obdobné přeznačení svátků v revoluční Francii za doby teroru.¹³⁴

V roce 1962 byly jeho narozeniny nejprve označeny za dočasný státní svátek k příležitosti jeho 50. narozenin, později v roce 1974 Ústřední lidový výbor prohlásil Kim

---

¹³⁰ BAKEŠOVÁ, Ivana. *Čína ve XX. století, díl 2.* str. 72. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003.

¹³¹ ARMSTRONG, Charles K. *Tyranny of The Weak: North Korea and the World, 1950-1992.* str. 18. Ithaca: Cornell University Press, 2013.

¹³² 'The Day of the Sun' in North Korea. KBS WORLD. [online]. 11.4. 2019. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: http://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&board_seq=361447

¹³³ Jelikož se na Kim Il-sönga pohlíží jako na někoho s božským původem, kdo je spasitel a hrdina pro celý národ.

¹³⁴ OZOUFOVÁ, Mona. *Revoluční svátky 1789 - 1799.* str. 316-321. Centrum pro studium demokracie a kultury. 2006.

Il-söngovy narozeniny oficiálně za největší svátek národa. Tomuto státnímu svátku se říkalo festival 4.15, tři roky po Kim Il-söngovi smrti v roce 1997 došlo k přijetí roku čučche a festival 4.15 byl povýšen na Den Slunce (태양절, täjangdžol, festival slunce, 太陽節).

Kim Il-söng se narodil 15. dubna 1912, ve stejném dni a roce byla potopena slavná loď Titanik. Severokorejské učebnice tvrdí, že Kim Il-söngovo narození má přímou spojitost s potopením Titaniku, kdy se jedná o začátek zhroucení západního kapitalismu a povstání myšlenky čučche.¹³⁵ Zde jde čistě o politické náboženství, kdy narození hrdiny souvisí s nebeskými jevy a v tomto případě konkrétně se symbolickou společenskou katastrofou.

Rok narození „drahého vůdce“ Kim Čong-ila byl propagandou posunut z roku 1941 na 1942, aby se docílilo „božské“ shody okolností, kdy poslední číslice data narození obou vůdců končily číslem 2 (Kim Il-söng 1912, Kim Čong-il 1942).¹³⁶ Manipuluje se s časem, jelikož vládce společnosti je vládcem času. Narozeniny Kim Čong-ila jsou také považovány za svátek v Severní Koreji. Slaví se 16. února a nazývá se Den zářící hvězdy (광명성절, kwangmjöngsöngdžol, festival světla, 光明星節). V tento den se konají různé kulturní festivaly jako je slavný Arirang festival¹³⁷ (아리랑 축제, arirang čchukdže), každé dva roky se koná festival květiny kimilsöngie, Mangjöngdä mezinárodní maraton, Národní výstava průmyslového umění, Národní mistrovství bojových umění, součástí jsou

---

¹³⁵ “Täjangdžol” 태양절 *Festival Slunce*. namu.wiki. [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <https://namu.wiki/w/태양절>

¹³⁶ *North Korea declare Kim Jong-un's birthday a public holiday*. The Telegraph. [online]. 23. 12. 2010. [cit. 18.12.2021]. Dostupné na: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/northkorea/8221155/North-Korea-declare-Kim-Jong-uns-birthday-a-public-holiday.html>

¹³⁷ Festival Arirang je velký masové gymnastické a umělecké představení, kterému se také přezdívá Hromadné hry Arirang. Tento festival se koná na stadionu Rüngrado 1. máje (릉라도 5월1일 경기장, rüngrado owöl iril kjönggidžang) v Pchjöngjangu. Hry se obvykle konaly v srpnu nebo září každoročně mezi lety 2002 a 2013, s výjimkou roku 2006. Po pětiletém přerušení se festival Arirang obnovil v roce 2018 pod novým názvem „Zářívá vlast“ (빛나는 조국, pitnanŭn čoguk). Představení je extravagantní a rozvíjí epický příběh o tom, jak korejský národ v Orientu skoncoval s nouzí a povstal jako důstojný národ s písní „Arirang“. Festival je známý svými obrovskými mozaikovými vyobrazeními, které jsou tvořeny z více než 30 000 dobře trénovaných a disciplinovaných školáků, z nichž každý drží barevné karty. Toto vše je doprovázáno složitými choreografickými skupinovými rutinami v podání desítek tisíc gymnastů a tanečníků. Vystoupení Arirang bylo v srpnu 2007 zařazeno do Guinnessovy knihy rekordů jako největší gymnastická přehlídka s 100 090 účastníky. Je tu návaznost na korejskou tradici, tančí se i tradiční tance, hraje se na tradiční nástroje a účastníci mají na sobě kostýmy v tradičním stylu.

ohňostroje, bankety atd. Narozeniny Kimů jsou považovány za velmi důležité svátky, lidem se dávají dárky - jejich kvalita se bohužel stále zhoršuje kvůli hospodářské situaci země.¹³⁸

Den zářící hvězdy je vyvrcholením zbožštění Kim Il-sönga a Kim Čong-ila. Termín kwangmjöngsöng (광명성, oslnivost) se v KLDR rozšířil roku 1992, v této době Kim Il-söng napsal Hymnu kwangmjöngovi, ve které přál Kim Čong-ilovi k 50. narozeninám. Severokorejský slovník tento termín popisuje jako „jasně zářící hvězda” (환하게 빛나는 별, hwanhage pitnanün pjöl). Podle severokorejské historie se Kim Čong-il narodil na hoře Päkdu (백두산, päkdusan, 白頭山) - jedná se o standartní religiözní prvek, neboť hora v náboženstvích je místo obecně blízké k nebesům - což je pokus o zdůraznění pokrevní linie Päkdu (Kim Il-söngova linie) a podpoření oprávněnosti pro budoucí převzetí moci. Heslem bylo „Narození Päkdu kwangmjöngsöng, nástupce generála Kim Il-sönga na hoře Päkdu. Ať žije Päkdu kwangmjöngsöng, který září jasným světlem na hoře.” Kim Čong-illovo pojmenování kwangmjöngsöng korespondovalo s Kim Il-söngovým pojmenováním Slunce, což bylo součástí pro zdůraznění legitimacy jako vůdce a ustavení legitimacy dědičného systému prostřednictvím zbožštění Kim Čong-ila.¹³⁹

Od 70. let jsou všichni severokorejští občané starší šestnácti let povinni nosit odznaky s Kim Il-söngovým portrétem na levé straně nad srdcem. Existují odlišné druhy odznaků, které rozlišují sociální status daného člověka - základním rozdělením jsou odznaky pro straníky, nestraníky a studenty. Nepřítomnost odznáčku z jakéhokoliv důvodu je trestána, jedním z trestů je jeho samotné odebrání, které z dané osoby činí nedůvěryhodnou osobu.¹⁴⁰ Lojalita je veřejně proklamovaná.

V roce 1972 bylo na počest Kim Il-söngových 60. narozenin vybudované revoluční muzeum a byla vztyčena jeho dvacetimetrová socha. Za touto sochou se nachází

---

¹³⁸ “Täjangdžol” 태양절 *Festival Slunce*. namu.wiki. [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <https://namu.wiki/w/태양절>

¹³⁹ “kwangmjöngsöng.” 광명성. *Zářícíhvězda*. 북한정보포털. nkinfo.unikorea.go.kr. [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <https://nkinfo.unikorea.go.kr/nkp/term/viewNkKnwldgDicary.do?pageIndex=1&dicaryId=10>

¹⁴⁰ BUBLÍK, M. *Severokorejská strategie pro přežití režimu*. Praha, 2011. str. 59. Diplomová práce na oboru International Relations and European Studies na Metropolitní univerzitě Praha. Vedoucí diplomové práce: Miriam Löwensteinová.

sedmdesáti metrová mozaika, která vyobrazuje příběh z hory Paktusan, Kim Il-söng upřeně pohlíží na obzor se vztyčenou rukou, tím svým spoluobčanům ukazuje správný směr. Narození hrdiny se stává veřejnou kulturní záležitostí. V tomto případě narození hrdiny není záležitostí soukromou, nemá rodinný prvek, ale jedná se o mytologii. Jeho další sochy byly odhaleny v každé provincii, větším městě, v továrnách a zemědělských družstvech. Tato a jiné monumentální sochy mají velký význam pro propagandu severokorejského režimu, neboť stvrzují legitimitu dynastie Kimů. Každoročně jsou všichni Severokorejci povinni navštívit nejbližší pomník Kim Il-sönga během svátku Dne Slunce, umístit květiny na podstavec sochy a poklonit se velkému vůdci, na toto všechno dohlíží Lidové skupiny (인민반, inminban, 人民班). Tento rituál uctívání se vykonává i během ostatních státních svátků. Jedná se o rozměr náboženské poutě v politickém náboženství.

V roce 1982 na oslavu Kim Il-söngových 70. narozenin byl odhalen Vítězný oblouk (개선문, käsönmun, 凱旋門) před kopcem Moranbongem (모란봉, 牡丹峰), oblouk připomíná Kim Il-söngův vítězný návrat do Severní Koreje, kdy ho Sovětský svaz představil jako korejského vlastence. Je tu návaznost na vítězný oblouk ve starém Římě, kdy byl oslavován návrat hrdiny domů. Severokorejský Vítězný oblouk je větší než jeho pařížský originál. Oblouk byl postaven na památku korejského odporu proti Japonsku. Spojení vyhnání nepřítele a osobnosti hrdiny, hrdina vykonává určitý čin, který je vyobrazován, hrdina vždycky přináší svobodu. Po stranách jsou vyobrazené roky 1925 a 1945 (od kdy do kdy probíhal odpor), pod roky jsou bronzové reliéfní sochy představující členy Korejské revoluční armády a Severokorejce, kteří podporují Kim Il-sönga při přednesu jeho vítězné řeči. Na oblouku jsou nápisy: „Ať žije generál Kim Il-söng!“ a „Ať žije osvobozená země!“, nápisy symbolizují severokorejský lid, který se ujímá vedení při vybudování nové vlasti pod vedením Kim Il-sönga.¹⁴¹ V tom stejném roce byla odhalena Věž čučche (주체사상탑, čučche sasangtchap, 主體思想塔) na břehu řeky Tädong (대동강, 大同江), pomník připomíná památku vytvořené ideologie čučche. Jeho výška činí

---

¹⁴¹ “Pchjôngjang käsönmun.” 평양개선문(平壤凱旋門). *Vítězný oblouk v Pchjongjangu*. 한국민족문화대백과사전. The Academy of Korean Studies. [online]. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0070179#>

150 metrů a na jeho vrcholku se nachází dvacetí metrová pochodeň. Podle oficiálních severokorejských zdrojů byla Věž čučche postavena během 111 dní a její návrh vytvořil sám Kim Čong-il osobně. Věž čučche odráží touhy severokorejského lidu a revolučního národa světa, kteří chtějí, aby zazářila myšlenka čučche, kterou vytvořil Kim Il-söng.¹⁴²

Kim Il-söngovo jméno nese mnoho jiných staveb - stadion Kim Il-sönga (김일성경기장, kimilsöng kjönggidžang, 金日成競技場), Kim Il-söngovo náměstí (김일성광장, kimilsöng kwangdžang, 金日成廣場), Palác Slunce Kumsusan¹⁴³ (금수산태양궁전, kumsusan täjang kungdžön, 錦繡山太陽宮殿), atd.

5.5 Formování osobnosti Kim Il-sönga - rodičovský vůdce, věčný prezident

Kult osobnosti se v Korejské lidově demokratické republice odvíjí od mýtů o korejské rase a její historii, která se jeví severokorejskému lidu přitažlivě. Občanům KLLDR se překládá představa, že každý jednotlivý občan má poslání, jež spočívá ve sjednocení korejské čisté rasy a jejího umístění na světové jeviště.¹⁴⁴ Formování kultu Kim Il-sönga začalo po skončení japonské okupace s jeho návratem na korejský poloostrov v roce 1946, kdy byl Kim Il-söng jmenován hlavou provizorního lidového komitétu a Sovětský svaz ho zvolil za lidového vůdce, jelikož byl považován za vhodnou osobu, neboť nebyl součástí korejské

---

¹⁴² “Čučche sasangtchap könsöre pačhjödžin pulmjörüi rjöngdo.” 주체사상탑건설에 바쳐진 불멸의 령도. *Nesmrtelné vedení věnované stavbě Věže čučche*. 김일성종합대학. Kim Il-söngova Univerzita. [online]. 2020. [cit. 15.12.2021]. Dostupné z: <http://www.ryongnamsan.edu.kp/univ/ko/leadership/c9e1074f5b3f9fc8ea15d152add07294?cp=3>

¹⁴³ Slunce se přezdívalo Kim Il-söngovi. Slunce hrálo v historii Koreji zásadní roli, kdy bylo prostředkem pro určitou komunikaci s nebesy a královskou rodinou. Tato stavba byla postavena roku 1976 a věnována Kim Il-söngovi, kterému sloužila jako oficiální sídlo. Po jeho smrti byl palác Kim Čong-ilem přestavěn na mauzoleum. Dnes palác slouží jako mauzoleum pro oba severokorejské vůdce - Kim Il-sönga a Kim Čong-ila.

¹⁴⁴ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. “Dějinné zvraty a souvislosti.” str. 75. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013.

jenanské frakce¹⁴⁵ a byl považován za spolehlivějšího vůdce než korejští komunisté z jihu.¹⁴⁶ Sovětská propaganda vybuodovala jeho heroickou postavu jako neporazitelného a udatného partyzánského bojovníka ještě před jeho návratem do Koreje. Tento kult se s postupem času rozšířil i na ostatní členy rodiny Kimů - příkladem je především jeho syn Kim Čong-il, který se podílel i na utváření kultu. Rozšíření o další členy rodiny ospravedlnilo dynastičnost rodu Kimů a předání moci z otce na syna.¹⁴⁷

Kult osobnosti se začíná rodit v momentě, kdy diktatura jednoho muže je prezentována jako určitá forma lidové demokracie. Cílem je vytvořit dojem, že zásluhou vládcových jedinečných schopností a lásky lidu k němu je jeho vláda tou, která naplňuje ideály demokracie¹⁴⁸. A právě z tohoto hlediska se Kim Il-söngův kult osobnosti podobá uctívání Stalina a Maa. Kimův kult se avšak blíží kultům fašistických vůdců, neboť odvíjí velikost svého vůdce z jeho etnických ctností. Kim Il-söng je tím nejvíce milujícím,

---

¹⁴⁵ **Jenanská frakce** byla složena z Korejců následujících Mao Ce-tunga.

¹⁴⁶ DURMAN, Karel a MĚCHÝŘ, Jan. *Popely ještě žhavé: velká politika 1938-1991*. str 317. Praha: Karolinum, 2009.

¹⁴⁷ KIM, Ir-sen. *Stručné dějiny revoluční činnosti soudruha Kim Ir Sena*. str. 3. Vydavatelství cizojazyčné literatury, 1970.

¹⁴⁸ Severokorejská ústava definuje KILDR jako „diktaturu lidové demokracie“ pod vedením Korejské strany pracujících, která má nad ostatními politickými stranami právní nadřazenost. Generální tajemník KSP je nejvyšším vůdcem, který řídí prezidium KSP, politbyro KSP, sekretariát KSP a Ústřední vojenskou komisi KSP, což činí tohoto úředníka nejmocnější osobou v Severní Koreji. Tento koncept lidové demokratické diktatury byl převzat z ústavy Čínské lidové republiky.

Podle ústavy KILDR je země demokratickou republikou a Nejvyšší lidové shromáždění a provinční lidová shromáždění jsou voleni v přímých všeobecných volbách a tajným hlasováním. Ústava KILDR zahrnuje a zaručuje řadu demokratických práv, výsad a zásad (čl. 1: zastupuje zájmy všech občanů, čl. 6, 89, 138: občané mají zaručeno přímé všeobecné volební právo tajným hlasováním, čl. 8 respektuje a chrání lidská práva,...). Ústava KILDR zaručuje demokratická práva a svobody pro všechny občany (čl. 64) ve všech sférách státního a společenského života (čl. 65).

Bohužel i ústava v několika směrech odporuje demokratickým principům. Například stanovení čuče a „upřednostnění armády“ jako hlavní principy KILDR (čl. 3), veškeré aktivity KILDR musí být prováděny pod vedením Korejské strany pracujících (čl. 11) a stát musí posílit diktaturu lidové demokracie (čl. 12). Podle státní propagandy je KILDR závislá na „velkém vůdci“, pokud jde o přežití a prosperitu, vůdce je zakotven v ústavě. Kim Il-söngovi se připisuje zásluha za to, že „posílil a rozvinul republiku v lidovou socialistickou zemi zaměřenou na masy a socialistický stát nezávislosti, sebepodpory a sebeobranu tím, že prosadil revoluční linii orientovanou na ideologii čuče“. Údajně „proměnil celou společnost v jednu velkou, jednomyslně sjednocenou rodinu“ a jako „sjednocená rodina“ se občané nemohou odhlásit z tohoto vztahu a mají nesmlouvavé povinnosti.

Moderní demokracie musí zahrnovat svobodné a spravedlivé volby, ochranu lidských práv a občanských svobod, svobodu myšlení a tisku, svobodu náboženského vyznání a oddělení moci s nezávislým soudnictvím. Avšak KILDR selhává v každé jednotlivé kategorii nezbytné pro fungující demokracii.

nejčistším a nejkorejšťjším Korejcem všech dob. Kim Il-söng sám je „symbolem vlasti“.¹⁴⁹ Kult osobnosti chce odstranit jakékoliv pochybnosti o tom, že by ctnosti vůdce byli získané a ne vrozené, proto mnohé texty vyzdvihují jeho rodovou linii a projevování jeho ctností již v útlém věku.¹⁵⁰

Kim Il-söng se narodil 15. dubna 1912 v Mangjöngdä (만경대, 萬景臺) v obvodu Pchjöngjangu jako nejstarší ze třech synů, rodičům Kim Hjöng-džik (김형직, 金亨稷) a Kang Pan-sök (강반석, 康盤石). Jeho matka Kang Pang-sök pocházela z presbyteriánské rodiny a jeho otec patřil k okrajovým korejským intelektuálům, oba jeho rodiče byli aktivními křesťany, kteří se účastnili protijaponské činnosti.¹⁵¹ V roce 1919 jeho rodina emigrovala do Mandžuska, kde Kim Il-söng navštěvoval základní školu, kterou nedokončil, byl vyloučen kvůli nezákonným aktivitám. Po vyloučení se Kim Il-söng aktivně snažil vytvořit skupiny komunistické mládeže a účastnil se protijaponských akcí, kvůli kterým byl uvězněn na osm měsíců. Po propuštění vstoupil do partyzánského hnutí, které vedla Komunistická strana Číny (Zhōngguó Gòngchǎndǎng, 中国共产党). Tyto protijaponské aktivity byly důležité pro jeho budoucí uznání, která se stala jedním ze základních pilířů jeho osobnosti.

Kim Il-söngovo rodné jméno bylo Kim Söng-džu, ale ve 30. letech se rozhodl přejmenovat na Kim Il-söng, což v překladu znamená „stát se sluncem“, tímto na sebe upozornil jako na potencionálního vůdce v budoucnosti.¹⁵² Úprava Kim Il-söngových životopisů, ke které později dochází, se stávala především proto, že o největší úspěchy

---

¹⁴⁹ MJONGON, Hesol: “Uriui sahödžuui čogugun Kim Il-söng čoguk imjo uri mindžogun Kim Il-söng mindžogimnida.” 우리의 사회주의 조국 군 김일성 조국 힘조 우리 민보군 김일성 만족입니다. “Naše socialistická domovina, Kim Il-söng, síla naší země, naše minbo, uspokující armáda Kim Il-sönga.” str. 18. Čchongnjon munhak, září 2004.

¹⁵⁰ “Čoson tebekkwa sadžon.” 조선대백과사전. *Encyklopedie Čoson University*. str. 18: str. 154. Pchjongjang, 1999-2000.

¹⁵¹ HUNTER, Helen-Louise. *Kim Il-song's North Korea*. vyd. 1. str. 15. Santa Barbara: Prager, 1999.

¹⁵² BUBLÍK, M. *Severokorejská strategie pro přežití režimu*. str. 58. Praha, 2011. Diplomová práce na oboru International Relations and European Studies na Metropolitní univerzitě Praha. Vedoucí diplomové práce: Miriam Löwensteinová.

v protijaponském odboji se zasloužili čínští komunisté.¹⁵³ Historie vytvořená vládcem vládne nad faktickou podobou historie. Mezi roky 1941 a 1945 působil Kim Il-söng v Sovětském svazu, což bylo přínosem pro budoucí napojení na sovětské vojenské síly a rovněž si tak zajistil vedoucí pozici po sovětském osvobození severu poloostrova v roce 1945.¹⁵⁴ V roce 1942 se Kim Il-söng stal kapitánem jednoho z praporů 88. brigády Rudé armády, která působila na Dálném východě, ale aktivně se bojové činnosti neúčastnil.¹⁵⁵ Osobnost Kim Il-sönga bylo možné vybudovat díky sovětsko-čínské pomoci, tu se však Kim Il-söng snaží popírat. Změna politiky znamenala změnu historie. Byly vytvořeny i důkazy, které podpořily realitu, že Kim Il-söng byl korejský revolucionář, který bojoval za nezávislost bez cizí pomoci.¹⁵⁶

Před srpnem 1945 hlavní a nejsilnější politickou stranou na severu poloostrova byla Demokratická strana ve vedení s národním vůdcem Čo Man-sikem (조만식, 曹晩植), zatímco Kim Il-söng byl pouhým vojákem. Avšak pro účely SSSR byl Kim Il-söng vhodnější loutkou.¹⁵⁷ V roce 1946 byl Kim Il-söng Sověty dosazen do úřadu premiéra a předsedy vládnoucí severokorejské komunistické strany. Následně byla svolána schůze severokorejského prozatímního lidového výboru (북조선 임시 인민 위원회, pukčosön imsi inmin üwönhö, 北朝鮮人民委員會) a Kim Il-söng byl zvolen za oficiálního předsedu.¹⁵⁸ Mezi lety 1945 a 1948 Sověti a Kim Il-söng provedli dvě čistky. První proběhla proti členům Komunistické strany Koreje¹⁵⁹ v prosinci 1945 po jeho zvolení do

---

¹⁵³ SUH, Dae-sook. *Kim Il-sung - The North Korean leader*. str. 12. Columbia University Press; Revised ed. edition, 1988.

¹⁵⁴ MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. str. 44-46. USA: St. Martin's Press, 2006.

¹⁵⁵ BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje*. 1. vyd. str. 15. přeložil Jiří GOJDA. Praha: BB art, 2003.

¹⁵⁶ SUH, Dae-sook. *Kim Il-sung - The North Korean leader*. str. 53-54. Columbia University Press; Revised ed. edition, 1988.

¹⁵⁷ HUNTER, Helen-Louise. *Kim Il-song's North Korea*. vyd. 1. str. 29. Santa Barbara: Prager, 1999.

¹⁵⁸ MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. str. 55-56. USA: St. Martin's Press, 2006.

¹⁵⁹ budoucí Korejská strana práce.

čela Severokorejské komunistické strany. 29. srpna 1946 došlo k vytvoření Korejské strany práce (조선로동당, čosŏn rodongdang) sloučením Nové lidové strany (신민당, sinmindang) a Severokorejské komunistické strany.¹⁶⁰ Koncem roku 1949 měl Kim Il-sŏng významné postavení a řídil Sever podle sovětských směrnic. Přepisování dějin, které započalo v 50. letech, mělo největší dopad na Sovětokorejce. Proces destalinizace způsobil značné ohrožení Kim Il-sŏngova úsilí při budování autoritativní síly v KLLDR, neboť Kim Il-sŏngova politika vycházela ze stalinské politiky 30. let prosazující rychlou industrializaci. V důsledku těchto okolností Kim Il-sŏng představil ideologii později zformulovanou do ideologie čučche.¹⁶¹

5.5.1 Kim Il-sŏngova epiteta

Po roce 1945 začali Severokorejci postupně vytvářet svoji novou verzi dějin. Nejednalo se pouze o pouhý nacionalismus, ale o rasově založený pohled, kde je na korejskou rasu pohlíženo jako na ctnostnou. Problém začal při tvorbě nového kultu osobnosti, kde měl Kim Il-sŏng na jedné straně znázorňovat ztělesnění korejské naivity, která je chápána jako jedna z pozitivních národních a rasových vlastností, a na straně druhé mimořádně nadaného revolučního válečníka. Příběh nového vůdce Kim Il-sŏnga se začal postupně přepisovat a měnit za účelem utvrzení kultu osobnosti, jedním z příkladů je příběh o tom, jak Kim Il-sŏng bojoval z tajné základny na hoře Pektusan (백두산, 白頭山) s partyzánskými oddíly, i když ve skutečnosti byl v té době na sovětském venkově.

Rozvoj kultu osobnosti se postupně rozrůstal, na konci 40. let byla vybudována první a hlavní univerzita na Severu, která byla pojmenována po vůdci Kim Il-sŏngova univerzita (김일성종합대학, Kim Il-sŏng džonghap táhak, 金日成綜合大學), jeho rodné

---

¹⁶⁰ MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. str. 60-67. USA: St. Martin's Press, 2006.

¹⁶¹ HUNTER, Helen-Louise. *Kim Il-song's North Korea*. vyd. 1. str. 9, 55. Santa Barbara: Prager, 1999.

místo se stalo národní svatyní a v několika městech byly vztyčeny jeho sochy.¹⁶² Sovětská civilní správa se na Severu rychle snažila o přeměnu fašisticky řízené ekonomie z dob války na novou komunistickou. Univerzitní studenti v té době usilovali o možnost učit se rusky, což v té době vedlo k lepšímu společenskému statusu.¹⁶³

K významnému rozvoji kultu osobnosti a upevnění jeho moci došlo během korejské války (6. 25 전쟁, 조선 전쟁, čosŏn čöndžäng, 韓國戰爭), během této doby došlo k postupným čistkám odpůrců.¹⁶⁴ Konec korejské války přinesl další změny v postavení ministrů a jejich pravomoce byly omezeny. Největší upevnění kultu osobnosti proběhlo v roce 1956, kdy uctívání Kim Il-sönga bylo prakticky na úrovni uctívání Boha.¹⁶⁵

Po roce 1966 se propagandistický aparát začal zaměřovat na upevňování kultu osobnosti v KLDŘ. Uctívání vůdce v Koreji se v mnoha ohledech inspirovalo svou čínskou obdobou. Začaly se zveřejňovat revoluční divadelní hry, které Kim Il-söng údajně napsal, šířily se příběhy o Kimově hrdinském vedení partyzánů a jeho vítězném vyhnání Japonců ze země bez pomoci ze zahraničí, což si vyžadovalo zabavení velkého počtu knih a učebnic, které vychvalovaly sovětskou Rudou armádu.¹⁶⁶ Jedním z problémů byl kult osobnosti Mao Ce-tunga a jeho pověst filozofa. Oproti tomu Kim Il-söng podle Hwang Čang-jopových¹⁶⁷ pamětí vždy spoléhal na tým vzdělavců, kteří mu projevy a jiné texty psali.¹⁶⁸

---

¹⁶² MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 32-34. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

¹⁶³ PAK Či-hjang. “Häbang čönhusaüi čäinsik.” 해방 전후사의 재인식. *Opětovné poznání před a po osvobození*. Svazek 1. str. 737-764. Soul, 2006.

¹⁶⁴ BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje*. 1. vyd. str. 37. přeložil Jiří GOJDA. Praha: BB art, 2003.

¹⁶⁵ *Memorandum of Conversation with Bak Uiwan, 6 September 1956*. RGANI, Fond 5, Opis 28, Delo 410, Listy 327–332. Obtained and translated for CWIHP by James F. Person.

¹⁶⁶ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 41. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

¹⁶⁷ **Hwang Čang-jop** 황장엽 byl severokorejský politik a nejvýše postavený severokorejský uprchlík. Hwang Čang-jop hrál velkou roli při vytvoření severokorejské ideologie čučche.

¹⁶⁸ HWANG, Čang-jop. “Högorok.” 회고록. *Memoár*. str. 136. Soul. 2006.

Když Kim Il-söng dovršil šedesát let v roce 1972, kult osobnosti svým uctíváním přesáhl dokonce i kult Mao Ce-tunga. Byla vztyčena Kimova obrovská bronzová podobizna v Pchjongjangu, režim vyzval všechny návštěvníky - místní i zahraniční - aby k nohám jeho sochy kladli věnce, na připomínku vůdce boje proti Japoncům. Ve městě byl také vybudován vítězný oblouk. Od tohoto rozkvětu kultu osobnosti se na severokorejský kult začalo pohlížet jako na větší provedení konfuciánské rodiny, kde Kim Il-söng zastupuje úlohu otce, Korejská strana práce je matkou a korejský lid jsou jejich dětmi.¹⁶⁹ Kim Il-söng byl stále častěji adresován titulem „rodičovského vůdce“ a zaujímal více mateřskou postavu nežli postavu patriarchy. Avšak slučitelnost konfuciánství s těmito mateřskými autoritativními postavami je velmi obtížné, neboť konfuciánství nařizuje matkám, aby poslouchaly muže a dokonce i své syny.¹⁷⁰

Roku 1982 se Kim Čong-il (김정일, 金正日) stal členem Nejvyššího lidového shromáždění, získal titul „drahý vůdce“ (korejsky 지도자 čidodža, 영도자 jongdodža) a stal se předmětem svého vlastního přehnaného kultu osobnosti. Byl vytvořen příběh o jeho narození na posvátné hoře Pektusan (백두산, 白頭山), i když se ve skutečnosti narodil v SSSR, jeho péči o otce a velké znalosti v oblasti kultury a kinematografie. Na Kim Čong-illovo plánované nástupnictví bylo zahraničními státy pohlíženo jako na důkaz konfuciánských tendencí, jenomže Kim Čong-il vystupoval ještě více jako mateřská postava než Kim Il-söng a jeden ze spisovatelů o něm napsal: „*Byl matkou více, než všechny matky na světě.*“ (So Song-njong, 1990, str. 11.).¹⁷¹

Kim Il-söng umřel 8. července 1994 ve věku osmdesáti dvou let, novinové titulky psaly, že zemřel z důvodu přepracování, což je klasickým klišé. Na návších a náměstích docházelo k hromadnému truchlení. Hladomor, který začal v roce 1995 a pokračoval do roku 1997, dokazoval v intenci kultu osobnosti orisazovaném Korejskou stranou práce, že sám „velký vůdce“ živil svůj lid až do svého posledního dechu. Taktéž i zranitelnost vůči

---

¹⁶⁹ HARRISON, Selig S. *Korean Endgame: A Strategy for Reunification and U.S. Disengagement*. str. 21-22. Princeton University Press. 2003.

¹⁷⁰ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 46. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

¹⁷¹ Tamtéž, str. 46-47.

útokům zvenčí byla připisována nepřítomnosti „velkého vůdce“ Kim Il-sönga.¹⁷² Kim Il-söngovi byl po jeho smrti přidělen titul „věčného prezidenta“. Toto přidělení titulu po smrti je velmi korejské, neboť všem králům poslední dynastie Čosön¹⁷³ (전주이씨, Čondžuissi, 全州李氏) bylo tradičně uděleno čestné jméno po jejich smrti a tak i severokorejsí vůdcové dynastie Kim získávají titul po své smrti.

Když hovoříme o kultu osobnosti nejedná se pouze o žijící, ale lze jej vztáhnout i na již mrtvé osobnosti. Co se týče zbožštění u mrtvých osob je jednodušší, a to především pokud zemřeli důsledkem jejich politických aktivit, životního konání či během učení jejich filozofie - v takovém případě se z dané osoby stává „mučedník“. Smrt je pro budování kultu osobnosti důležitým aspektem. V socialistické společnosti, kde vládne ateistická marxistická doktrína, lze vysledovat pravé náboženské prvky. Vůdce nemůže zemřít, ale symbolicky nadále existuje. A v některých případech je nutné zachovat i fyzickou podstatu vůdce, což znamená mumifikovat jeho tělesnou schránku. Ukázkou toho jsou těla Lenina, Stalina, Kim Il-sönga, Kim Čong-ila, která jsou uctívána a činí je to nesmrtelnými.¹⁷⁴ Kim Il-söngova smrt měla za následek celonárodní smutek trvající 10 dní, který byl vyhlášen Čong-ilem. Jeho pohřbu se v Pchjöngjangu zúčastnily statisíce lidí z celé Severní Koreje. Tělo Kim Il-sönga bylo umístěno ve veřejném mauzoleu v pamětním paláci Kumsusan, kde jeho nabalzamované tělo leží ve skleněné rakvi. Pod hlavou má polštář v korejském stylu a je přikryt vlajkou Korejské strany práce.¹⁷⁵ Toto období smutku trvalo až do třetího výročí jeho smrti v roce 1997.¹⁷⁶

---

¹⁷² MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 48. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

¹⁷³ **Dynastie Čosön** také známá jako Dynastie I, byla korejskou královskou a později císařskou dynastií na korejském poloostrově. Dynastie Čosön vládla v letech 1392-1910, kdy v roce 1910 byla Korea obsazena Japonským císařstvem a vládla dynastie tím i skončila.

¹⁷⁴ MACURA, Vladimír. *Šťastný věk a jiné studie o socialistické kultuře*. str. 121. Praha: Academia, 2008.

¹⁷⁵ *Scenes of lamentation after Kim Il Sung's death*. YouTube. [online] 2006. [cit. 8.1.2022]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5zYsUqAYg6c>.

¹⁷⁶ *North Korea ends mourning for Kim Il Sung*. World News [online]. 1997. [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/WORLD/9707/08/north.korea/>

Kim Il-söngův kult osobnosti nese stopy některých korejských konfuciánských předkoloniálních tradic, stejně tak bychom v něm našli i některé podobnosti s východoevropskými protějšky, při jeho tvorbě však sehrálo největší roli uctívání japonského císaře. Japonský císař stejně jako severokorejský vůdce se projevovali jako „hermafroditní“ rodič pro svou dětskou rasu, kdy občané musí být připraveni pro něj zemřít.¹⁷⁷ Kim Il-söng je v Severní Koreji považován za největšího filozofa, který se kdy narodil. Severokorejský lid na něho pohlíží jako na spasitele a mesiáše, který přišel na svět, aby osvobodil lidstvo a ukázal cestu ke šťastnému životu.

titul seřazen podle frekvence	korejský titul	česká transkripce	komentář
velký vůdce	위대한 수령님 / 위대한 수령	widahan surjōngnim / widahan surjōng	využití pouze pro odkaz Kim Il-sōnga bez použití jména
věčný prezident republiky	공화국의 영원한 주석	konghwagugŭi jōngwonhan čusök	jmenován na zasedání Nejvyššího lidového shromáždění dne 5.9. 1998
drahý vůdce	경애하는 수령님	kjōngāhanŭn surjōngnim	využití pouze pro odkaz Kim Il-sōnga bez použití jména
slunce národa	민족의 태양	mindžogŭi täjang	
soudruh	수령님 / 수령	surjōngnim / surjōng	využití pouze pro odkaz Kim Il-sōnga bez použití jména
velký maršál Korejské lidově demokratické republiky	조선민주주의인민공화국 대원수	čosŏn mindžudžuŭi inmin konghwaguk täwonsu	jmenován 13.4. 1992
otcovský vůdce	아버이 수령님	öböi surjōngnim	využití pouze pro odkaz Kim Il-sōnga bez použití jména
prezident	주석님	čusögnim	nejčastěji používáno pro mezinárodní platformy
věčný vůdce čosönského čučche	주체조선의 영원한 수령	čučchečosönŭi jōngwonhan surjōng	ustanoveno v preambuli ústavy ze dne 10.6. 2016
slunce 20. století	20세기의 태양	isipsegi täjang	

¹⁷⁷ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 111-112. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

5.5.2 Kim Il-söngova mytobiografie

Kim Il-söngův mýtus zdůvodňuje některé obhajoby národní ideologie čučche, do jejíhož samého centra postavil otázku korejské rasy a témata související s otázkou rasy. Vytvoření Kim Il-söngova mýtu, a na něm vybudovaný kult, využil toto již stávající pojetí s jasným záměrem, a to poukázat na čistotu korejské rasy, což vedlo k podpoření její nadvlády nad ostatními nižšími rasami. V tomto si můžeme povšimnout jisté podobnosti s Hitlerovým vyvýšením árijské rasy.¹⁷⁸ Předpokládalo se tak, že kolem mýtu se nashromáždí různé prvky, které budou inspirovat lidi k probuzení rasového vědomí.

Úpravy a falsifikace oficiálního životopisu vůdce jsou projevem kultu osobnosti. V KILDR docházelo k přepisování dějin a průběžným úpravám v Kim Il-söngově životopisu, jakákoliv změna byla spojena s novou rolí Kim Il-sönga, která byla v daný moment vyžadována. V období intenzivního budování Kim Il-söngova kultu osobnosti se zveličovaly jeho vojenské úspěchy v boji proti Japoncům - s úspěchem korejských komunistických partyzánů ve vedení s Kim Il-söngem se váže řada legend a obrazů, které byly vytvořeny a postupně přetvářeny.¹⁷⁹

Nyní krátce shrneme současnou verzi Kim Il-söngovy mytobiografie:

PŘÍBĚH A VLASTNOSTI HRDINY

V prvním roce čučche 15. dubna 1912 se v městské části Pchjongjang Mangjongde narodil syn manželskému páru Kim Hjong-džikovi a Kang Pan-sok. Velmi brzy si všichni v Mangjongde uvědomili, že se nejedná o obyčejné dítě, ale že je mnohem ctnostnější a čestnější než jeho soudruzi. V sedmi letech byl svědkem zatčení svého otce kvůli protijaponské činnosti, a když ho v roce 1923 propustili, celá rodina se rozhodla odejít do

---

¹⁷⁸ GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 265-266. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

¹⁷⁹ KIM, Il-sung. *With the Century 6. kpt. 17.1, 17.2. "Flames of Pochonbo (1). Flames of Pochonbo (2)."* Foreign Languages Publishing House, Pyongyang, Korea, 1995. [cit. 2021-12-08]. Dostupné z: <https://www.marxists.org/archive/kim-il-sung/autobio/v6.pdf>

Mandžuska. Chlapec, který byl zvláště vyspělý na svůj věk, v té době přísahal, že dokud Korea nebude svobodnou zemí, tak se do ní nevrátí. V Mandžusku se naplno věnoval boji proti Japoncům, v šestnácti letech založil proti-imperialistickou ligu a odstranil z korejského revolučního hnutí nacionalistické ignoranty. V roce 1930 osmnáctiletý Kim Il-söng poprvé představil svou novou ideologii čučche a nutnost, aby revoluční strategie Koreje odrážela své jedinečné podmínky. V roce 1932 založil Korejskou lidovou revoluční armádu a tím také zahájil sérii útoku proti japonským jednotkám. V zimě roku 1938/39 se proslavil legendárním pochodem údolím řeky Ja-lu, během kterého zachránil své jednotky a díky jeho péči a brilantnímu vedení dokázaly vyhrát všechny bitvy. Jeho manželka Kim Čong-suk (김정숙, 金正淑), která sama byla již od útlého věku revoluční bojovnicí, mu v roce 1942 porodila syna Kim Čong-ila. Generál Kim Il-söng 9. srpna 1945 vedl svou armádu do závěrečného boje skrze pohraniční pevnosti a současně přikázal povstání všem utajeným jednotkám rozmístěným po korejském poloostrově. Japonci sice vzdorovali, ale nakonec byli 15. srpna poraženi. Když Kim Il-söng postupoval směrem na jih, lidé v slzách vyběhali ze svých domovů a vítali ho. Kim Il-söng obnovil prastaré postavení Pchjöngjangu jako metropole země hned, jak se do něj vrátil, a zřídil tam svoji vládu.¹⁸⁰ Během tohoto procesu byla jižní část poloostrova obsazena americkými imperialisty a za prezidenta této nové kolonie jmenovali reakcionáře I Süng-mana. Američané plánovali odstranit socialismus z Koreje, a proto zahájili 25. června 1950 útok na KLTR. Korejská lidová armáda jim pod geniálním vedením svého generála uštědřila sérii protiútoků, které zapříčinily stažení Američanů a přinutily je podepsat 27. července 1953 zahanbující kapitulaci.

Kim Il-söngova mytobiografie obsahuje některé prvky ze struktury hrdinského mýtu, který se objevuje v náboženství, ale také se objevuje i v otázce politického náboženství. Podobného způsobu si můžeme všimnout i v některých životopisech Stalina nebo také v některých prvcích jako sebestylizaci v životopisu Hitlera (Mein Kampf).

---

¹⁸⁰ HAN, Sor-ja. "Mangjongde." 만경대. V: *Han Sor-ja sondžip*. str. 362-491. Pchjongjang, 1960-1962.

1. Narození zvláštního dítěte - Kim Il-söngova mytobiografie poukazuje na to, že nebyl obyčejným dítětem, ale své vrstevníky přesahovat svými svými ctnostmi a jinými vlastnostmi.
2. Zdůraznění výjimečnosti - zdůrazňuje se především Kim Il-söngova vyspělost a přirozené vůdcovské schopnosti.
3. Zápletka – konflikt – cesta – emigrace.
4. Vytyčení cíle pro návrat – v tomto případě se jedná o svobodu Koreje.
5. Snažení hrdiny – Kim Il-söng bojuje proti japonské nadvládě a hledá vykoupení korejského lidu.
6. Plnění úkolů na cestě ke splnění cíle – hrdinské činy, záchrana Kimových soudruhů (pochod údolím řeky Ja-lu).
7. Hrdina obstojí ve zkoušce – překonání nespočet protijaponských bojů, záchrana svých jednotek v nepříznivých podmínkách.
8. Katarze – Kim Il-söng dokázal očistit Koreu a zvítězil nad nepřáteli.

VŮDCE - PEČLIVÝ HOSPODÁŘ A MOTIV OBĚTOVÁNÍ SE ZA VLAST

Kim Il-söng pracoval nepřetržitě, každý den vstával ve tři hodiny ráno, aby z KLLDR opět vybudoval jiskřivý model soběstačné nezávislosti. Zahraniční země usilovaly o napodobení pokroku KLLDR ve všech ohledech a všude na světě vznikaly studijní skupiny čučche. Navzdory tomu jak byl „velký vůdce“ zaneprázdněn svými povinnostmi, vždy si našel čas navštívit zemědělská hospodářství a továrny, dokázal pomoci vyřešit jakýkoliv problém a svou rodičovskou péčí se dotýkal srdcí každého pracovníka. Jeho obětavost si bohužel 8. července 1994 vybrala svoji daň na jeho zdraví a „velký vůdce“ opustil tento svět, tímto uvrhl korejský lid do smutku, který ještě nikdy nepoznal. Jedinou útěchou severokorejskému lidu bylo vědomí, že „drahý vůdce“ Kim Čong-il nadále ponese odkaz svého milovaného otce.¹⁸¹

---

¹⁸¹ “Čoson tebekkwa sadžon.” 조선대백과사전. Encyklopedie Čoson University. 1: str. 3-17. Pchjongjang, 1999-2000.

5.5.3 Všudypřítomná ctnost

Kim Il-söngova všudypřítomná ctnost se projevovala v různých podobách oficiální prezentace v různé míře. Tato ctnost měla sloužit jako dogma pro novou občanskou společnost. Za nejvyšší ctnost se považuje disciplína, plnění příkazů, oddanost straně a bezvýhradná oddanost vůdci. Spravedlnost, statečnost a moudrost nejsou v KLDR považovány za primární ctnosti, ale až za sekundární. Na Kim Il-sönga je pohlíženo jako na „nejkorejšťjšího“ Korejce všech dob, což z něj činilo největšího revolucionáře všech dob a nejoddanějšího člena KSP. Kim Il-söngův rodový původ byl vyzdvihován, což dokazovalo, že ctnosti nejsou získané ale vrozené.

Výbor pro kulturní vztahy se zahraničím tvrdí, že každý Severokorejce má svoji vlastní zkušenost s Kim Il-söngem, která v něm vzbuzuje náklonnost a přirozený respekt k „velkému vůdci“. Tohoto si můžeme všimnout v nespočetném počtu příběhů o Kim Il-söngovi a jeho interakci s obyvateli.¹⁸² Paternalistické představy jsou považovány za typický prvek konfuciánské tradice a takovéto zobrazování Kim Il-sönga se ze strany severokorejské propagandy stalo standardem.

5.5.4 Národní myslitel

Největší úspěch, kterého Kim Il-söng kdy dosáhl, bylo vytvoření myšlenky čučche, která určila správnou cestu korejskému lidu, a tím Kim Il-söng vybudoval novou revoluční stranu

---

¹⁸² MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. str. 3. USA: St. Martin's Press, 2006.

typu čučche v dějinách komunistického hnutí.¹⁸³ Prioritou severokorejského režimu je legitimizace nové vládnoucí ideologie čučche, což dělá z role národního myslitele další charakteristický rys Kim Il-söngova kultu osobnosti. Došlo ke smazání rozdílu privátní - státní (v západním slova smyslu), což je dáno i hierarchií vztahů v konfucianismu - pojetí podřízenosti v rodině, pojetí vztahu ke státu, kdy hranice tvoří pojetí konfucianismu. Ideologie se stala zdrojem pro všechny aspekty severokorejského života, a to z ní činí ten nejdůležitější nástroj propagandy. Kim Il-söng v jednom ze svých projevů řekl: „*Chceme-li provést revoluci, musíme znát korejskou historii a geografii, jakož i zvyky korejského lidu. Teprve pak je možné vzdělávat náš národ a vzbuzovat v něm lásku k rodnému místu a rodné zemi.*“ (Kim, Il-söng, 1971.) Valná část levicových revolucí předělává ve svém programu společnost a rodinu ke svému obrazu - od L. D. Trockijho nacházíme vybudování komunitních bytů, rozbití rodiny a komunitní způsob života, což je permanentní revolucí - v KILDR se jedná o pravý opak, Kim Il-söng se věnuje nacházení původních tradic lidu a z toho vytváří identitu korejské společnosti.

Kim Il-söng byl prezentován jako charismatický vůdce, který dovede KILDR k blahobytu. Z Kim Il-sönga se stal největší myslitel všech dob a jeho obraz jako národního filozofa byl přítomen v každodenním životě, jeho přítomnost se stala podstatným rysem k udržení jeho kultu, který ho prezentuje jako všudypřítomného, vševědoucího a vševidoucího. Jeho přítomnost je vyžadována symbolicky i fyzicky. Kdykoliv se ukázal na veřejnosti, severokorejská média zveřejňovala články o něm s jeho fotografiemi.

V díle *S úctou učinme velkého vůdce soudruha Kim Il Sönga „věčným prezidentem“ naší republiky*, který napsal Kim Čong-il, je Kim Il-söng vyobrazen takto: „*Soudruh Kim Il-söng byl geniální myslitel, teoretik a velký vůdce s vynikající vůdčí silou, jemuž se na tomto světě nikdo nemůže vyrovnat. Díky svému geniálnímu myšlení, teorii, vynikající vůdčí síle a své nesmírně velkorysé a láskyplné povaze a vysoce proslulým ctnostem byl náš vůdce velikánem mezi velkými osobnostmi, který vzbuzoval vážnost a úctu, jaké dějiny lidstva dosud nepoznaly.*“ (Kim Čong-il, 2008.) Tento popis velkého vůdce byl zamýšlen pro

---

¹⁸³ KIM, Čong-il. *Korejská strana práce je stranou velkého vůdce soudruha Kim Il-sung*. str. 8. Praha: Nakladatelství Futura, 2005.

zdůraznění legitimity jeho moci a ideologického směřování. Vzájemné splynutí kultu s ideologií čučche bylo důležitým předpokladem pro udržení severokorejského režimu.¹⁸⁴

5.5.5 Válečný hrdina

Kim Il-söng je v pojetí jeho kultu osobnosti jedinečným generálem a národním hrdinou, který osvobodil korejský lid prostřednictvím protijaponských bojů za svobodu. Všechny jeho hrdinské činy mají být věčně zapsány do historie KLTR a jejího národa.¹⁸⁵ Jeho vojenské úspěchy v protijaponských bojích byly předpokladem pro legitimitu jeho moci. Jakékoliv Kim Il-söngovo vítězství bylo veřejně oslavováno a veřejně se velebila jeho síla a odhodlání bojovat za korejský národ. Došlo k sepsání mnoha spisů oslavujících partyzánské období a osobu Kim Il-sönga.¹⁸⁶

Propagandistický aparát nedbal na realistické líčení a konzistentnost příběhů o Kim Il-söngovi, ale spoléhal na touhu lidu věřit v osvobození domácí armádou. Oficiální prohlášení KLTR tvrdí, že během 15 let bojů proti Japonsku, se Kim Il-söng podílel na více než 100 000 bitvách, to by ale znamenalo účast na 19 bitvách denně. Jiné legendy o „velkém vůdci“ tvrdí, že dokázal proměnit zrnka písku v rýži, ze šišek vytvořit kulky a překročil velkou řeku po spadání listů na její hladině.¹⁸⁷ Tato témata jsou prezentována v podobě mýtických pohádek severokorejským dětem již v ranném věku.

V KLTR bylo vybráno sedm „revolučních válečných míst“, která jsou stále navštěvována Severokorejci. Jedná se o poutní místa zpřiroňující děj, který se na nich

---

¹⁸⁴ KIM, Čöng-il. *S úctou učíme velkého vůdce soudruha Kim Il Sunga věčným prezidentem naší republiky*. Praha: Nakladatelství Futura, 2008.

¹⁸⁵ HO, Han Myong. *Kim Il Sung - The Great Man of the Century*. Pyongyang, Korea: Foreign Languages Publishing House, 1993.

¹⁸⁶ KIM, Il-sung. *With the Century 2*. Foreign Languages Publishing House, Pyongyang, Korea, 1994. [cit. 2021-12-08]. Dostupné z: <https://www.marxists.org/archive/kim-il-sung/autobio/v1.pdf>

¹⁸⁷ MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. str. 2. USA: St. Martin's Press, 2006.

udál. Těmito místy jsou: revoluční válečné místo Počchönbo¹⁸⁸ (보천보, 普天堡), Samčijön¹⁸⁹ (삼지연, 三池淵), okres Musan¹⁹⁰ (무산지구, 茂山地區), Tähongdan¹⁹¹ (대홍단군; 大紅湍郡), břeh řeky Tuman¹⁹² (두만강, 豆滿江), Säbjöl (새별군, 賽別郡) a Sönbong¹⁹³ (선봉군, 先鋒郡). Toto jsou historická místa, která připomínají velké revoluční válečné úspěchy Kim Il-sönga.¹⁹⁴

5.5.6 Otec národa

70. letá byla počátkem vyobrazování Kim Il-sönga jako otcovské postavy pečující o svůj lid s laskavostí a dobrotou. Jakékoliv dobro, které se stane, je považováno za „dar od Kim Il-sönga“.¹⁹⁵ Charakter otcovského vůdce (아버지 수령, abödži surjöng) či rodičovského vůdce (어머니 수령, öböi surjöng) je pro totalitní společnost příznačný. Severokorejská představa o otci národa vede ke smýšlení o severokorejském lidu jako o dětech. Infantilita společnosti vede ke snadné manipulaci. Severokorejský kult osobnosti nevyžaduje pouhou

---

¹⁸⁸ ve městě Počchön (보천군, 普天郡) v provincii Rjanggal (량강도, 兩江道).

¹⁸⁹ ve městě Samčijön (삼지연군, 三池淵郡) v provincii Rjanggal (량강도, 兩江道).

¹⁹⁰ ve městech Samčijön (삼지연군, 三池淵郡).

¹⁹¹ v provincii Rjanggal (량강도, 兩江道).

¹⁹² ve městech Hörjöng (회령시, 會寧市).

¹⁹³ v provincii Severní Hamgjöng (함경북도, 咸鏡北道)

¹⁹⁴ North Korean Hanbook: Yonhap News Agency. str. 196-197.

¹⁹⁵ MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. str. 5. USA: St. Martin's Press, 2006.

lásku lidu ke svému vůdci, ale vyžaduje osobní touhu jednotlivých občanů nacházet se v blízkosti otcovského vůdce.¹⁹⁶

5.5.7 Kontext pojmu „věčný“

„Korejská lidově demokratická republika je zemí, která má dostatek všeho. Nepotřebuje importovat žádné zboží ze zahraničí, protože si vyrobí všechno sama a v mnohem lepší kvalitě. KLTR nepotřebuje navazovat vztahy s jinými státy, protože jí vládne „věčný prezident z nebes.“ Toto je oficiální stanovisko KLTR vysvětlující záštitu režimu svým „věčným prezidentem“ Kim Il-söngem.

Funkce prezidenta KLTR byla poprvé zakotvena v severokorejské ústavě v roce 1972. Kim Il-söng do té doby zastával posty předsedy vlády a generálního tajemníka Korejské strany práce. V roce 1972 byl ustaven prezidentský úřad a Kim Il-söng byl do této funkce zvolen Nejvyšším lidovým shromážděním dne 28. prosince 1972.¹⁹⁷ Kim Il-söng sloužil jako prezident až do své smrti roku 1994, posléze byla pozice ponechána neobsazená. Jeho syn a nástupce Kim Čong-il tento titul neobdržel. V letech 1994-1998 tak lze funkci prezidenta KLTR považovat za neobsazenou. Až revidovaná ústava v roce 1998 oficiálně prezidentský úřad zrušila a prohlásila Kim Il-sönga za „věčného prezidenta“. Preambule Ústavy Korejské lidově demokratické republiky ze dne 5. září 1998 zní takto: *„Pod vedením Korejské strany práce Korejská lidově demokratická republika a korejský lid budou vysoce ctít a vážit si „velkého vůdce“ soudruha Kim Il-sönga jako „věčného*

---

¹⁹⁶ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 109. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

¹⁹⁷ *Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea*. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 1972. [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Peoples_Republic_of_Korea_2016.pdf?lang=en

prezidenta” republiky.“¹⁹⁸ Funkce prezidenta není v KLTR chápána jako postava střídající se u moci jako je tomu v demokratickém systému.

Po smrti prezidenta Kim Il-sönga se nejvyšším vůdcem KLTR stal předseda Komise národní obrany (조선민주주의인민공화국 국방위원회, čosönmindžudžuüi inminkonghwaguk kukpangwiwonhö, 朝鮮民主主義人民共和國國防委員會) generál Kim Čong-il. Přestože byl nepochybným vůdcem země, nevystupoval jako hlava státu. Obecně řečeno většina povinností hlavy státu připadla předsedovi prezidia Nejvyššího lidového shromáždění¹⁹⁹ (최고인민회의 상임위원회, čchögoiminhöüi sangimwiwonhö, 最高人民會議 常任委員會). V současné době vedení KLTR již nevychází z funkce předsedy Komise národní obrany, neboť tato funkce byla zrušena, ale z funkce předsedy Komise pro státní záležitosti (조선민주주의인민공화국 국무위원회, čosönmindžudžuüi inminkonghwaguk kugmuwiwönhö, 朝鮮民主主義人民共和國國務委員會), kterou v současnosti zastává předseda Kim Čong-un. V této roli je hlavním vůdcem KLTR, přestože se neúčastní tradičně zastávaných prezidentských povinností, jako je hodnocení pověřovacích listin zahraničních diplomatů. Tuto roli opět zastává předseda prezidia Nejvyššího lidového shromáždění.

Po smrti Kim Čong-ila v roce 2012 byla ústava opět pozměněna a prohlásila ho za věčného generálního tajemníka KSP a věčného předsedu Komise národní obrany. Ústava je měněna účelově. Titul vůdce strany byl změněn na „první tajemník“. Tato ústava opět připomněla Kim Il-sönga jako „věčného prezidenta Korejské lidově demokratické republiky“.²⁰⁰

---

¹⁹⁸ *Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea*. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 1998. [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: <http://www.asianlii.org/kp/legis/const/1998/1.html>

¹⁹⁹ V letech 1998-2019 tuto roli zastával Kim Jöng-nam (김영남, 金永南) a od roku 2019 do současnosti úřad zastupuje Čchö Rjong-hä (최룡해, 崔龍海). Čchö Rjong-hä je druhým velitelem severokorejské armády a současně může být viděn jako loutka zastávající post prezidenta severokorejského režimu.

²⁰⁰ *Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea*. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 2012. [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: http://www2.law.columbia.edu/course_00S_L9436_001/North%20Korea%20materials/98091708.htm

V roce 2016 byl zaveden nový titul „věční vůdci čučche Koreje“ (주체조선의 영원한 수령, čučchedžosönüi jöngwonhan surjöng, 主體朝鮮의 永遠한 首領), tento titul byl udělen Kim Il-söngovi a Kim Čong-ilovi. Termín „věčný vůdce“ čučche Koreje odkazuje na udělení posmrtných titulů zesnulým vůdcům KLLDR. Termín byl zaveden v preambuli ústavy ze dne 30. června 2016 a rovněž v následujících revizích. Původní verze zněla: „*Pod vedením Korejské strany práce Korejská lidově demokratická republika a korejský lid budou podporovat velké soudruhy Kim Il-sönga a Kim Čong-ila jako „věčné vůdce“ čučche Koreje.*”²⁰¹ Prezident byl de iure (podle práva) hlavou státu KLLDR, jehož pravomoce však vykonával „posvátný vůdce“ státní ideologie národa. Podle Ashley J. Tellise a Michaela Willse byl tento dodatek k preambuli známkou jedinečné severokorejské charakteristiky teokratického státu založeného na kultu osobnosti obklopujícího Kim Il-sönga.²⁰²

Kontext termínu „věčný“ v KLLDR bychom mohli propojit s konfuciánskou tradicí v Koreji. Jelikož korejská konfuciánská tradice zastává stanovisko, že vladaři se po smrti přidávají ke svým předkům a neustále mají vliv na dění v zemi. Tím je možno vysvětlit termín „věčný prezident“ a Kim Il-sönga je možno považovat za někoho, kdo nadále přetrvává s korejským národem. Rovněž i to, že severokorejští vůdci obdrželi své tituly (věčný prezident, věčný generální tajemník KSP) až po smrti je prvkem konfuciánské vlády za dynastie Čosön.

---

²⁰¹ *Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea*. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 2016. [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Peoples_Republic_of_Korea_2016?lang=en

²⁰² TELLIS, Ashley J. a WILLS Michael. *Strategic Asia 2007-08: Domestic Political Change and Grand Strategy*. str. 128. National Bureau of Asian Research, 2007.

5.6 Komparace kultu osobnosti Kim Il-sönga, Mao Ce-tunga a J. V. Stalina

Stalinův kult osobnosti je starší než Kim Il-söngův, proto lze předpokládat, že Stalinův kult byl jistým předobrazem asijských kultů ale i pojetí moci v Rusku. Již u Lenina si můžeme všimnout rysů kultu osobnosti, myšlenka diktatury proletariátu se nazývala leninismus, či často používán výraz marxismus-leninismus. A právě z leninismu se později rozvinul stalinismus, což naznačuje, že Stalin, Mao Ce-tung ani Kim Il-söng nejsou prvními silnými osobnostmi, se kterými jsou spojeny charakteristiky kultu osobnosti.²⁰³ Avšak můžeme si povšimnout, že kde stalinismus upřednostňoval intelekt nad instinkty, severokorejská kultura činí pravý opak.

Marxismus, který se prosadil v Rusku po roce 1917 jako jediná oficiální státní ideologie, vychází z ateistického pojetí světa. Jelikož Rusko bylo silně věřící země a Bůh byl komunisty odmítnut, bylo třeba, aby došlo ke zbožštění živého člověka. Tomu odpovídala postava „velkého vůdce“ Stalina. V Rusku byl tradiční carský režim a jeho svržení vyžadovalo nahrazení monarchy někým jiným.²⁰⁴ Leninova smrt roku 1924 započala propagandu s cílem udělat z Lenina ideologicky svatého. Leninovo tělo bylo nabalzamováno a uloženo v mauzoleu na Rudém náměstí, kde ho může veřejnost spatřit ještě dnes. Petrohrad byl přejmenován na Leningrad, vztyčovaly se jeho sochy, zakládaly se jeho muzea, přejmenovávaly se po něm ulice, města, lodě atd.²⁰⁵

Všechny kulty osobnosti všeobecně vyzdvihují lásku lidu ke svému vůdci. Zde si můžeme všimnout rozdílů severokorejského kultu osobnosti od čínského a sovětského, severokorejský kult zdůrazňuje osobní touhu jednotlivců ocitnout se v náručí „velkého vůdce“ nebo ho pouze spatřit.²⁰⁶ Rozdíl mezi Stalinem, Maem a Kimem byl, že Kim

---

²⁰³ VEBER, Václav. *Leninova vláda (Rusko 1917-1924)*. str. 131-132. Praha: Triton, 2003.

²⁰⁴ PLAMPER, Jan a HELLER, Klaus. *Personality Cults in Stalinism - Personenkulte im Stalinismus*. str. 22. V&R Unipress; Aufl ed. edition, 2004.

²⁰⁵ VEBER, Václav. *Leninova vláda (Rusko 1917-1924)*. str. 151. Praha: Triton, 2003.

²⁰⁶ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 109. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

netoleroval žádné nižší kultury osob, které byly kolem něj. V raném období Kim Il-söng pouze toleroval prvenství Stalina a rozhodující roli Rudé armády při osvobození poloostrova.²⁰⁷ Kim Il-söng netoleroval žádný nižší kult osob, který by byl kolem něj, kromě kultu rodiny Kimů.

Na území dnešní Čínské lidové republiky se prvky kultu osobnosti projevovaly ještě před Mao Ce-tungem, jednalo se o prvního prozatímního prezidenta Čínské republiky Sunjatsena (孙逸仙, Sūn Yìxiān), kterému byl po jeho smrti přidělen titul „otec a zakladatel Čínské republiky“, což je důkazem budování posmrtného kultu osobnosti. Dalšími, kteří si budovali svůj kult osobnosti, byli Čankajšek²⁰⁸ (蔣介石, Jiǎng Jiè shí) a Kuomintang (中国国民党, Zhōngguó Guómíndǎng). Teprve až začátkem 50. let po občanské válce a útěku Čankajška, se začaly projevoval první prvky Mao Ce-tungova kultu osobnosti, což mělo uspokojit tradiční čínskou potřebu po jediné autoritě.²⁰⁹

Mao Ce-tung i Kim Il-söng byli svými stoupenci považováni za dokonalý příklad svěťce, moudrého filozofa, hrdiny, velkého vojenského vůdce, vlastníka nejvyšší úrovně organizačních schopností a lidskosti.²¹⁰ Čínská lidová republika je z analytického hlediska silný stát, který zdůrazňuje konfucianství s pozůstatky sakralizovaného marxismu ve formě politického náboženství, jež se vyznačuje rysy charakteristickými pro rozvojové diktatury

---

²⁰⁷ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 32-34. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

²⁰⁸ **Kult osobnosti Čankajška** se projevil především v době nacionalistické vlády na Tchaj-wanu (1948-1987) a odráží politickou kulturu, která vznikala během čínsko-japonské války a realitě poválečného exilu na Tchaj-wanu. Za propagaci Čankajškova kultu byli zodpovědné oficiální organizace a podporovala centrální vládou. Dané organizace měly na starost vytváření výtvarných děl a oslavných textů.

TAYLOR, Jeremy E. *The Production of the Chiang Kai-Shek Personality Cult, 1929-1975*. str. 96-110. *The China Quarterly*, no. 185, Cambridge University Press, 2006. [online]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20192577>.

²⁰⁹ V době budování **Mao Ce-tungova kultu osobnosti** byl čínský císař Pchu-i (愛新覺羅 溥儀, Àixīn Juéluó Pǔ Yí), ale jeho postava s tradiční autoritou nebyla spojována. Pchu-i pouhým loutkovým císařem, a na konci 2. světové války byl Japonci předán čínským komunistům, kteří ho poslali do pracovního tábora na převýchovu.

FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. str. 656. Přeložili Marin HÁLA, Jana HOLANOVÁ, Olga LOMOVÁ. Nakladatelství Lidové noviny, 2010.

²¹⁰ MUKHERJEE, T. B. *The Social, Economic and Political Ideas of the Great President Kim Il Sung*. str. 5, 291. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House, 1983.

20. století. O Číně je řečeno, že se jedná o byrokratizované autoritářství, někteří tvrdí, že se po všech svých modifikacích podobá více totalitarismu Mussoliniho fašismu než Stalinovu Sovětskému svazu.²¹¹

V roce 1956 došlo k potlačení Stalinova kultu osobnosti v SSSR, ale k ničemu podobnému v KLDK či ČLR nedošlo. Po Chruščově odhalení Stalinova kultu se ani Mao Ce-tungova ani Kim Il-söngova pozice neotřásla. Mao Ce-tung se s danou situací vypořádal během stranického kongresu v čínském městě Čcheng-tu (Chéngdū, 成都), kde podpořil myšlenku kultu osobnosti za předpokladu, že jeho jádrem bude osobnost, která je hodna obdivu - jako jsou Marx, Engels, Lenin a Stalin - a nebude se jednat o slepé uctívání nehodných osob.²¹²

Koncem 50. let se začalo šířit mezi severokorejským lidem učení o tom, že Kim Il-söng sám vyhrál nad japonskými imperialisty a kromě něj před rokem 1945 neexistoval žádný jiný revoluční vůdce. Podobného schématu si můžeme všimnout v SSSR, kde byl Stalin jediným pomocníkem a učedníkem vůdce Lenina a všichni ostatní zmizeli. Přelom 50. a 60. let přinesl vytvoření nového obrazu Kim Il-sönga jako hrdiny a chvályhodného bojovníka. Dějiny byly přepsány, vytvářelo se množství nového propagandistického materiálu, který vznikl za účelem šíření a zaměření pozornosti ke Kim Il-söngově postavě. Nová éra čučche byla spojena se dnem Kim Il-söngovým narozenin, v KLDK se zavedl nový kalendář začínající rokem jedna 15. dubna 1912, což je narození velkého vůdce. Na obrazech byl obklopen lidmi, kteří k němu vzhlíželi, vytvářely se plakáty, brožury, billboardy atd., všechny tyto propagační předměty zobrazovaly lásku a starost „velkého vůdce“ k jeho lidu, toto společně s pravidelnými návštěvami a instruktážemi v zemědělských a průmyslových podnicích posilovalo jeho kult osobnosti.²¹³ Kim Il-söng, Mao Ce-tung i Stalin byli často vyobrazováni ve světlém oblečení či vojenské uniformě,

---

²¹¹ GREGOR, A. James. *The Search for Neofascism: The Use and Abuse of Social Science*. kapitola 9, str. 228 - 255. Cambridge University Press; 1st edition, 2006.

²¹² *Talks At The Chengtu Conference March 1958*. Maoist Documentation Project. [online]. 2004. [cit. 18.12.2021]. Dostupné z: https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-8/mswv8_06.htm

²¹³ LEE, Chong-sik. *Kim Il-Song of North Korea*. Asian Survey, Vol. 7, No. str. 374-382. Published by: University of California Press, 1967. [online]. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/2642612>.

obklopeni dětmi či obyvateli, kteří vzhlíželi k jejich osobě, nebo popřípadě, jak mají vztyčenou ruku a ukazují k příslibu blahobytu do budoucna. Severokorejské masové představení Arirang připomíná někdejší sovětskou spartakiádu, nejedná se o pouhé stalinistické cvičení v antiindividualismu, ale jde o upřímně radostné oslavy homogenity a čistoty, ze které se odvozuje nadřazenost rasy.²¹⁴ Zajímavým prvkem je, že všichni jsou zobrazováni v jednoduchém oblečení bez jakýkoliv ozdob - Stalin měl připnutou hvězdu, Kim Il-söng měl připnutý svůj odznáček. Oproti tomu sovětští generálové měli velké množství vyznamenání na svých uniformách. Tento prvek vůdcovství odkazuje na něco, co je prosté.

V žádné zemi se nerozvinul kult osobnosti tolik jako v KLR, kde rovněž nabyl rysů dynastičnosti, k čemuž v ČLR ani SSSR nedošlo. Po smrti „velkého vůdce,” Kim Il-sönga k moci nastoupil „drahý vůdce” Kim Čong-il, jehož kult osobnosti se se svými prvky nelišil od kultu osobnosti jeho otce. Dnes v KLR již vládne třetí generace rodiny Kimů v čele s Kim Čong-unem (김정은, 金正恩), jehož kult osobnosti nebyl zcela představen. Kim Il-söngovi byl po smrti přidělen již zmíněný titul „věčného prezidenta” a na jeho počest jako zakladatele státu se po celé zemi rozšířily jeho sochy. Oddanost vládnoucí dynastii Kimů je primární a povinnou součástí života každého severokorejského občana.

---

²¹⁴ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 83. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

6. Ideologie Čučche

Pojem ideologie zahrnuje teoretické formulace, vysvětlující fungování a podstatu lidí a světa, ideologie se liší v záměru a obsahu. Minimálně tři základní složky by měly být obsaženy v ideologii - empirická, logická a normativní. Hlavním účelem však není pochopit svět, ale spíše se ho snaží transformovat - její funkce spočívá v inspiraci změnit chování a podněcovat k nějakému jednání, dále vykládat svět a dodávat smysl konání. Zakladatelé ideologií se většinou nevěnují prokázání pravdivosti logických a empirických složek. Lidé, kteří jsou nějaké ideologii oddáni, se málo věnují prověření jejich empirických tvrzení. Zastánci ideologií se naopak snaží zabránit či vyhnout jakýmkoliv pokusům o zjištění nepravděpodobnosti nebo pravděpodobnosti ideologických tvrzení.²¹⁵

Zájmem ideologa není formulovat logické a empirické pravdy, místo toho se pokouší nařizovat, zakazovat, zbavovat lid „monster“ a oslavovat hrdiny. Logika zde funguje v rámci určitého paranoidního výkladu světa, který tvoří ucelený pohled. Sekulární ideologie se stávají náhražkami tradičního náboženství, jelikož politické a tradiční náboženství má v mnoha ohledech stejné vlastnosti. Některé ideologie mající náboženskou povahu, přejímají úkoly a odpovědnost, jež historicky náležely víře. V mnoha systémech jejich reprezentanti vzbuzují respekt a jejich vůdcům je vyjadřována posvátná úcta. Víra tak v daném politickém náboženství vyvolává v jedincích oddanost, sebezapření, poslušnost a loajalitu.²¹⁶

Neurčité používání marxistického termínu „subjekt“ čili čučche (주체) v korejštině, je oficiálním názvem státní ideologie KILDR. V 60. letech Severokorejci začali „myšlenku subjektu“ podsouvat jako Kim Il-söngův originální přínos k marxistické myšlence.²¹⁷ V severokorejském slovníku politologické terminologie je pojem čučche definován

---

²¹⁵ GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. str. 20-22. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

²¹⁶ Tamtéž, str. 22, 24.

²¹⁷ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 42. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

takto: „nejspřávnější marxisticko-leninská revoluční směrnice, kterou zavedl stranou a korejským lidem vážený a milovaný soudruh Kim Il-söng.“²¹⁸

„Velký vůdce“ po vzniku KILDR neměl potřebu vytvořit skutečnou ideologii, o kterou by se politika mohla opírat. Nakonec byl Kim Il-söng přesvědčen jedním ze svých poradců Hwang Čang-jopem (황장엽, 黃長燁), aby mu vytvoření ideologie svěřil. Pro tvorbu nové ideologie muselo dojít k mnoha úpravám, jelikož Kim Il-söng ve svých projevech nikdy nemluvil o soběstačnosti či přizpůsobení marxismu-leninismu národním podmínkám, což bylo téma, o kterém již mluvil Mao Ce-tung a úspěšně to zavedl do praxe. Nová ideologie nemohla být příliš přitažlivá nebo jasná, aby neodváděla občany od ideologie nacionalismu založeného na rase.²¹⁹

Ve svém prosincovém projevu roku 1955 Kim Il-söng poprvé zmínil dokument, který odkazoval na myšlenku čučche, a tím se zahájilo první vývojové stádium ideologie. Kim Il-söngova představa byla, že Korejci nemají slepě přejímat zkušenosti ze Sovětského svazu, ale měli se snažit dosáhnout aplikace marxismu-leninismu na korejské podmínky.²²⁰ Na Kim Il-sönga se začalo pohlízet jako na „vůdce-filozofa“²²¹, což představovalo ohrožení pro Kim Il-sönga a bylo třeba, aby někdo jeho myšlenky zformoval. Osoba, která hrála důležitou roli byl již zmíněný Hwang Čang-jöp²²², který vybudoval ideologii severokorejského komunismu a zformoval ideologii čučche. Do 60. let byl severokorejský ekonomický i politický život řízen ideologií marxismu-leninismu.

Čučche je složeno ze tří hlavních principů: 자립 (čarip, ekonomická soběstačnost), 자유 (čaju, nezávislá politika), 자위 (čaü, sebeobrana ve vojenské politice a obraně

---

²¹⁸ Čosön mindžudžuüi inmin konghwaguk sahö kwahagwön: Čöngčchi jöngö sadžön, Sahö kwahagwön čchulpchansa, Pchjöngjang, 1970. str. 553.

²¹⁹ HWANG, Čang-jop. “Högorok.” 회고록. Memoár. str. 195-197. Soul. 2006.

²²⁰ MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty.* str. 125. USA: St. Martin's Press, 2006.

²²¹ z hlediska představy určité míry naivity.

²²² **Hwang Čang-jöp** (황장엽, 黃長燁) je severokorejský politik, byl z velké části zodpovědný za vytvoření čučche oficiální státní ideologie Severní Koreje. 1997 uprchl do Jižní Koreje.

národa). Tyto tři principy byly během 60. let definovány.²²³ Vyzdvihovala se revoluční hesla jako „obroda vlastními silami” (자력갱생, čarjök kängsäng). Ideologie čučche obsahuje prvky marxismu-leninismu, stalinismu, korejského nacionalistického tradicionalismu, maoismu a japonského militarismu se základním kamenem založeným na soběstačnosti a nezávislosti, dalo by se říci, že se jedná ve výsledku o jiné vyjádření nacionalismu. Čučche vysvětluje potřebu Kim Il-söngovy diktatury a ospravedlňuje zahraniční a domácí politiku. Hwang Čang-jopova myšlenka čučche byla připisována Kim Il-söngovi a poprvé se objevila v roce 1972.²²⁴

Ideologie čučche umožňuje režimu oslavovat Kim Il-sönga jako velkého myslitele a vůdce a zabraňuje odpůrcům soudit politiku. Čučche dává velký důraz na potřebu soběstačnosti, i přesto severokorejská ekonomická politika spíše odrážela odhodlání se izolovat.²²⁵ Ideologie posiluje Kim Il-söngův kult osobnosti, rovněž tak realisticky zobrazuje a legitimizuje komunistické životní hodnoty.

Když KILDR vyhlásila novou ústavu roku 1972, severokorejský režim učinil několik změn v politické struktuře. Myšlenka čučche je zakotvena právě v této ústavě jako jeden z vůdčích principů země. Ústava z roku 1972 rovněž vytvořila novou silnou funkci prezidenta.

„Prezident Korejské lidově demokratické republiky je hlavou státu a představitelem státní moci KILDR.” tuto formulaci obsahuje článek 89 ústavy.²²⁶

---

²²³ LIM, Jae-Cheon. *Kim Jong Il's leadership of North Korea (Routledge Contemporary Asia Series)*, vyd. 1. str. 249. Abingdon: Routledge, 2009.

²²⁴ HWANG, Čang-jop. „Högorok.” 회고록. *Memoár*. str. 195-197. Soul. 2006.

²²⁵ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 47. Přeložila Dina Podzimeková. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

²²⁶ “1972 njön čosönmindžudžuüi inmingonghwaguk sahödžuüi hönböp.” 1972년 조선민주주의인민공화국 사회주의 헌법. *Socialistická ústava Korejské lidově demokratické republiky z roku 1972*. 통일부 북한자료 센터 메인이동. [online]. Information Center on North Korea [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: http://unibook.unikorea.go.kr/?sub_num=53&recom=1&state=view&idx=26

„Nejvyšší lidový výbor je bezprostředně řízen prezidentem.“ tuto formulaci obsahuje článek 91 ústavy.²²⁷

„Prezident Korejské lidově demokratické republiky je vrchním velitelem ozbrojených sil KLLDR, předsedou Výboru pro obranu a velí všem ozbrojeným silám státu.“ tuto formulaci obsahuje článek 93 ústavy.²²⁸

Ústava rovněž vytvořila Ústřední lidový výbor (중앙인민위원회, čungang inmin üwönhö, 中央人民委員會), který sloužil jako poradní orgán a byl složen z vysokých stranických kádří. Ústava ukládá pravomoce hlavě státu - například ratifikace či rušení zahraničních smluv, kontrola soudnictví, Státní rady a Ústředního lidového výboru, vyhlášení zákonů a nařízení Nejvyššího lidového shromáždění. Ústřední lidový výbor má mimo jiné pravomoce velet ozbrojeným silám a zodpovídá se pouze Nejvyššímu lidovému shromáždění²²⁹ (최고인민회의, čchögo inmin höüi, 最高人民會議).²³⁰ Tento stav politického zřízení v KLLDR existoval již před ústavou, pouze nominální funkce prezidenta byla novou. Přestože se severokorejská ústava z roku 1972 mohla zdát jako pouhá formálnost pro severokorejský režim měla obrovský význam, neboť definitivně upevnila osobní moc prezidenta KLLDR, „velkého vůdce“ Kim Il-sönga.

---

²²⁷ “1972 njön čosönmindžudžuüi inmingonghwaguk sahödžuüi hönböp.” 1972년 조선민주주의인민공화국 사회주의 헌법. *Socialistická ústava Korejské lidově demokratické republiky z roku 1972*. 통일부 북한자료 센터 메인이동. [online]. Information Center on North Korea [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: http://unibook.unikorea.go.kr/?sub_num=53&recom=1&state=view&idx=26

²²⁸ “1972 njön čosönmindžudžuüi inmingonghwaguk sahödžuüi hönböp.” 1972년 조선민주주의인민공화국 사회주의 헌법. *Socialistická ústava Korejské lidově demokratické republiky z roku 1972*. 통일부 북한자료 센터 메인이동. [online]. Information Center on North Korea [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: http://unibook.unikorea.go.kr/?sub_num=53&recom=1&state=view&idx=26

²²⁹ “Čungang inmin üwönhö.” 중앙인민위원회(中央人民委員會). *Nejvyšší lidový výbor*. Academy of Korean Studies [online]. 경기도 성남시 분당구 하오개로 323: 한국학중앙연구원 [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0066793>

²³⁰ BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje*. 1. vyd. str. 48. přeložil Jiří GOJDA. Praha: BB art, 2003.

7. Oficiální propaganda KLDŘ

Korejská strana práce využívá propagandu kultu osobnosti k udržení diktátorského režimu a dosažení svých cílů. Čučche a propagandistická hesla byla využívána v masmédiích (tisku, rozhlasu, televizi, atd.) k posilnění indoktrinace mezi lidem. Docházelo také k omezování informací a jejich cenzuře, aby se dosáhlo naprosté izolace KLDŘ od zbytku světa, jiných názorů, idejí a nežádoucích informací. Přístup k internetu a sociálním sítím je omezen na minimum. Položme si otázku: Jaké jsou hlavní metody severokorejské propagandy, které používala pro indoktrinaci k posilování kultu osobnosti Kim Il-sönga? Severokorejská propaganda zahrnuje velké množství témat a je velmi komplexní. Ovládnutí veškeré veřejné komunikace bylo hlavním principem propagandy - proto pronikla do literatury, umění, vzdělávání, soukromí a pracovní činnosti.

Propaganda KLDŘ je jedním z nejučinnějších a nejdůležitějších nástrojů k udržení dosavadního režimu. Severokorejskou propagandu bychom mohli rozdělit na vnitrostátní a světovou. Vnitrostátní propaganda se soustředí na to, aby ukázala svým občanům svoji roli obávaného státu, který diktuje podmínky představitelům Organizace spojených národů, beztrestně porušuje dohody a své nepřátelé udržuje ve strachu z balistických střel. Zatímco propaganda pro vnější svět, která je Korejskou ústřední tiskovou agenturou reprezentována v anglickém jazyku, ukazuje KLDŘ jako nepochopenou zemi, která se snaží o integraci do mezinárodní komunity.²³¹ Vedení KLDŘ má monopol na veškeré informace uvnitř státu, čímž si zaručuje, že nedochází ke zpochybňování zdrojů jiným domácím tiskem (například ilegálním), což činí KLDŘ hermeticky uzavřenou společností.

Ideologie čučche - soustředící se na soběstačnost - a současný severokorejský režim se zformovaly na konci 50. let a od té doby nedošlo k jejich změně a hlavní pilíře jsou stále stejné. Těmito pilíři jsou kult osobnosti Kim Il-sönga a rodiny Kimů, ideologie čučche, nepřátelská politika vůči Korejské republice a USA, a prvek ohrožení - paranoia je skvělým výkladovým klíčem a hnacím motorem. Kim Il-söng je „věčný prezident“

---

²³¹ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět.* str. 8. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

a jeho úřad je propůjčován jeho nástupcům. Z tohoto důvodu dnes již tři generace Severokorejců žije v silném vlivu všudypřítomné propagandy, k jejíž indoktrinaci dochází již od útlého věku v mateřských školách.²³² Z důvodu informační izolovanosti, a intenzity a neměnnosti propagandy po desetiletí je Severní Korea unikátním fenoménem svým severokorejským ideologickým životem, který využívá i prvků nacionalismu. Oficiální propaganda označuje KLTR za „zemi čučche“, za „zemi příkladového socialismu“, za „jednu z nejvíce bohatých a rozvinutých zemí, kde prosperující život obyvatel budí závist obyvatel okolních států, především chudé Korejské republiky“.²³³ Chudoba a strádání jihokorejských obyvatel je neustále zmiňován v rádiu a tisku. Knihy a filmy často vyobrazují „ráj na Severu a peklo na Jihu“. Tento nerealistický obraz „prosperující země“, kterým se KLTR prezentuje, je možný jenom za pomoci téměř absolutní izolace od okolního světa.

V polovině 60. let došlo k odříznutí občanů od socialistického bloku, což dalo Kim Il-sŏngovu propagandistickému aparátu volnou ruku v líčení Korejské republiky (KR, 대한민국, tahanminguk, 大韓民國), která byla představována jako zbídačený protiklad ráje na Severu - KR byla prezentována jako místo, kde děti musí hledat jídlo v odpadcích a američtí vojáci si na nich trénují střelbu.²³⁴ Neustále je připomínáno, že kdyby severokorejský režim neupřednostňoval armádu, USA by už dávno rozpoutala další devastující válku a jihokorejský lid je přesvědčen podle severokorejských ideologů, že pouze zásluhou politiky KLTR se tak nestalo. A rovněž jihokorejský materiální komfort je zásluhou „drahého vůdce“ a heroických občanů KLTR. Jihokorejci mají jediné skutečné přání a to je žít pod nadvládou „drahého vůdce“ jako příslušníci svobodného a jednotného

---

²³² *Education System in North Korea*. PSCORE. [online]. 2021. [cit. 21.12.2021]. Dostupné z: <http://pscore.org/life-north-korea/forced-to-hate/>

²³³ KIM, Il-sung a LI, Yuk-sa. *Juche! The Speeches and Writings of Kim Il Sung*. Grossman, 1972.

²³⁴ HAN, Sor-ja. „Sarang.” 사랑. „Láska.” V: *Han Sor-ja sondžip*. str. 626. Pchjongjang, 1960-1962. Sv. 12.

národa.²³⁵ Jedním z populárních hesel, které v 60. letech severokorejská propaganda převzala od Číny a udělala z něj hlavní princip své ekonomiky, je „obrana vlastními silami.“ (자력 경쟁, čarjök kängsäng, soběstačnost). Billboardy, rudé vlajky, betonové obelisky byly využívány k vizuální propagandě. Propagandistická hesla je možné najít vyrytá v korejských horách Mjohngjongsan (묘향산, 妙香山) a Kŭmgangsang (금강산, 金剛山), aj.²³⁶

Osoby s jinou státní příslušností než severokorejskou a především zahraniční novináři jsou všichni považováni za nedůvěryhodné osoby, které by mohly zapříčinit destabilizování režimu. Podle severokorejského trestního zákoníku je držení disidentských publikací zločinem proti státu a je vážně trestáno - může být trestáno i smrtí. Z tohoto důvodu je jakémukoliv návštěvníkovi z venčí odebrán mobilní telefon, komunikace s lidmi na ulici je zakázána a jakýkoliv pohyb je monitorován.

Severokorejská společnost je kontrolována, aby se zabránilo šíření nechtěných informací. Kontakt s cizinci je Severokorejčům zakázán a ti, kteří s nimi mohou komunikovat, jsou vybírání a procházejí přísným prověřováním. Existuje také zákaz vycestovat ze země za účelem turistiky, což je významným omezením pro získání informací. Možnost vycestovat je umožněna pro speciálně vybrané osoby jako jsou studenti a vědci - v minulosti především do SSSR a Číny. Obyvatelům KLTR není taktéž povolen volný pohyb uvnitř státu. Zadržení na území Číny vede k okamžité deportaci zpět do KLTR a následovné potrestání v podobě bití, nucených prací, věznění, či pobytu v pracovním táboře. Emigrace není vůbec možná. Místo bydliště je do značné míry indikátorem sociálního statusu. V minulosti sňatky mezi lidmi z venkova a z města znamenaly získání vyššího statusu pro venkovany, kterým bylo umožněno se přestěhovat do měst. Ale od 80. došlo ke změně, kdy sňatek mezi člověkem z venkova a člověkem z města, znamenal snížení

---

²³⁵ KIM, Il-söng. “*Namčosonun Migugui wandžonhan singmidži ida.*” 남조선은 미국의 완전한 심미지 이다. “*Jižní Korea je úplně nová země Spojených států.*” Pchjongjang, 2000

KIM, Tchek-won. “*Midže kangdžom haui Namčoson: kjojukpchjon.*” 미제 강준 하의 남조선: 교육편. “*Jižní Korea za Amerického impéria: Vzdělávání.*” Pchjongjang, 1963.

²³⁶ LANKOV, Andrei. *The Official Propaganda in DPRK: Ideas and Methods.* str. 65. 1995.

sociálního statusu a nucené přestěhování se na venkov.²³⁷ Od Severokorejců se mimo jiné vyžaduje pravidelná účast jednou týdně na sebekritických sezeních, stejně tak na politických a studijních sezeních konajících se třikrát až čtyřikrát týdně. Během sebekritických sezeních je každý občan povinen formulovat minimálně jednu výtku ke své osobě a dvě adresované osobám, se kterými se pravidelně stýká.²³⁸ V případě KLR lze rozdělit ohrožení na vnější a vnitřní. Na jedné straně vnější násilí, pocit ohrožení, paranoia, Korejská republika a USA. A na straně druhé vnitřní násilí, které určitým způsobem překračuje hranice socializace, kontrola informací, navození nejistoty, navození permanentního pocitu viny, vyloučení presumpce nevin a kolektivní vina.

Státní ideologie mohla být vážně ohrožena literaturou a tiskem před rokem 1945, neboť by tyto zdroje mohly odhalit zásadní vliv Sovětského svazu, zmínit osoby, které se staly oběťmi čistek, anebo by v nich mohla být uvedena původní verze Kim Il-söngovy biografie, než došlo k jejímu nahrazení oficiální verzí. Z důvodu ohrožení režimu je tato domácí literatura z období před rokem 1945 uložena ve speciálních depozitářích a povolený přístup má k němu pouze bezpečnostní agentura.²³⁹ Stejně tak politická a sociální literatura se zahraniční beletrii jsou skladovány v již zmiňovaných depozitářích. Mezi povolené zahraniční knihy patří výhradně přírodovědecké a technické knihy. Jakoukoliv mediální prezentaci má na starosti Korejská centrální zpravodajská agentura²⁴⁰ (KCNA, 조선중앙통신, čosön džungangtchongšin, 朝鮮中央通信), která je řízena Korejskou stranou práce.

Jak již bylo řečeno KLR přepisuje historii Koreje podle svých potřeb. Během tohoto přepisování si propagandistický aparát nedělá starosti s konzistentností a realismem, ale spoléhal se na to, že korejský lid touží věřit v to, že osvobození a ochranu země dosahuje díky domácí armádě. Severokorejské učebnice vždy uvádí pouze úspěšné obranné

---

²³⁷ KANG, Chol-hwan a RIGOULOT, Pierre. *The Aquariums of Pyongyang: Ten Years in the North Korean Gulag*. srt 223-225. Basic Books, 2005.

²³⁸ BUBLÍK, M. *Severokorejská strategie pro přežití režimu*. str. 68, 114. Praha, 2011. Diplomová práce na oboru International Relations and European Studies na Metropolitní univerzitě Praha. Vedoucí diplomové práce: Miriam Löwensteinová.

²³⁹ MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty*. USA: St. Martin's Press, 2006.

²⁴⁰ KCNA byla založena 5. prosince 1946. Její oficiální stránky jsou dostupné na www.kcna.kp

války, jakékoliv selhání je způsobeno neschopnými a zkorumpovanými úředníky. Z dávné historie vyzdvihuje především království Kogurjō²⁴¹ (고구려, 高句麗), neboť jeho hlavní město se nacházelo v oblasti dnešního Pchjŏngjangu. Zatímco Sŏul se zmiňuje pouze okrajově, Pchjŏngjang je označován za tradiční centrum Koreje.²⁴²

7.1 Vyobrazení mladého Kim Il-sŏnga

Mladý Kim Il-sŏng je vyobrazován s velmi krátkými vlasy, jemným a bledým obličejem, s nápadně drobnými ženskými rysy připomínající dítě. Zpravidla vždy vypadá vesele a při úsměvu mu jsou vidět dolíčky na tvářích, na což je opakovaně upozorňováno. Hlavním prvkem, kterého si můžeme vždy povšimnout, je, že Kim Il-sŏng není nikdy vyobrazován při přemýšlení, jeho oči jsou pokaždé prázdné, neboť intelektuální výraz znamená ukončení skutečné korejské spontánnosti.²⁴³ Jakýkoliv náznak, který by mohl zmenšit vůdcovu naivitu a přirozenost, je buď zlehčován, nebo naprosto ignorován. To nás však vede ke střetu toho, jak je možné na Kim Il-sŏnga pohlížet jako na revolucionáře a geniálního стратега na jedné straně a na straně druhé jako na člověka, který ztělesňuje naivitu. Můžeme si povšimnout, že spisovatelé ve 40. a 50. letech se snažili tento spor vysvětlit ve svých dílech. Vznikala různá tvrzení a jedním z nejznámějších bylo, že k němu ty nejlepší nápady přicházely ve spánku.²⁴⁴ Motiv vnuknutí, nápadu, zjevení vůle božstva nebo vyšší síly ve spánku má náboženské konotace a svoje obecné religionistické zakotvení.

---

²⁴¹ **Kogurjō** bylo jedno ze tří království Koreje od 37 př. n. l. do 668 n. l., které během svého největšího rozsahu zahrnovalo i oblast jižního Mandžuska a sahalo až po jih poloostrova.

²⁴² LANKOV, Andrei. *The Official Propaganda in DPRK: Ideas and Methods*. str. 65. 1995.

²⁴³ “Čoson tebekkwa sadžon.” 조선대백과사전. *Encyklopedie Čoson University*. 18: str. 194. Pchjongjang, 1999-2000.

²⁴⁴ HAN, Sor-ja. “Hjollo.” 혈로. “Pokrevní linie.” V: *Han Sor-ja sondžip*. str. 24. Pchjongjang, 1960-1962. 8:3-31.

Jedním z nejznámějších vyobrazení mladého Kim Il-sönga je, když mu matka předává zbraň a on ji přijímá s prázdným pohledem, neboť si uvědomuje zodpovědnost v boji za osvobození země, která leží na jeho bedrech. Avšak propagandistický aparát se později rozhodl, že odvrátit pozornost veřejnosti jinam bude efektivnější - přestali se soustředit na vůdcovu neporazitelnost a genialitu na bitevním poli a znázorňovali především jeho etnické ctnosti jako je čistota, naivita a spontánnost. Mladý generál je vystihován mezi bitvami, jak se stará o své vojáky o jejich blahobyt a stravu, jen málokdy je líčen ve skutečném boji během svých partyzánských let.²⁴⁵ Naopak Kim Il-söngova manželka Kim Čong-suk²⁴⁶ (김정숙, 金正淑) je zobrazována jako bojová postava a dokonce bývala označována za Kim Il-söngova „osobního strážce“.²⁴⁷ To nám dokazuje jeden obraz, který vyobrazuje Kim Čong-suk, jak drží svého manžela zpět, zatímco sama střílí na japonské vojáky.^{248,249}

7.2 Oblíbená vyobrazení Kim Il-sönga

Prvních několik měsíců po osvobození obrazy především vyobrazují Kim Il-sönga v centru radujícího se davu - často se vyobrazuje v tmavém obleku, někdy v bílé košili a bílých kalhotách, a občas ve vojenské uniformě.²⁵⁰ Původní fotografie z Kim Il-söngova proslovu,

---

²⁴⁵ “Čoson tebekkwa sadžon.” 조선대백과사전. *Encyklopedie Čoson University*. 18: str. 194. Pchjongjang, 1999-2000.

²⁴⁶ **Kim Čong-suk** (1917-1949) byla první Kim Il-söngova manželka, matka Kim Čong-ila, komunistická aktivistka, bojovnice proti japonské okupaci.

²⁴⁷ CHOE, In-su. *Kim Jong I, the People's Leader*. str. 21. Pchjongjang, 1983.

²⁴⁸ KIM, Jong-suk. *Mother of Korea*. str. 92. Pchjongjang, 2001.

²⁴⁹ Na ženy v KLR je pohlíženo jako na podřadné mužům. Až teprve nedávno s Kim Čong-ünovou vládou se objevila první žena v politice (Kim Čong-ünova sestra **Kim Jö-džöng**, 김여정, 金與正). Výjimkou je Kim Il-söngova manželka **Kim Čong-suk**, která byla zbožštěna prostřednictvím kultu osobnosti.

²⁵⁰ KIM, Kju-hak, KIM, Ki-čchol. “10 worui hwanho” 10 월의 환호. “Říjnová radost.” Pukhan misurui 50 njon. 북한 미술의 50 년. 50 let kultury Severní Koreje. str. 116.

ke kterému došlo během velkého shromáždění po návratu do Pchjongjangu, se postupem času radikálně změnila - sovětsí generálové, kteří byli přítomni na pódiu za Kim Il-söngem, byli z fotografie odstraněni a stejně tak Kim Il-söngovo vyznamenání Rudé armády, které bylo na jeho hrudi.²⁵¹

Narážíme na kontrast ve vyobrazení Kim Il-sönga na obrazech, kdy za jeho partyzánských dob se zobrazuje s hubenou tváří, ale po založení KLLDR jeho tvář je buclatá až tlustá, tato jeho zakulacenost symbolizuje nově nabytou svobodu rasy.²⁵² Během období rekonstrukce vlasti, tj. poválečné období, se „velký vůdce“ vyobrazuje v čistě bílém oblečení²⁵³ na svých agitačních cestách, kde dává cenné rady a pomáhá svému lidu v továrnách, na farmách atd. V textech jsou tyto návštěvy zmiňovány a opěvovány. Dnes jsou na navštívených místech kamenné tabule a pamětní desky s červenými nápisy.

Do kulturního aparátu jsou režimem pověřeni pouze ti nejdůvěryhodnější spisovatelé, kteří splňují požadavky strany. To vysvětluje, proč si jsou příběhy o radách během vůdcových agitačních cest podobné v zápletky, svými hlavními hrdiny i vedlejšími postavami. Často opakovanou postavou je přihlouplý pobočník, který se pokaždé až komicky udivuje nad každým činem a slovem „velkého vůdce“ - není tu protipól vůdce-lid. Lid nemůže být v opozici. Příběh není nikdy zasazen na konkrétní místo - jako je tomu u Stalinova kultu osobnosti, který se spojuje s Kremlem - Kim Il-söng se nikdy nespojuje s konkrétním sídlem či pracovištěm, jelikož je v srdcích každého Korejce - byl a je všude. Standardní dějová linie začíná pobočníkem, který ohlásí problém, co se vyskytl ve vzdálené továrně, nebo na farmě, „velký vůdce“ sám dobromyslně navrhne návštěvu daného místa. Na místo dorazí v prezidentském voze, což uvede všechny přítomné do nervozity. Zápletka pokračuje s „velkým vůdcem“, který vyřeší daný problém bez toho, aniž by ztratil svoji korejskost - což znamená, že řešení problému není moc racionální, ale je vysvětleno slovy, které pochopí i malé dítě. Kim Il-söngovy poznámky jsou banální, jelikož sama poznámka

---

²⁵¹ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 103. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

²⁵² Tamtéž, str. 103.

²⁵³ Bílá barva v KLLDR reprezentuje čistotu a neposkvřenost.

není až tak důležitá jako jeho čas a úsilí, které vynaložil, záleží především na jeho osobnosti. Jakékoliv vystupování Kim Il-sönga jako učitele by ho připravilo o jeho dokonalé ztělesnění korejskosti. Poněvadž předání disciplíny a vědomostí by učinilo korejskou rasu méně čistou a dětskou. Vyvrcholením příběhu je starostlivá „rodičovská“ péče vůdce o zástup lidí, kdy tato jeho láskyplná péče přivádí postavy k slzám. Přestože se o Kim Il-söngovi mluví jako o otcovském vůdci, nic čistě konfuciánského či patriarchálního není jednoduché nalézt.²⁵⁴

Jedna ze známých povídek *Otec* vypráví o Kim Il-söngovi jako o milujícím rodiči, který spěchá do nemocnice za zraněným dítětem - jedná se o vyobrazení Kim Il-sönga, který drží v náručí všechny korejské děti a pečuje o ně.²⁵⁵ Mezi známe patří obraz, na kterém si Kim Il-söng s úsměvem dřepne do sněhu, aby zavázal mladému vojákovu tkaničky. Jiný ukazuje, mladého vojáka, který se ke Kim Il-söngově hrudi tiksne jako malé dítě. Takovéto obrazy mají reprezentovat Kim Il-sönga jako rodičovského vůdce a korejský lid jako jeho děti.

V Severní Koreji je i na dospělé pohlíženo jako na děti, neboť jsou dětmi v srdci, a proto je s nimi potřeba jednat jako s dětmi. V písni „Vůdce přišel na stanoviště hlídky“ se o Kim Il-söngovi píše:

„Vůdce došel celou cestu až na stanoviště hlídky

A s láskou nás držel na své hrudi

Šťastní z té vřelé lásky, kterou nám projevil

Jsme ukryli své tváře v jeho náručí

Ach! Je to náš rodič!

Ach! Syn v jeho objetí

Je vždy a všude šťasten!”

(Myers, 2013, str. 109.)

---

²⁵⁴ MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. str. 105-107. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

²⁵⁵ “*Čoson tebekkwa sadžon.*” 조선대백과사전. *Encyklopedie Čoson University*. 26: str. 353. Pchjongjang, 1999-2000.

Když se podíváme na popis rodičovského vůdce Kim Il-sönga, můžeme si povšimnout, že má severokorejská kultura androgynní až téměř hermafroditní označení pro slovo „rodič“. O Kim Il-söngovi se primárně mluví jako o rodičovském vůdci (아버지 수령, abodži surjong, soudruh otec), ale daleko častěji je oslavována jeho mateřská stránka. Spisovatelé a umělci kladou důraz na jeho ženské rysy - bledý a jemný obličej, dolíčky při úsměvu, jak drží v náruči dítě nebo jak po něm nějaké dítě šplhají.²⁵⁶ Kim Il-söng se nejvíc podobá postavě otce, když je zobrazován s Kim Čong-ilem, obrazy je pojímají jak spolu krácejí - Kim Il-söng s důstojným výrazem o krok před Kim Čong-ilem. Při zobrazení obou vůdců spolu je zájem vždy soustředěn na „velkého vůdce“ Kim Il-sönga, který je tím vyšším a pohlednějším. Při těchto zobrazení je potřeba, aby bylo očividné, že se mladý Kim Čong-il učí od svého otce, neboť legitimita pro dědičné nástupnictví se odvozuje od tvrzení, že Kim Čong-il měl možnost se učit čučche přímo od zdroje.²⁵⁷

S přibývajícím věkem se Kim Il-söng zobrazoval tlustší, bez vrásek s černými brýlemi. Samozřejmě struma²⁵⁸, kterou trpěl v pozdější fázi života, není nikde na fotografiích vidět, neboť byly vždy pořizovány ze stejného úhlu, ve kterém si ji není možné povšimnout.

---

²⁵⁶ *Kim Il-söng wonsunimun uriui abodži*. 김일성 원수님은 우리의 아버지. “Maršál Kim Il-söng je náš otec. str. 110, 139, 160, 216, 223, atd. Pchjongjang, 1981.

²⁵⁷ Tamtéž, str. 46.

²⁵⁸ **Struma** je onemocnění štítné žlázy, které způsobí její zvětšení. Struma způsobuje zduření krku a vykulené oči, to může přivolat i psychické problémy.

8. Závěr

Vývoj severokorejského režimu je pozoruhodný - nepodařené pokusy carského Ruska získat vliv v Koreji již na konci 19. století se konečně staly úspěšnými po konci 2. světové války s osvobozením Koreje z japonské nadvlády, kdy SSSR získal silný vliv nad severní částí poloostrova a podařilo se mu více šířit komunistické myšlenky. U historického vývoje na korejském poloostrově poskytuje práce stručný výklad, ve kterém si můžeme všimnout velkého vlivu marxismu na Severu.

Komunistický režim, do jehož středu byl Kim Il-söng postaven ze strany SSSR, postupně nabral odlišný směr, než jaký pro něj SSSR plánoval. To, s čím se setkáváme v KLLDR, se nedá považovat za čistě myšlenky komunismu. Její izolace od východního bloku nebyla bezdůvodná. Pokud odlišíme severokorejskou ideologii čučeche a komunismus, měli bychom také upozornit na odlišnosti od německého nacismu či japonského militarismu. Nacisté považovali árijskou rasu za intelektuálně a fyzicky nadřazenou ostatním rasám. Japonci zase považovali svoji morální převahu jako něco, co je v historii ochraňovalo. Nicméně Severokorejci věří, že jejich dětská čistota je činí zranitelnými vůči vnějšímu světu, a proto potřebují rodičovského vůdce, který je bude ochraňovat, a jeho zásluhou přežijí. KLLDR nemá koloniální ani imperialistické touhy a nemá zájem podmaňovat nekorejské území ani národy.²⁵⁹

Kim Il-söng si dokázal během celého období své vlády udržet nejlivnější a nejsilnější pozici v Severní Koreji, pozici, jež mu zaručila přetrvání ve funkci hlavy režimu až do konce jeho života. KLLDR lze bez pochyby zařadit mezi nejrestriktivnější a nejvíce izolované země na světě, které porušují základní lidské svobody a práva svých občanů. Navzdory tomu, že je země bohatá na ložiska nerostných surovin (uhlí, železná ruda, zlato, drahé kovy atd.), životní úroveň obyvatel zůstává velmi nízká. Státní prostředky nejsou využity pro rozvoj domácí ekonomiky, ale pro vývoj jaderných zbraní či prezentování a oslavy kultu osobnosti. Kult osobnosti se projevuje ve všech aspektech

---

²⁵⁹ Na možné sjednocení obou Korejí se nepohlíží jako na koloniální touhy ze strany KLLDR, neboť je na toto území pohlíženo jako na součást KLLDR a jeden národ.

života obyvatel - v médiích, na veřejných prostranstvích a dokonce i v místních názvech. Kim Il-söng se snažil o vyzdvížení národní identity a kvalit korejské rasy.

S jistotou můžeme říci, že Kim Il-söngův kult osobnosti není pouze fanatismem, ale jednalo se o zajištění společenské koheze. To, s čím se setkáváme v KLR, se nedá považovat čistě za myšlenky Marxe a Lenina. Kim Il-söng postavil sebe a státní ideologii čučche do pozice hrdinů, kteří jsou vrcholem národních dějin a mesiášem, a kteří korejskému lidu přinesou blahobyt po dlouholetém útlaku ze strany Japonska. Kolem celé rodiny Kimů je vytvořena mystická aura, díky které je jejich dynastie schopna udržet si respekt obyvatel a legitimizovat tak i své chování. Kim Il-söng vytvořil důmyslný systém sociálního uspořádání a kontroly obyvatelstva, který je založen na míře loajality k vůdci. Severokorejci věří, že jejich dětskou čistotu a zranitelnost vůči vnějšímu světu ochraňuje sám jejich rodičovský vůdce.

Ideologie čučche sloužila k nalezení korejské identity jako protiváha sovětského vlivu, až se stala řídicí směrnicí pro všechnu činnost režimu. Zaměření ekonomiky na těžký průmysl na úkor zemědělství a lehkého průmyslu - což severokorejský režim podporuje na základě čučche - sice zpočátku vedlo k rychlému růstu ekonomiky, ale později zapříčinilo ekonomickou krizi s negativními následky, mezi něž patří závislost na ostatních státech. Vláda KLR se na základě principu ideologie čučche snaží udržet svůj lid v přesvědčení o vlastní nadřazenosti nad imperialistickými nepřáteli, o naprosté nezávislosti KLR a její vyvolenosti a v neposlední řadě o dokonalosti svých vůdců. Ideologie čučche svým charakterem poskytla prostor pro upevnění Kim Il-söngovy pozice. Vývoj jeho kultu osobnosti a politické zrání bylo rychlé, kdy ihned po osvobození Koreje se stal vůdcem severokorejského lidu. Tato doba přinesla charakteristické rysy jeho kultu, které se zcela naplno projeví hlavně koncem 60. let. Mezi nejdůležitější rysy patří: otec národa, válečný hrdina, všudypřítomná ctnost Kima a národní myslitel.

Označení typu „velký vůdce“ a „věčný prezident“ samy o sobě nepředstavují zlo, ale pokud se podíváme do hloubky na kontext, praktiky a následky totalitního státu té doby i nyní, bylo by na místě toto stanovisko přehodnotit.

Kim Il-söng využíval státní ideologie a kultu osobnosti pro odůvodnění veškerých svých kroků - jelikož byl považován za božskou postavu. Prostřednictvím možností, které mu jeho postavení poskytl, dokázal svůj kult propagovat ve všech sférách každodenního života obyvatel KLR. Přestože nedokázal zajistit ekonomickou stabilitu či rozvoj země a omezovat lidská práva, v Severní Koreji neexistovala žádná skutečná opozice, která by mohla jeho postavení jakkoliv ohrozit. V práci jsme potvrdili naši hypotézu, že kult osobnosti patřil a stále patří mezi klíčové prvky tamního režimu, KLR lze zařadit mezi totalitní státy. Kult osobnosti zaujímá nenahraditelné místo v rámci upevňování státní ideologie a slouží jako nástroj k naprosté kontrole společnosti a státu.

Severokorejská propaganda, jenž se zrodila v okamžiku převzetí moci Korejskou stranou práce, se stala všudypřítomnou a byla jedním z nejdůležitějších nástrojů vedoucích k ovládnutí a udržení tohoto prostoru. Neomezovala se jen na oficiální instituce, nýbrž pronikala do všech součástí veřejného života v KLR a prostřednictvím dlouhodobé manipulace se širokou veřejností vytvářela novou společnost. Kult osobnosti Kim Il-sönga se projevil vynucenou adorací jedné osoby za pomoci propagandy, i když v mnoha případech se zdá, že obdivování Kim Il-sönga je ze strany obyvatel upřímné. Když Kim Il-söng v roce 1994 zemřel, mnoho severokorejských uprchlíků potvrdilo, že jeho smrt považovali za něco tragického a upřímně pociťovali smutek. V práci jsme se věnovali projevům Kim Il-söngova kultu, na kterých jsme ukázali, jak silnou roli zaujímal právě jeho kult v rámci státu. Z předložených zjištění plyne, že kult osobnosti významným způsobem zajistil Kim Il-söngovi udržení moci v zemi.

Na uvedených příkladech v kapitole Kult osobnosti jsme ukázali, že kult osobnosti zaujímal nenahraditelné místo v rámci legitimizace postupů severokorejského režimu a upevňování státní ideologie čuče. Kult osobnosti a státní ideologie byli určujícími rysy režimu a jeho nástrojem k prakticky absolutní kontrole státu nad společností. Kontrolu ze strany státu můžeme dokázat absencí nezávislých médií, vštěpováním státní ideologie, propagací kultu a přepisováním dějin. V zájmu upevnění své moci Kim Il-söng zapříčinil izolaci státu, degradaci kultury, zdravotnictví, vzdělanosti a celkový pokles životní úrovně

obyvatel. Přestože byl prezentován jako otec Korejců a národní hrdina, namísto slibovaného blahobytu uvrhnul KLDŘ do věku totality, která přetrvává i po jeho smrti.

Severokorejská podoba kultu nabývala především formu glorifikování, opomíjení negativních a zveličování kladných charakterových rysů Kim Il-sönga. Výsledkem byl značně zidealizovaný obraz, v rámci něhož se Kim Il-söng jako představitel státní moci stal nadčlověkem. Propagandistický aparát se věnoval Kim Il-söngově dětství, kdy se již objevovaly zárodky jeho budoucí povahy a dobrých vlastností, což vytvořilo dojem, že byl svým způsobem předurčen ke spáse korejského lidu. Jeho schopnosti, píle, laskavost, dobrosrdečnost, svědomitost, dobré vztahy s dětmi i fakt, že přes své vysoké postavení zůstal vlídným, navozovalo představu, že Kim Il-söng představoval ideál lidských vlastností a charakter, který musel budít úctu. Vyličení jeho dokonalosti způsobilo potřebu citového provázání, které vyvolalo v lidech niternou oddanost „velkému vůdci“. Obyvatelé ho uchovávali ve svých srdcích, během každodenních situací se k němu vztahovali, pamatovali na něho, na jeho narozeniny i na to, jak ho potěšit. Emocionální pouto ke Kim Il-söngovi se mělo rozšířit i na samotný režim. Takovéto pojetí „velkého vůdce“ sloužilo k zajištění věrnosti členů a obyvatel vůči režimu.

Kult je obyvatelům vnucován již od jejich útlého věku, kdy se od mateřské školky učí nazpaměť nespočet reálných a ještě častěji nereálných příběhů o Kim Il-söngových hrdinských činech. Kultura a samotné fungování země jsou pro celý národ oslavou Kim Il-sönga a jeho odkazu. Kim Il-söngův kult osobnosti lze do jisté míry srovnat s náboženským uctíváním. Avšak kolosální oslavy a rituály kolem severokorejského vůdce předčily vše do té doby známé. Když se řekne pojem diktátor komunistického režimu, mnoho lidí si to spojí se severokorejským vůdcem a s největší pravděpodobností s Kim Čong-unem - současným vůdcem KLDŘ. Ne však mnoho lidí si vybaví postavu Kim Il-sönga, která tento režim vybudovala a na jehož osobě se současná stabilita státu neustále zakládá a udržuje. Dodnes v KLDŘ platí, že zakladatel státu a velký vůdce Kim Il-söng je „věčný prezident“, od jehož smrti vznikaly v celé zemi stovky soch. Slepá oddanost vládnoucí dynastii je tak i nadále hlavní a povinnou částí života severokorejských obyvatel. Pro západní svět je stále

záhadou, proč tak dlouho obyvatelstvo Severní Koreje snáší utrpení pod diktaturou dynastie Kimů. A právě kult osobnosti nám může na tuto otázku poskytnout odpověď.

Na závěr bych chtěla konstatovat, že režim, který v Evropě před relativně dlouhou dobou skončil a stále má následky na některé evropské kultury, je pro některé státy včetně Korejské lidově demokratické republiky aktuální a přetrvávající. Mnoho lidí si zcela neuvědomuje, jaké možnosti nám dnešní demokratický svět umožňuje a nabízí, proto si myslím, že je prospěšné se podívat na státy jako je Severní Korea a být si vědom, do jakých extrémů může vláda jedné osoby zajít.

ZKRATKY

ČLR	Čínská lidová republika
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
KSP	Korejská strana práce
KR	Korejská republika
OSN	Organizace spojených národů
SSSR	Sovětský svaz socialistických republik
USA	Spojené státy americké

ZDROJE

APOR, Balazs, BEHREND, Jan C., JONES, Polly. *The Leader Cult in Communist Dictatorship*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005.

ARMSTRONG, Charles K. *Tyranny of The Weak: North Korea and the World, 1950-1992*. Ithaca: Cornell University Press, 2013.

ÁRON, Raymond. *Demokracie a totalitarismus*. Přeložil Vladimír JOCHMANN. Brno: Atlantis, 1993.

BAKEŠOVÁ, Ivana. *Čína ve XX. století, díl 2*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003.

BALÍK, Stanislav a KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. Praha: Dokořán, 2004.

BELLAH, N. Robert. *Biblical Religion and Civil Religion in America*. *Journal of the American Academy of Arts and Sciences*. Winter 1967. Vol. 96., No. 1, pp. 1-21.

BRZEZINSKI, Zbigniew. *Sovětský blok: dokončení*. Přeložily Zina FREUNDOVÁ a Anna GRUŠOVÁ. Praha: Svoboda, 1970.

BUBLÍK, M. *Severokorejská strategie pro přežití režimu*. Praha, 2011. Diplomová práce na oboru International Relations and European Studies na Metropolitní univerzitě Praha. Vedoucí diplomové práce: Miriam Löwensteinová.

BUDIL, Ivo T. *Totalitarismus*. Západočeská univerzita, Fakulta filozofická, 2005.

BUZO, Adrian. *Partyzánská dynastie: politika a vedení Severní Koreje*. 1. vyd. přeložil Jiří GOJDA. Praha: BB art, 2003.

CABADA, Ladislav a KUBÁT, Michal. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007.

CHLEVŇUK, Oleg. *1937-j: Stalin, NKVD i sovětskoje občestvo*. Moskva, 1992.

CHOE, In-su. *Kim Jong I, the People's Leader*. Pchjongjang, 1983.

CLIFFORD, Mark. *A Nation of Famine and Adulation: Letter from Pchjongjang*. Business Week, 18.prosince 2000.

CUMINGS, Bruce. *Korea's Place in the Sun: A Modern History*. W. W. Norton; Updated edition, 2005.

Čchinehanun čidodža Kim Čong-il tongdžiui tchanseng 50 tol. (film, 70 minut). Pchjongjang, 1992.

“*Čoson tebekkwa sadžon.*” 조선대백과사전. Encyklopedie Čoson University. Pchjongjang, 1999-2000.

DURMAN, Karel a MĚCHÝŘ, Jan. *Popely ještě žhavé: velká politika 1938-1991*. Praha: Karolinum, 2009.

ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Přeložily Marta BUŠKOVÁ a Štěpánka HORÁKOVÁ. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny států.

EDELE, Mark. *Stalinist Society: 1928-1953*. Oxford University Press; Illustrated edition, 2011.

FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Přeložili Marin HÁLA, Jana HOLANOVÁ, Olga LOMOVÁ. Nakladatelství Lidové noviny, 2010.

FIGES, Orlando. *Šeptem: Soukromý život ve Stalinově Rusku*. Přeložila Petruška ŠUSTROVÁ. Pavel Dobrovský - BETA s.r.o. a Jiří Ševčík, 2009.

FITZPATRICK, Sheila. *Každodenní stalinismus: obyčejný život v neobyčejné době: Sovětské Rusko ve 30. letech*. Přeložil Tadeáš TRUSÍNA. Praha: Academia, 2018. Šťastné zítřky (Academia).

FRIEDRICH, Carl J. a BRZEZINSKI, Zbigniew. *Totalitarian Dictatorship and Autocracy*. 2nd ed. New York: Praeger, 1962.

FROMM, Erich. *Anatomie lidské destruktivity: můžeme ovlivnit její podstatu a následky?*. Přeložil Bedřich PLACÁK. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997.

GENTILE, Emilio. *Politická náboženství: mezi demokracií a totalitarismem*. Přeložila Hana MONDELLI LHOTÁKOVÁ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008.

GREGOR, A. James. *Totalitarismus a politické náboženství: intelektuální historie*. Přeložila Jana OGROCKÁ, přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.

GREGOR, A. James. *The Search for Neofascism: The Use and Abuse of Social Science*. Cambridge University Press; 1st edition, 2006.

HAN, Sor-ja. "Hjollo." 혈로. "Pokrevní linie." V: Han Sor-ja sondžip. Pchjongjang, 1960-1962. 8:3-31.

HAN, Sor-ja. "Mangjongde." 만경대. V: Han Sor-ja sondžip. Pchjongjang, 1960-1962.

HAN, Sor-ja. "Sarang." 사랑. "Láska." V: Han Sor-ja sondžip. Pchjongjang, 1960-1962. Sv. 12.

HANUŠ, Jiří a VLČEK, Radomír. *Lenin: kontinuita a/nebo diskontinuita ruských dějin?* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013. Dějiny a kultura.

HARRISON, Selig S. *Korean Endgame: A Strategy for Reunification and U.S. Disengagement.* Princeton University Press. 2003.

HEYWOOD, Andrew. *Political Ideologies: An Introduction.* Palgrave Macmillan; 3rd edition, 2003.

HO, Han Myong. *Kim Il Sung - The Great Man of the Century 2.* Pyongyang, Korea: Foreign Languages Publishing House, 1993.

HUME, David. *A Treatise of Human Nature.* Oxford: Clarendon Press, 1978

HWANG, Čang-jop. "Högorok." 회고록. *Memoár.* Soul. 2006.

KAHNEMAN, Daniel. *Myšlení: rychlé a pomalé.* Přeložila Eva NEVRLÁ, přeložil Jan MELVIL OGROCKÝ. V Brně: Jan Melvil publishing, 2012.

KANG, Chol-hwan a RIGOULOT, Pierre. *The Aquariums of Pyongyang: Ten Years in the North Korean Gulag*. Basic Books, 2005.

KANG, Thomas Hosuck. *Why the North Koreans behave as they do. Center for Dao-Confucianism*; 1st edition, 1994.

KIM, Čöng-il. *Korejská strana práce je stranou velkého vůdce soudruha Kim Il-sung*. Praha: Nakladatelství Futura, 2005.

KIM, Il-söng. “*Namčosonun Migugui wandžonhan singmidži ida.*” 남조선은 미국의 완전한 싱미지 이다. “*Jižní Korea je úplně nová země Spojených států.*” Pchjongjang, 2000

KIM, Il-söng. *O likvidaci dogmatismu a formalismu v ideologické práci a nastolení Čučche*. Pchjongjang: Vydavatelství cizojazyčné literatury, 1971.

KIM, Čöng-il. *S úctou učíme velkého vůdce soudruha Kim Il Sunga věčným prezidentem naší republiky*. Praha: Nakladatelství Futura, 2008.

Kim Il-söng wonsunimun uriui abodži. 김일성 원수님은 우리의 아버지. “*Maršál Kim Il-söng je náš otec.*” Pchjongjang, 1981.

KIM, Il-sung a LI, Yuk-sa. *Juche! The Speeches and Writings of Kim Il Sung*. Grossman, 1972.

KIM, Ir-sen. *Stručné dějiny revoluční činnosti soudruha Kim Ir Sena*. Vydavatelství cizojazyčné literatury, 1970.

KIM, Jong-suk. *Mother of Korea*. Pchjongjang, 2001.

KIM, Kju-hak, KIM, Ki-čchol. “10 worui hwanho” 10 월의 환호. “Říjnová radost.” Pukhan misurui 50 njon. 북한 미술의 50 년. 50 let kultury Severní Koreje.

KIM, Tchek-won. “Midže kangžom haui Namčoson: kjojukpchjon.” 미제 강증 하의 남조선: 교육편. “Jižní Korea za Amerického impéria: Vzdělávání.” Pchjongjang, 1963.

KIM, Tok-chung. *Foreign relations of North Korea: During Kim Il Sung's last days.* “Introduction: Change and Continuity in North Korea's Foreign Policy.” Seoul: Sejong Institute, 1994.

KOLEKTIV autorů. *Kult osobnosti.* Vyd. 1. Praha: ČVUT, 2007.

LANKOV, Andrei. *Form Stalin to Kim Il Söng: the formation of North Korea, 1945–1960.* London : C.Horst & Co., 2003.

LANKOV, Andrei. *Crisis in North Korea: The Failure of De-Stalinization, 1956.* Honolulu, 2004.

LANKOV, Andrei. *The Official Propaganda in DPRK: Ideas and Methods.* 1995.

LIM, Jae-Cheon. *Kim Jong Il's leadership of North Korea* (Routledge Contemporary Asia Series), vyd. 1. Abingdon: Routledge, 2009.

MACURA, Vladimír. *Šťastný věk a jiné studie o socialistické kultuře.* Praha: Academia, 2008.

MARTIN, Bradley K. *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty.* USA: St. Martin's Press, 2006.

MASTNÝ, Vojtěch. *Studená válka a sovětský pocit nejistoty: 1947-53, Stalinova léta*. Praha: Aurora, 2001.

MYERS, Brian R. *Nejčistší rasa: jak Severokorejci vidí sami sebe a proč je důležité to vědět*. Přeložila Dina PODZIMKOVÁ. Praha: Ideál, 2013. Dějinné zvraty a souvislosti.

MYERS, Brian R. *Han Sorya and North Korean Literature: The Failure of Socialist Realism in the DPRK*. Cornell University - Cornell East Asia Series, 2010.

MUKHERJEE, T. B. *The Social, Economic and Political Ideas of the Great President Kim Il Sung*. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House, 1983.

NEŠPOR, Zdeněk R., David VÁCLAVÍK a Iva DOLEŽALOVÁ. *Příručka sociologie náboženství*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008. Studijní texty (Sociologické nakladatelství).

ORWELL, George. *1984*. Překlad Eva ŠIMEČKOVÁ. Nakladatelství: Československý spisovatel, 2009.

OZOUFOVÁ, Mona. *Revoluční svátky 1789 - 1799*. Centrum pro studium demokracie a kultury. 2006.

PLAMPER, Jan a HELLER, Klaus. *Personality Cults in Stalinism - Personenkulte im Stalinismus*. V&R Unipress; Aufl ed. edition, 2004.

RANDÁK, Jan. *Kult osobnosti*. Praha: Fakulta ČVUT v Praze, Katedra spol. věd, 2007.

REES, Edward Arfon. *The Leader Cult in Communist Dictatorships: Stalin and the Eastern Bloc*. Palgrave Macmillan, 2004.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií*. Praha: Portal, 2000.

SARTORI, Giovanni. *The Theory of Democracy Revisited: Part One: The Contemporary Debate, Vol. I*. CQ Press; 1st edition, 1987.

SCHÄFER, Bernd. *North Korean "Adventurism" and China's Long Shadow, 1966-1972*. pracovní studie č. 44, Cold War International History Project. Washington, DC, říjen 2004.

SCHÄFER, Bernd. *Weathering the Sino-Soviet Conflict: The GDR and North Korea, 1949-1989*. Cold War International History Project Bulletin, (zima 2003-jaro 2004).

SZALONTAI, Balazs. *Kim Il Sung in the Khrushchev Era: Soviet-DPRK Relations and the Roots of North Korean Despotism, 1953-1964*. Washington, DC, 2005.

SHEN, Zhihua. *Sino-North Korean Conflict and its Revolution during the Korean War*. Cold War International History Project Bulletin, 2004.

SO, Song-njong. "Pom hanul, Čchonhnjon munhak." říjen 1990.

SONG, Min-ho. "Ildžemal amhukki munhak jongu". 일제말 암후끼 문학 은수. *Konec japonské koloniální nadvlády*. Soul. 1989.

SUH, Dae-sook. *Kim Il-sung - The North Korean leader*. Columbia University Press; Revised ed. edition, 1988.

ŠEDÝ, Jiří. *Kritické myšlení*. Praha: Galén, 2021.

TELLIS, Ashley J. a WILLS Michael. *Strategic Asia 2007-08: Domestic Political Change and Grand Strategy*. National Bureau of Asian Research, 2007.

TUCKER, Robert C. *Stalin na vrcholu moci: Revoluce shora 1928-41*. Přeložil: Zdeněk HRON. Praha: BB/art, 2000.

VEBER, Václav. *Leninova vláda (Rusko 1917-1924)*. Praha: Triton, 2003.

VOLKOGONOV, Dmitri. *Stalin: Triumph and Tragedy*. Prima Lifestyles, 1992.

WILLOUGHBY, Robert. *North Korea (2nd ed.)*. Chalfont St. Peter: Bradt Travel Guides, 2008.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Aktuální problémy zemí východní Asie. Katedra Sinologie nástěnka [online]. Praha: FFUK, 2011. Dostupné z: https://ksi.ff.cuni.cz/oppa/files/aktualni_problemy.pdf

“*Bukhan čidodžaüi hočchingkwa usanghwaew kwanhan jöngu.*” 북한 지도자의 호칭과 위상화에 관한 연구. “*Studie o titulu a idolizaci severokorejských vůdců.*” KCI 통합검색 “Integrované vyhledávání KCI”. [online]. 2019. Dostupné z: <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artiId=ART002507658>

“*Čučche sasangtchap könsöre pačhjödžin pulmjörüi rjöngdo.*” 주체사상탑건설에 바쳐진 불멸의 령도. *Nesmrtelné vedení věnované stavbě Věže čučche*. 김일성종합대학. Kim Il-söngova Univerzita. [online]. 2020. Dostupné z: <http://www.ryongnamsan.edu.kp/univ/ko/leadership/c9e1074f5b3f9fc8ea15d152add07294?cp=3>

“Čungang inmin üwönhö.” 중앙인민위원회(中央人民委員會). *Nejvyšší lidový výbor*. Academy of Korean Studies 경기도 성남시 분당구 하오개로 323: 한국학중앙연구원. [online]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0066793>

Education System in North Korea. PSCORE. [online]. 2021. Dostupné z: <http://pscore.org/life-north-korea/forced-to-hate/>

“Hjōndži čido.” 현지지도(現地指導). *Instruktaže na místě*. 한국민족문화대백과사전 The Academy of Korean Studies. [online]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0063437>

“Jōnil ‘Kim Čong-un surjōng’ ttūiunūn pä... pongjjōk Kim Il-sōng, Kim Čong-ilgwa čhabjōlhwa nasōna.” 연일 ‘김정은 수령’ 띄우는 北...본격 김일성·김정일과 차별화 나타나. *Severní Korea, která každý den pluje jako „vůdce Kim Čong-un“, se snaží odlišit od plnohodnotného Kim Ir-sena a Kim Čong-ila*. hankyung.com. [online]. 11. listopadu 2021. Dostupné z: <https://www.hankyung.com/politics/article/202111111725i>

KIM, Il-sung. *With the Century 2*. Foreign Languages Publishing House, Pyongyang, Korea, 1994. Dostupné z: <https://www.marxists.org/archive/kim-il-sung/autobio/v1.pdf>

KIM, Il-sung. *With the Century 6*. kpt. 17.1, 17.2. “Flames of Pochonbo (1). Flames of Pochonbo (2).” Foreign Languages Publishing House, Pyongyang, Korea, 1995. Dostupné z: <https://www.marxists.org/archive/kim-il-sung/autobio/v6.pdf>

“Kwangmjōngsōng.” 광명성. *Zářící hvězda*. 북한정보포털. nkinfo.unikorea.go.kr. [online]. Dostupné z: <https://nkinfo.unikorea.go.kr/nkp/term/viewNkKnwldgDicary.do?pageIndex=1&dicaryId=10>

Kimilsungia - Kimjongilia flowers Exhibition House | KTG®. North Korea Travel offered by KTG® | private and group budget tours to the DPRK [online]. 2008. Dostupné z: <https://www.north-korea-travel.com/kimilsungia-kimjongilia-exhibition-house.html>

Kimilsungia Flower | North Korea Travel Guide - Koryo Tours. Koryo Tours North Korea & International Tour Experts (2021-2022) - Koryo Tours [online]. Dostupné z: <https://koryogroup.com/travel-guide/kimilsungia-flower-north-korea-travel-guide>

LEE, Chong-sik. *Kim Il-Song of North Korea*. Asian Survey, Vol. 7, No. 6. University of California Press, 1967. JSTOR [online]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2642612>.

North Korea declare Kim Jong-un's birthday a public holiday. The Telegraph. [online]. 23. 12. 2010. Dostupné na: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/northkorea/8221155/North-Korea-declare-Kim-Jong-uns-birthday-a-public-holiday.html>

North Korea ends mourning for Kim Il Sung. World News [online]. 1997. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/WORLD/9707/08/north.korea/>

PARK, Jae Kyu. *North Korea since 2000 and prospects for Inter Korean Relations*. Korea.net [online]. 2006. Dostupné z: http://www.korea.net/News/Issues/IssueDetailView.asp?board_no=11037

“*Pchjŏngjang kāsŏnmun.*” 평양개선문(平壤凱旋門). *Vítězný oblouk v Pchjongjangu*. 한국민족문화대백과사전. The Academy of Korean Studies. [online]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0070179#>

PIKE, John. *Military. Songun Chongch'i [Army First]*. Globalsecurity.org [online]. 2019. Dostupné z: <https://www.globalsecurity.org/military/world/dprk/songun-chongchi.htm>

Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 1972. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Peoples_Republic_of_Korea_2016.pdf?lang=en

Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 1998. Dostupné z: <http://www.asianlii.org/kp/legis/const/1998/1.html>

Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 2012. Dostupné z: http://www2.law.columbia.edu/course_00S_L9436_001/North%20Korea%20materials/98091708.htm

Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea. Pyongyang: Foreign Languages Publishing House. [online] 2016. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Peoples_Republic_of_Korea_2016?lang=en

Talks At The Chengtu Conference March 1958. Maoist Documentation Project. [online]. 2004. Dostupné z: https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-8/mswv8_06.htm

TAYLOR, Jeremy E. *The Production of the Chiang Kai-Shek Personality Cult, 1929-1975*. The China Quarterly, no. 185, Cambridge University Press, 2006. [online]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/20192577>.

“Täjangdžol” 태양절 *Festival Slunce*. namu.wiki. [online]. Dostupné z: <https://namu.wiki/w/태양절>

‘The Day of the Sun’ in North Korea. KBS WORLD. [online]. 11.4. 2019. Dostupné z: http://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&board_seq=361447

The Mao Cult. Cinese posters.net [online]. Let's Encrypt, 2019. Dostupné z: <https://chinese posters.net/themes/mao-cult>

“1972 njön čosŏnmindžudžuüi inmingonghwaguk sahödžuüi hŏnbŏp.” 1972년 조선민주주의인민공화국 사회주의 헌법. *Socialistická ústava Korejské lidově demokratické republiky z roku 1972*. 통일부 북한자료센터 메인이동. [online]. Information Center on North Korea. Dostupné z: http://unibook.unikorea.go.kr/?sub_num=53&recom=1&state=view&idx=26